

วิทยานิพนธ์

การวิเคราะห์แรงจูงใจในการอนุรักษ์ป่าชุมชนของ ตำบลเวียงกาหลง
อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

AN ANALYSIS OF INCENTIVE TO CONSERVE
COMMUNITY FOREST, TAMBON WIANG KA LONG,
AMPHOE WIANG PA PAO, CHANGWAT CHIANG RAI

นายเกตุม สระบุรีรินทร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พ.ศ. 2551

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากร)

ปริญญา

การจัดการทรัพยากร

โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง การวิเคราะห์แรงจูงใจในการอนุรักษ์ป่าชุมชนของ ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

An Analysis of Incentive to Conserve Community Forest, Tambon Wiang Ka Long, Amphoe Wiang Pa Pao, Changwat Chiang Rai

นามผู้วิจัย นายเกตุม สระบุรีรินทร์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญพร เงินการกิจ, Ph.D.)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยัยยงยุทธ ไตรสุรัตน์, D.Tech.Sc.)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์โสสมสกา เพชรานนท์, Ph.D.)

ประธานสาขาวิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นุชนาถ มั่งคั่ง, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญจนา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 5 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2551

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การวิเคราะห์แรงจูงใจในการอนุรักษ์ป่าชุมชนของ ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัด
เชียงราย

An Analysis of Incentive to Conserve Community Forest, Tambon Wiang Ka Long, Amphoe
Wiang Pa Pao, Changwat Chiang Rai

โดย

นายเกตุม สระนรินทร์

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากร)

พ.ศ. 2551

เกตุม สรรณรินทร์ 2551: การวิเคราะห์แรงจูงใจในการอนุรักษ์ป่าชุมชนของ ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ปรินญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากร) สาขาวิชาการจัดการทรัพยากร โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา ปรธานกรรมการที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญพร เจนการกิจ, Ph.D. 137 หน้า

ปัจจุบันการอนุรักษ์ป่าไม้ในรูปแบบขององค์กรอนุรักษ์ป่าชุมชน เริ่มเป็นที่แพร่หลายและเป็นที่รู้จักมากขึ้นในประเทศไทย กลุ่มรักษ์ป่าคอกู่เบ็ญ ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงรายเป็นกลุ่มอีกหนึ่งที่จัดกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ซึ่งได้รับรางวัลและทุนสนับสนุนกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในระดับประเทศ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินงานและการจัดกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนของกลุ่ม และวิเคราะห์ แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือนในพื้นที่ศึกษา และโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความถดถอยแบบ โลจิสติก (Logistic Regression Analysis) 2 แบบ คือ การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกแบบสองทางเลือก (Binary Logistic Regression) และการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกแบบหลายทางเลือก (Multinomial Logistic Regression) เก็บข้อมูลโดยการประชุมกลุ่มเป้าหมายและสัมภาษณ์ครัวเรือนที่อาศัยในพื้นที่ศึกษาจำนวน 259 ครัวเรือน

การดำเนินงานของกลุ่มรักษ์ป่าคอกู่เบ็ญ มีคณะกรรมการประกอบด้วยตัวแทนจากสามหมู่บ้านที่เป็นสมาชิกจำนวนรวม 45 คน โดยมีผู้ใหญ่บ้านท่านหนึ่งได้รับเลือกเป็นประธานกลุ่ม มีวาระตามตำแหน่งของผู้ใหญ่บ้าน จากผลการวิเคราะห์พบว่าแบบจำลองโลจิสติกแบบสองทางเลือกมีความเหมาะสมในทางสถิติมากกว่าแบบจำลองแบบหลายทางเลือก และพบว่าแรงจูงใจในการอนุรักษ์ป่าชุมชนที่สำคัญ คือ การที่ครัวเรือนประสบปัญหาเกี่ยวกับขาดแคลนน้ำในการผลิตการเกษตร การเป็นสมาชิกของคณะกรรมการกลุ่มรักษ์ป่าคอกู่เบ็ญ และการที่ครัวเรือนได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่มีผลทางบวกต่อการทำกิจกรรมอนุรักษ์ ได้แก่ อายุของเจ้าบ้าน และปัจจัยที่มีผลทางลบคือระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านของครัวเรือน

เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ป่าชุมชนคอกู่เบ็ญอย่างต่อเนื่อง คณะกรรมการของกลุ่มควรที่จะส่งเสริมให้ครัวเรือนได้มีส่วนร่วม โดยเป็นแนวร่วมหรือเป็นสมาชิกด้านต่าง ๆ ที่จะได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกับคณะกรรมการ และเพิ่มการรับรู้ข่าวสารด้านคุณประโยชน์ที่เกิดจากการอนุรักษ์ป่าไม้แก่ครัวเรือน

เกตุม สรรณรินทร์
ลายมือชื่อนิติศ

นาย ประจักษ์
ลายมือชื่อประธานกรรมการ

28 / พค. / 2551

Ketum Saraburin 2008: An Analysis of Incentive to Conserve Community Forest, Tambon Wiang Ka Long, Amphoe Wiang Pa Pao, Changwat Chiang Rai. Master of Science (Resource Management), Major Field: Resource Management, Interdisciplinary Graduate Program. Thesis Advisor: Assistant Professor Penporn Janekarnkij, Ph.D. 137 pages.

At present, forest conservation run by community organization has been widely recognized in Thailand. "Rak Pa Doi Khu Bia" Conservation Group at Wiang Ka Long Sub-district, Wiang Pa Pao District, Chiang Rai Province, is one of the community organization that has continuously practiced forest conservation activities since 2002. The group has obtained awards and funds to support its community forest conservation programs at the national level. This study aims to identify how the management and activities have been operated by the group and determine the household incentives to participate in forest conservation practices in the study area. Logistic regression analysis is applied using two types of model: binary logistic and multinomial logistic regression models. Data were collected using focus group discussion and an interview of 259 households in the study area.

The committee of "Rak Pa Doi Ku Bia" Conservation Group are recruited from three member villages with the total of 45. Group chairman has been selected from a village head. Results from analysis show that the binary logistic model performs better than the multiple logistic model. Being experienced in lack of agricultural water, being a committee member, and being received the information of forest conservation from village's broadcasting system are significant incentives of household to conserve the community forest. The factor that has positive relationship with conservation practices is age of household head while the factor that has negative relationship is time duration of household living in the village.

To sustain the conservation practices of "Ku Bia" community forest, it is suggested that the group committee should encourage households to participate as supporting committee in different activities in order to encourage their participation in decision making process. Further, the group should increase the public awareness on benefits of forest conservation to households.

Ketum Saraburin

Student's signature

Penporn Janekarnkij

Thesis Advisor's signature

28 / May 2008

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ของข้าพเจ้าคงไม่อาจสำเร็จลุล่วงได้ หากไม่ได้รับความอนุเคราะห์จากหลาย ๆ ท่านที่กรุณาเกื้อหนุน อันดับแรก ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ มารดา บิดา ที่ในห้วงเวลาศึกษาปริญญาโท ข้าพเจ้าไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ลูกที่ดีได้อย่างเต็มกำลังความสามารถ ขอกราบสำนึกในพระคุณ มารดา บิดา ที่เป็นกำลังใจ ให้คำปรึกษา และให้การสนับสนุนด้านต่าง ๆ มาโดยตลอด ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญพร เจนการกิจ ประธานกรรมการที่ปรึกษา เป็นอย่างสูง ที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด อีกทั้งท่านยังแนะนำแนวทางการพัฒนาความคิดเพื่อชีวิตที่เป็นสุขในโลกแห่งความเป็นจริง และขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ ไตรสุรัตน์ กรรมการวิชาเอก รองศาสตราจารย์ ดร.โสมสกา เพชรานนท์ กรรมการวิชาเอก และ รองศาสตราจารย์ ดร.สิทธิชัย ดันธนะสฤทธ์ ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย ที่กรุณาให้คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไขความถูกต้อง พร้อมทั้งให้ความรู้ ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

อันดับถัดมา ข้าพเจ้าขอขอบคุณ คณะครูและนักเรียน โรงเรียนเวียงกาหลงวิทยา กลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็ญ ผู้นำชุมชนและชาวบ้านหมู่ที่ 6 บ้านแม่ห่างใต้ หมู่ที่ 9 บ้านร่องนอด และหมู่ที่ 10 บ้านแม่ห่างเหนือ ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล พร้อมกันนี้ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้สละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ขอขอบคุณ โครงการ Payment for Watershed Protection Services and Improved Livelihood of Rural Poor in Thailand. ที่อนุเคราะห์ข้อมูลด้านต่าง ๆ อีกทั้งสนับสนุนอุปกรณ์ในการสำรวจพื้นที่และเจ้าหน้าที่โครงการที่คอยให้คำปรึกษาในการเก็บข้อมูล

และไม่อาจลืมได้ คือ ขอขอบคุณ คุณ วริษา ด่านพงศกร และคุณ กนกวรรณ เรืองรักเรียน ที่เป็นกำลังหลักในการสำรวจพื้นที่ป่าชุมชนและพื้นที่ศึกษา ขอขอบคุณ พี่ ๆ และ เพื่อน ๆ สาขาการจัดการทรัพยากรทุกคน ที่คอยช่วยเหลือให้คำปรึกษาและให้กำลังใจมาโดยตลอดจนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์

เกตุม สระบุรินทร์

เมษายน 2551

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(4)
สารบัญภาพ	(6)
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	(8)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	2
ขอบเขตการวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
นิยามศัพท์	3
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	6
แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม	6
แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	7
แนวคิดเกี่ยวกับป่าชุมชน	7
แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของชุมชน	9
แนวคิดและทฤษฎีแรงจูงใจ	10
แนวคิดในการตัดสินใจเลือกทำกิจกรรม	10
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
สมมุติฐานงานวิจัย	20
พื้นที่ศึกษา ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	29
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	54
การเก็บรวบรวมข้อมูล	54
ประชากร กลุ่มตัวอย่างและหน่วยในการวิเคราะห์	56
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	58

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การทดสอบแบบสัมภาษณ์	59
การวิเคราะห์ข้อมูล	59
แบบจำลองที่ใช้ในการวิจัย	60
บทที่ 4 ผลการวิจัย	65
ลักษณะทั่วไปของครัวเรือนตัวอย่าง	65
ลักษณะการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนและความคิดเห็น	
เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง	68
ลักษณะการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนและความคิดเห็นเกี่ยวกับ	
การอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง	76
ลักษณะการส่งเสริมความเข้าใจและการเข้าร่วมกิจกรรม	
ด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง	82
การวิเคราะห์ความถดถอยแรงจูงใจในการอนุรักษ์ป่าชุมชน	
ของครัวเรือนตัวอย่าง	89
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	112
สรุปผลการวิจัย	112
ข้อเสนอแนะ	115
เอกสารอ้างอิง	117
ภาคผนวก	121
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์	126
ภาคผนวก ข กฎระเบียบป่าชุมชนคอยกุ่มเขี้ยว	132
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	137

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	การคาดทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม	27
3.1	จำนวนครัวเรือนและจำนวนครัวเรือนตัวอย่างของแต่หมู่บ้านในพื้นที่ศึกษาคำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	58
3.2	ตัวแปรอิสระที่คาดว่าจะมีผลต่อการตัดสินใจในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง	61
4.1	ลักษณะทั่วไปของเจ้าบ้านครัวเรือนตัวอย่าง คำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	66
4.2	ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของครัวเรือนตัวอย่าง คำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	68
4.3	ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของครัวเรือนตัวอย่าง คำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	70
4.4	การผลิตรายการเกษตรของครัวเรือนตัวอย่างที่มีอาชีพเกษตรกร คำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	72
4.5	รายได้และรายจ่ายโดยประมาณของครัวเรือนตัวอย่าง คำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	73
4.6	การมีปัญหาในการทำการเกษตรของครัวเรือนตัวอย่าง คำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	74

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.7	ลักษณะการถือครองที่ดินของครัวเรือนตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	75
4.8	การใช้ประโยชน์จากไม้และของป่าจากป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	77
4.9	รายการของที่เก็บหาจากป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	77
4.10	ความคิดเห็นด้านการให้ประโยชน์และการใช้ประโยชน์จากการอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	79
4.11	สาเหตุในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	80
4.12	สาเหตุในการไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	81
4.13	การเข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวมของชุมชนที่นอกเหนือจากกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	83
4.14	การได้รับและไม่ได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้ของครัวเรือนตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	83

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.15	แหล่งที่มาของข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้ของครัวเรือนตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	84
4.16	การเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนที่จัด โดยกลุ่มรักษ์ป่าคอยกู่เบ๊ยที่ของครัวเรือนตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	87
4.17	ประเภทการอนุรักษ์ป่าชุมชนและระดับความสำคัญของกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนของกลุ่มรักษ์ป่าคอยกู่เบ๊ย ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	88
4.18	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ	89
4.19	ลักษณะของครัวเรือนตัวอย่างจำแนกตามกิจกรรมที่เข้าร่วม	93
4.20	ผลการวิเคราะห์แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนแต่ละประเภท	99
4.21	ผลการวิเคราะห์แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน	106
4.22	การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนแต่ละประเภทและการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน	110

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	แผนที่แสดงอาณาเขตหมู่บ้าน และอาณาตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	30
2.2	ประวัติความเป็นมาของกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็๊ย	36
2.3	กระบวนการเรียนรู้ 7 ขั้นตอน ของการสอนด้วยวิธีการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ของชุมชน โรงเรียนกาหลงวิทยา	37
2.4	แผนผังโครงสร้างกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็๊ย ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัด เชียงราย	38
2.5	ที่ทำการกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็๊ย ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัด เชียงราย	39
2.6	เวทีชาวบ้านเป็นการประชุมเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน	40
2.7	กิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนดอยกู่เบ็๊ย ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่า เป้า จังหวัดเชียงราย	42
2.8	กิจกรรมเกี่ยวกับการเชื่อมโยงเครือข่าย	48
2.9	ความถี่ในการดำเนินงานของกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็๊ยทั้ง 4 ด้าน ตั้งแต่ปี 2545 – 2550	49
2.10	สภาพป่าชุมชนดอยกู่เบ็๊ย	50

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
2.11	แผนที่แสดงที่ตั้งป่าชุมชนคอกอยู่เบ็ย ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัด เชียงราย	51
2.12	แผนที่แสดงเส้นทางศึกษาธรรมชาติ “ห้วยม่วงหวาน”	53
4.1	สัคส่วนการอนุรักษ์ป่าชุมชนก่อนและหลังการตั้งกลุ่มรักษ์ป่าคอกอยู่เบ็ยของ ครัวเรือนตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	86

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

β	=	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร
T-Test	=	ค่าสถิติทดสอบที
Odds ratio	=	ค่าโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ที่น่าสนใจ
$P < 0.01$	=	ที่ระดับความเชื่อมั่นอย่างน้อยร้อยละ 99
$P < 0.05$	=	ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการอนุรักษ์ป่าไม้ และทรัพยากรธรรมชาติท้องถิ่นนั้นเริ่มเป็นที่รับรู้ และถูกนำเสนอต่อสาธารณะอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในหลายพื้นที่สามารถรักษาผืนป่าจากรุกรานของชุมชนภายนอก หรือฟื้นฟูผืนป่าที่เคยเสื่อมโทรมให้กลับมาอุดมสมบูรณ์ และมีชุมชนอีกจำนวนไม่น้อยที่กำลังจะจัดการดูแลผืนป่าเอง อีกทั้งได้เชื่อมประสานกันเป็นเครือข่ายแนวร่วมเพื่อรักษาป่าไม้ที่มีขนาดใหญ่เกินกว่าชุมชนใดชุมชนหนึ่งดูแลเพียงลำพังได้ อีกทั้งการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นนั้น สมาชิกในชุมชนยังสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นอย่างยั่งยืนไปพร้อม ๆ กันได้ (สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ, 2547)

เมื่อ พ.ศ. 2545 มีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชน ที่ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ซึ่งเกิดจากการรวมร่วมมือจากประชาชน 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 6 บ้านแม่हांใต้ หมู่ที่ 9 บ้านร่องนอด และหมู่ที่ 10 บ้านแม่हांเหนือ โดยมีโรงเรียนเวียงกาหลงวิทยาเป็นแนวร่วมในการดำเนินงานและกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนชื่อว่า “ป่าคอยกู่เบี้ย” เป็นป่าไม้ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของหมู่บ้านทั้งสามมีเนื้อที่ประมาณ 800 ไร่ ซึ่งในบริเวณนั้นมีโบราณสถานที่สำคัญของตำบลเวียงกาหลง คือ พระธาตุคอยกู่เบี้ย ทางกลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชนจึงนำชื่อป่าและพระธาตุมาตั้งเป็นชื่อกลุ่ม ชื่อว่ากลุ่มรักษ์ป่าคอยกู่เบี้ย โดยมีการจัดกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน การร่างและประกาศใช้กฎระเบียบในการใช้ประโยชน์และบทลงโทษ ซึ่งผ่านการทำประชาพิจารณ์จากประชาชนทั้งสามหมู่บ้าน อีกทั้งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนหลายแห่ง เช่น ศูนย์ฝึกอบรมวนศาสตร์ชุมชนแห่งภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อุทยานแห่งชาติขุนแจ สำนักงานป่าไม้จังหวัดจังหวัดเชียงราย มูลนิธิ วาย. เอ็ม. ซี. เอ เพื่อการพัฒนาภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ และ กองทุนสิ่งแวดล้อมโลก (แผนสนับสนุนโครงการขนาดเล็กของชุมชน) เป็นต้น จากนั้นเมื่อปี พ.ศ. 2548 ป่าชุมชนคอยกู่เบี้ย ส่วนของหมู่ที่ 6 บ้านแม่हांใต้ และหมู่ที่ 10 บ้านแม่हांเหนือ ได้เข้าเป็นพื้นที่โครงการหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่ตามแนวพระราชดำริ เฉลิม

พระเกียรติ 72 พรรษา พระบรมราชินีนาถ ในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้ กระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2548)

จากระยะเวลาการดำเนินงานของกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ๊ยได้ผ่านไปประมาณ 5 ปีแล้วก็ตาม
เหตุใดสมาชิกหมู่บ้านทั้งสามยังมีทั้งส่วนที่เข้าร่วมและไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนกับ
ทางกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ๊ย ทั้งที่ทางกลุ่มก็ได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากหลายหน่วยงานทั้ง
ภายในและภายนอกชุมชน ดังนั้นจึงเป็นประเด็นให้ผู้วิจัยสนใจและทำการวิจัยเรื่อง การศึกษา
แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนของสมาชิกหมู่บ้านทั้งสามในตำบลเวียงกาหลง
อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ซึ่งดำเนินการ โดยกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ๊ย เพื่อเป็นข้อมูลและกรณี
ตัวอย่างให้กับกลุ่มและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. บรรยายสภาพทั่วไป กิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน และความคิดเห็นในการอนุรักษ์ป่าชุมชน
ของครัวเรือนในพื้นที่ศึกษา ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
2. ศึกษาการดำเนินงานและกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชนใน
พื้นที่ศึกษา ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
3. วิเคราะห์แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือนในพื้นที่ศึกษา
ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ศึกษาการดำเนินงานและกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนของกลุ่มรักษ์ป่า
ดอยกู่เบ๊ย และวิเคราะห์แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน ของครัวเรือนในพื้นที่
ศึกษาตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยทำการสัมภาษณ์ตัวแทนครัวเรือน คือ
เจ้าบ้านที่มีบ้านเลขที่อยู่ในทะเบียนราษฎร ของหมู่บ้านดังนี้ หมู่ที่ 6 บ้านแม่हांใต้ หมู่ที่ 9 บ้านร่อง

นอด และหมู่ที่ 10 บ้านแม่ห่างเหนือ ซึ่งทำการจัดเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2550 ถึง 30 มีนาคม พ.ศ. 2550

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้ได้บรรยายความเป็นมาของการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชน การบริหารงาน และการจัดกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในพื้นที่ศึกษา เพื่อแสดงถึงลำดับความเป็นมาในแต่ละขั้นตอน ในการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชน ส่วนการวิเคราะห์แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนระดับครัวเรือน ผลการวิจัยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการบริหารงานและจัดกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน ให้เหมาะสมกับพื้นที่ศึกษา อีกทั้งเป็นกรณีตัวอย่างให้กับผู้ที่สนใจ และ / หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน นำไปประยุกต์ใช้ตามเป้าหมายที่ตนได้วางไว้

นิยามศัพท์

ป่าชุมชน หมายถึง พื้นที่ป่าไม้ที่ได้รับการจัดการโดยประชาชนในท้องถิ่น และองค์กรของชุมชนในท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในท้องถิ่น

การอนุรักษ์ป่าชุมชน หมายถึง การปลูกป่าชุมชน การปกป้องป่าชุมชน และกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน

การปลูกป่าชุมชน หมายถึง กิจกรรมที่เป็นการเพิ่มปริมาณต้นไม้ให้กับป่าชุมชน ได้แก่ การปลูกต้นไม้ใหม่แทนต้นไม้ที่ตาย การปลูกต้นไม้ในพื้นที่ป่าเดิมให้มีความหนาแน่นของต้นไม้และมีความหลากหลายของพันธุ์ไม้ให้มากขึ้น และการปลูกป่าในพื้นที่เอกชนที่ได้รับการบริจาค

การปกป้องป่าชุมชน หมายถึง กิจกรรมที่เป็นการรักษา ดูแลพื้นที่ป่าชุมชน ไม่ให้ถูกทำลายหรือลดน้อยลง ได้แก่ การประชุมวางแผนการพัฒนาป่าชุมชน การร่วมกันออกกฎระเบียบเพื่อป้องกันป่าชุมชน การสำรวจและตรวจตราป่าชุมชน การทำแนวกันไฟ การดับไฟป่า การเสียสละทุนทรัพย์หรือวัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาป่าชุมชน การสร้างและดูแลซ่อมแซมฝายต้นน้ำลำธาร การบวชป่า พิธีบวงสรวงผี และการรักษาคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำลำธาร

กิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้น เพื่อเพิ่มความรู้ในการดำเนินการ ได้แก่ การส่งเสริมอาชีพจักสานและปั้นเตาประหยัดพลังงานในพื้นที่ศึกษา การร่วมกิจกรรมเพื่อเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายอนุรักษ์ป่า การของบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการพัฒนาป่าชุมชน การสร้างเส้นทางศึกษาธรรมชาติในป่าชุมชน การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาโรงเรียนเวียงกาหลงวิทยาแนวการสอนด้วยวิธีการศึกษาปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน (ป่าชุมชน) และการเข้าร่วมประชุมหรือการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน

กลุ่มรักษ์ป่าดอยภูيبةีย หมายถึง สมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชนดอยภูيبةียที่อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 6 บ้านแม่ห่าง หมู่ที่ 9 บ้านร่องนอด และหมู่ที่ 10 บ้านแม่ห่างเหนือ ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

เจ้าบ้าน หมายถึง คนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนในบ้านหลังนั้น ซึ่งการครอบครองบ้านนี้อาจจะครอบครองในฐานะเป็นเจ้าของบ้าน ผู้เช่าบ้าน หรือฐานะอื่นก็ได้ คนที่เป็นเจ้าบ้าน ไม่อยู่ตาย สูญหาย หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ คนที่ดูแลบ้านหรือที่อยู่ในบ้านขณะนั้นเป็นเจ้าบ้าน

แรงจูงใจ หมายถึง ตัวแปรที่ทำให้ครัวเรือนในพื้นที่ศึกษาตัดสินใจเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน โดยคาดว่าประกอบด้วย 3 กลุ่มตัวแปร ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ตัวแปรส่วนบุคคลและครัวเรือน กลุ่มที่ 2 ตัวแปรสิ่งแวดล้อมด้านผลิตรกรรการเกษตร และกลุ่มที่ 3 ปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่คาดว่าเกี่ยวข้อง

ตัวแปรส่วนบุคคลและครัวเรือน หมายถึง ตัวแปรที่เป็นลักษณะเฉพาะของเจ้าบ้านและสมาชิกครัวเรือนในพื้นที่ศึกษา

ตัวแปรสิ่งแวดล้อมด้านผลิตรกรรการเกษตร หมายถึง ตัวแปรที่เกี่ยวกับผลิตรกรรการเกษตรของเจ้าบ้านและสมาชิกครัวเรือนในพื้นที่ศึกษา

ตัวแปรอื่น ๆ ที่คาดว่าเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน หมายถึง ตัวแปรที่นอกเหนือจากจากตัวแปรส่วนบุคคลและครัวเรือน และตัวแปรสิ่งแวดล้อมด้านผลิตรกรรการเกษตร ที่คาดว่าเป็นตัวแปรที่เป็นแรงจูงใจในการตัดสินใจเข้าร่วมในกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ และ

การไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนที่จัดขึ้น โดยกลุ่มรักษ์ป่าดอยกุ่มเบ็ญ ของครัวเรือนในพื้นที่
ศึกษา

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้มาซึ่งประเด็นและกรอบแนวความคิด ประกอบด้วย 9 ส่วน ได้แก่ (1) แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม (2) แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (3) แนวคิดเกี่ยวกับป่าชุมชน (4) แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของชุมชน (5) แนวคิดและทฤษฎีแรงจูงใจ (6) แนวคิดในการตัดสินใจเลือกทำกิจกรรม (7) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (8) สมมุติฐานงานวิจัย และ (9) พื้นที่ศึกษา ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยมีรายละเอียดดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม

โครงการประชากรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (2539) ได้แบ่งแนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมออกเป็น 2 ส่วน คือ (1) เศรษฐศาสตร์จุลภาค จะเป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมของบุคคลและกลุ่มบุคคล (2) เศรษฐศาสตร์มหภาค จะเป็นการศึกษาเศรษฐกิจทั้งระบบ โดยการวิเคราะห์ของเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม จะเน้นทางเศรษฐศาสตร์จุลภาคมากกว่า เนื่องจากศึกษาว่าบุคคลตัดสินใจอย่างไรเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แล้วจะก่อให้เกิดผลกระทบ ซึ่งมีความรุนแรงเท่าไร โดยวิเคราะห์ว่าต้องมีนโยบายทางเศรษฐกิจแบบใด ที่ก่อให้เกิดความสมดุล ระหว่างความต้องการของมนุษย์กับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สาน (2542) กล่าวว่า เศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม เป็นการนำเอาหลักการเศรษฐศาสตร์มาประยุกต์ใช้ เพื่อวิเคราะห์เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา การจัดการ และการใช้ทรัพยากรทางสิ่งแวดล้อม

สุภิญญา อนุภานนท์ (2547) ได้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมในแง่เศรษฐศาสตร์ ว่าเป็นบริการที่เป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ที่มนุษย์ได้รับจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

เกษม จันทรแก้ว (2530) ได้แบ่งหลักอนุรักษ์วิทยาไว้ 3 ข้อ ดังนี้ (1) การใช้อย่างมีเหตุผล และชาญฉลาด (2) การประหยัดสงวนรักษาทรัพยากรที่หายาก และ (3) การฟื้นฟูทรัพยากรที่เสื่อมโทรมให้ดีขึ้นและนำกลับมาใช้ใหม่

เกษม จันทรแก้ว (2546) กล่าวว่า การทำลายทรัพยากรธรรมชาติด้วยเหตุใดก็ตาม เท่ากับเป็นการทำลายคุณภาพชีวิต และความเจริญของมนุษยชาติ เนื่องจากความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแต่ละชนิดนั้น หากมีการกระทำต่อทรัพยากรอย่างหนึ่ง อาจจะมีผลต่อทรัพยากรอีกอย่างหนึ่งแบบหลีกเลี่ยงไม่ได้

นิวัติ เรืองพานิช (2546) กล่าวว่า การจัดการการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะต้องไม่แยกมนุษย์ออกจากสภาพแวดล้อมทางสังคมหรือธรรมชาติ

แนวคิดเกี่ยวกับป่าชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับป่าชุมชน ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ (1) แนวคิดในการจัดการป่าชุมชน (2) ประเภทของจัดการป่าชุมชน และ (3) คุณค่าและประโยชน์ที่ชาวบ้านได้รับจากการจัดการป่าชุมชน มีรายละเอียดดังนี้

แนวคิดในการจัดการป่าชุมชน

โกมล แพรกทอง (2537) กล่าวว่า แนวคิดในการจัดการป่าชุมชนนั้น ได้พัฒนาจากแนวคิดพื้นฐาน 4 ประการ คือ (1) แนวคิดทางด้านนิเวศวิทยา คือ การจัดการที่เหมาะสมและอยู่ในสมดุลของระบบนิเวศ โดยที่มนุษย์สามารถใช้ประโยชน์ได้ (2) แนวคิดของการพัฒนาชนบท คือ การใช้วิถีชีวิตและวิธีการรักษาป่าไม้ของตนเองตามความรู้และประสบการณ์พื้นบ้าน ที่ต้องพัฒนาให้เข้มแข็งและถูกต้อง (3) แนวคิดของการกระจายอำนาจ คือ การจัดการป่าไม้แบบมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและรัฐ เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อชุมชนที่เข้าร่วม และ (4) แนวคิดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างเหมาะสม คือ ลักษณะของทรัพยากรป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถออกงอกได้ ซึ่ง

ชุมชนสามารถใช้ประโยชน์จากป่าไม้ด้วยแนวคิดทางด้านนิเวศวิทยาได้

สมศักดิ์ สุขวงศ์, เพิ่มศักดิ์ มกรากิรมย์, และระวี ถาวร (2545) ได้จำแนกกลุ่มตัวแปรของการก่อเกิด และการดำรงอยู่ของป่าชุมชนได้ 4 กลุ่มตัวแปร ประกอบด้วย (1) ตัวแปรทางกายภาพ คือ ป่าไม้อยู่ในสภาพที่สามารถฟื้นฟูได้ (2) ตัวแปรทางเศรษฐกิจ คือ เป็นแหล่งทรัพยากร ที่ชุมชนสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ (3) ตัวแปรทางสังคมและวัฒนธรรม โดยมากจะเกิดขึ้นในชุมชนที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมสืบทอดมานาน และ (4) ตัวแปรทางนโยบายของรัฐ ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดิน ป่า และสิ่งแวดล้อม

ประเภทของการจัดการป่าชุมชน

สมศักดิ์ สุขวงศ์ และคณะ (2545) ได้จำแนกรูปแบบองค์กรได้ 2 ประเภท ดังนี้ (1) องค์กรที่เป็นทางการ เช่น คณะกรรมการหมู่บ้าน สภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น (2) องค์กรที่ไม่เป็นทางการ เช่น องค์กรเครือข่ายลุ่มน้ำ และชุมชนพิทักษ์ป่าเพื่อรักษาชีวิต เป็นต้น

สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (2547) ได้จำแนกรูปแบบในการอนุรักษ์ป่าชุมชนได้ 3 ประเภท คือ (1) ป่าชุมชนตามประเพณีที่ปฏิบัติสืบต่อกัน ส่วนมากพบในชุมชนที่มีความเชื่อเรื่องวิถีชีวิตของชุมชนอย่างเคร่งครัด (2) ป่าชุมชนที่เริ่มโดยท้องถิ่น ส่วนมากเป็นการผสมผสานทางวัฒนธรรมที่ไม่อิงความเชื่อดั้งเดิม แต่ชุมชนท้องถิ่นเห็นความจำเป็นที่ต้องรักษาป่าเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง (3) ป่าชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนจากภายนอก เช่น จากองค์กรพัฒนาเอกชน และหน่วยงานภาครัฐบาล เป็นต้น

คุณค่าและประโยชน์ที่ชาวบ้านได้รับจากการจัดการป่าชุมชน

นิวัต เรืองพานิช (2546) กล่าวว่า ป่าเป็นระบบความสัมพันธ์พื้นฐานทางนิเวศน์ ที่รักษาสมดุลของธรรมชาติ หากชุมชนดูแลรักษาป่าอย่างต่อเนื่อง ชุมชนก็จะได้รับประโยชน์จากป่า 5 ประการ ดังนี้ (1) ประโยชน์จากการอนุรักษ์ป่าไม้ คือ เพื่อการอนุรักษ์ดิน น้ำ สมดุลธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2) ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ คือ เพื่อเป็นแหล่งอาหาร และเป็นแหล่งรายได้เสริมของชาวบ้านในชุมชน (3) ประโยชน์จากเนื้อไม้ คือ เพื่อเป็นแหล่งไม้เชื้อเพลิงและ เป็น

แหล่งไม้ใช้สอยต่าง ๆ ของชุมชน (4) ประโยชน์ที่ให้แก่สังคม คือ เพื่อเป็นแหล่งนันทนาการและเป็นแหล่งศึกษาทางด้านนิเวศวิทยา (5) ประโยชน์ในด้านความสุข คุณธรรมและเมตตาธรรม คือ เพื่อให้การดำรงอยู่ของสัตว์ป่าเป็นไปอย่างปกติ และสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับสังคม

แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของชุมชน

สมศักดิ์ สุขวงศ์ และ เพิ่มศักดิ์ มกรภิรมย์ (2543) ได้กล่าวว่า การจัดการป่าอย่างมีส่วนร่วมเป็นการจัดการป่าที่องค์กรหรือชุมชนท้องถิ่นมีบทบาทในการจัดการ โดยใช้หลักการที่สำคัญ 4 ประการ ดังนี้ (1) ชุมชนท้องถิ่นต้องมีบทบาทในการพัฒนาทุกขั้นตอน (2) ชาวบ้านอยู่ในฐานะผู้ร่วมงานที่สำคัญ ไม่ใช่เป็นเป้าหมายของการพัฒนา (3) ชาวบ้านในชุมชนเป็นผู้ระบุปัญหา และจัดลำดับความสำคัญในแก้ปัญหา และ (4) ในอนาคตการตัดสินใจของชาวบ้านแต่ละคน จะต้องมีความหมายมากกว่ากลุ่มบุคคลในชุมชนท้องถิ่น

ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน

สมศักดิ์ สุขวงศ์ และคณะ (2545) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมตามความหนักเบาของการเกี่ยวข้องไว้ 6 ระดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1) ระดับการจัดการคนให้เข้าร่วม ผู้ที่เข้าร่วมคัดเลือกจากตัวแทนของประชาชน ไม่ได้เลือกตั้ง และไม่มีอำนาจตัดสินใจอะไร (2) ระดับตอบสนอง ผู้ที่เข้าร่วมทำตามทีผู้เชี่ยวชาญจากส่วนกลางบอก ทำแล้วไม่มีการสะท้อนความคิดเห็นจากประชาชน (3) ระดับขอคำปรึกษาหารือ ซึ่งใช้วิธีปรึกษาหรือตอบคำถามชี้แจงรายละเอียดสิ่งที่จะต้องร่วมงานทราบแต่องค์กรภายนอกเป็นผู้ระบุปัญหา และกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล และควบคุมการวิเคราะห์ข้อมูล โดยไม่ได้รับฟังความคิดเห็นของประชาชน (4) ระดับร่วมตามหน้าที่หรือภารกิจที่กำหนดให้ใช้วิธีการเพื่อบรรลุเป้าหมายของโครงการ ประชาชนอาจมีส่วนร่วมโดยรวมเป็นกลุ่มเพื่อช่วยศึกษาวิเคราะห์ปัญหาตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้แล้ว ประชาชนอาจร่วมอย่างแข็งขัน ร่วมตัดสินใจ แต่คำตอบหลักสุดท้ายมักกำหนดไว้ล่วงหน้าแล้วโดยหน่วยงานภายนอก (5) ระดับแข็งขัน ร่วมในการวิเคราะห์และพัฒนาแผนปฏิบัติการและศักยภาพของกลุ่มองค์กรท้องถิ่น โดยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ใช้วิธีการที่หลากหลายมุมมอง และ (6) ระดับสมัครใจ ประชาชนเป็นผู้คิดริเริ่มอย่างอิสระ ประชาชนอาจติดต่อประสานงานหน่วยงานภายนอกมาช่วยแนะนำ

แนวคิดและทฤษฎีแรงจูงใจ

ฌอง-ฌัก สอนส์ (2527) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือ สิ่งที่ยืนยันว่าคุณจะปฏิบัติอย่างไรในสถานการณ์หนึ่ง ๆ

ซูซา จันทน์เอม (2540) กล่าวว่า แรงจูงใจ (motivational disposition) เป็นส่วนหนึ่งที่มีผลต่อการแสดงออกของบุคลิกภาพ และแรงจูงใจสามารถจำแนกออกเป็นแรงขับได้ 2 ประเภท คือ แรงขับปฐมภูมิ (primary drives) เป็นแรงขับทางด้านความต้องการของร่างกาย ส่วน แรงขับทุติยภูมิ (secondary drives) เป็นแรงขับที่เกิดจากการเรียนรู้ หรืออาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เป็นแรงจูงใจทางสังคม

Jung (1969) ได้แบ่งบุคลิกภาพ ของบุคคลไว้ 2 ประเภท คือ บุคคลประเภทเก็บตัว และ บุคคลประเภทชอบสังคม

Morgan and King (1971) ได้แบ่งประเภทของความต้อการไว้ 2 ประเภท คือ ความต้อการผูกพันกับผู้อื่น (facilitative needs) ซึ่งมนุษย์เป็นสัตว์สังคม จำเป็นต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่น ความผูกพันนั้นจะทำให้เกิดความพึงพอใจในการที่จะอยู่ร่วมกัน เพื่อตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ และอีกประเภท คือ ความต้อการสถานภาพทางสังคม (status needs) ในกลุ่มชนที่อยู่ด้วยกันจำนวนมาก การแบ่งแยกระดับชั้นจะเกิดขึ้นเสมอ คนส่วนมากจึงพยายามที่จะสร้างสถานภาพของตนให้ทัดเทียมหรือดีกว่าคนอื่น ๆ ในสังคมเดียวกัน

แนวคิดในการตัดสินใจเลือกทำกิจกรรม

แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกทำกิจกรรม กล่าวว่า การตัดสินใจของบุคคลในการเลือกทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง จากจำนวน K ทางเลือก ($K=1,2,3, \dots,k$) ขึ้นกับว่ากิจกรรมนั้น ๆ ก่อให้เกิดอรรถประโยชน์สูงกว่ากิจกรรมอื่น ตัวอย่างเช่น เมื่อบุคคลเลือกทำกิจกรรมที่ k แสดงว่า $u_k > u_h$; $h, k \in K$ สามารถอธิบายด้วยฟังก์ชันความน่าจะเป็นจากการที่บุคคลเลือกทำกิจกรรมที่ k โดยไม่ตัดสินใจเลือกที่จะทำกิจกรรม h ดังนี้

$$\text{Prob}(\text{เลือกกิจกรรม } k) = \text{Prob}(u_k > u_h) \quad (1)$$

กำหนดให้ระดับอรรถประโยชน์ของกิจกรรมหรือทางเลือกใด ๆ (u_k) ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่สามารถกำหนดหรืออธิบายได้ (deterministic component, v_k) และส่วนที่ไม่สามารถอธิบายได้ซึ่งเป็นค่าสุ่ม (random component, e_k) ดังสมการที่ (2)

$$u_k = v_k + e_k \quad (2)$$

สมการที่ (1) สามารถเขียนใหม่ได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{Prob}(\text{เลือกกิจกรรม } k) &= \text{Prob}(v_k + e_k > v_h + e_h) \\ &= \text{Prob}(v_k - v_h > e_h - e_k) \end{aligned} \quad (3)$$

อรรถประโยชน์ส่วนที่ไม่สามารถอธิบายได้ (ค่า e) อยู่ในรูปความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นอย่างสุ่ม โดย Green (1997) กล่าวว่าค่าสุ่มนี้มีค่าเฉลี่ยเป็น 0 มีฟังก์ชันการกระจายที่เป็นอิสระและเหมือนกัน (independently and identically distributed) ดังนั้นฟังก์ชันความน่าจะเป็นที่เกิดจากการเลือกทำกิจกรรมที่ k จากทั้งหมด K ทางเลือก สามารถเขียนได้ดังนี้

$$\text{Prob}(u_k > u_m) = \frac{\exp(v_k)}{\sum_{k=1}^K \exp(v_h)}; \quad k \neq h \quad (4)$$

สมมติให้ฟังก์ชันอรรถประโยชน์ของทางเลือกที่ k ส่วนที่สามารถอธิบายได้ (v_k) อยู่ในรูปแบบสมการเส้นตรง ซึ่งขึ้นกับตัวแปรต่าง ๆ ที่เป็นแรงจูงใจให้ตัดสินใจทำกิจกรรมดังกล่าว ($X = x_1, \dots, x_j$) ดังนี้

$$\begin{aligned} v_k &= b_{0k} + b_{1k}x_1 + \dots + b_{jk}x_j \\ &= B'X = XB \end{aligned} \quad (5)$$

จากสมการที่ (3) และ (4) จึงสามารถเขียนสมการที่ (5) ใหม่ได้ดังนี้

$$\text{Prob (เลือกกิจกรรม } k) = \frac{\exp(XB)}{\sum_{k=1}^K \exp(XB)} \quad (6)$$

กำหนดให้ y เป็นตัวแปรตามที่ระบุถึงผลของการตัดสินใจเลือกทำกิจกรรม ($y=k$) จากทั้งหมด K ทางเลือก ซึ่งเมื่อรวมการตัดสินใจที่จะไม่เลือกทำกิจกรรมใดๆ ($y=0$) ด้วยแล้ว จำนวนทางเลือกทั้งหมดจึงมีอยู่ $k+1$ ทางเลือก (Green, 1997) สามารถเขียนฟังก์ชันความน่าจะเป็นได้ใหม่ดังนี้

$$\text{Prob (} y=k) = \frac{\exp(XB)}{1 + \sum_{K=1}^k \exp(XB)}; \quad K = 1, \dots, h, \dots, k \quad (7)$$

และ

$$\text{Prob (} y=0) = \frac{1}{1 + \sum_{K=1}^k \exp(XB)} \quad (8)$$

สำหรับสมการที่ (7) และสมการที่ (8) นั้น Green (1997) กล่าวว่า เป็นพื้นฐานของแบบจำลองโลจิสติกทั้งแบบสองทางเลือก และแบบจำลองโลจิสติกแบบหลายทางเลือก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ (1) งานวิจัยที่เกี่ยวกับตัวแปรทางเศรษฐกิจสังคมในการอนุรักษ์ป่าชุมชน (2) งานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์แบบจำลองการถดถอยโลจิสติก และ (3) งานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์แรงจูงใจ มีรายละเอียดดังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวกับตัวแปรทางเศรษฐกิจสังคมในการอนุรักษ์ป่าชุมชน

สมหมาย กิตยากุล (2542) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์พื้นที่ลุ่มน้ำแม่สรวย จังหวัดเชียงราย โดยคาดว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่ เพศ อาชีพหลัก ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์พื้นที่ลุ่มน้ำ การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล จากตัวแทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในลุ่มน้ำแม่สรวย ตำบลลาวี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย จำนวน 360 ครัวเรือน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ดังนี้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อบรรยายสภาพทั่วไป ใช้ค่าทดสอบที (T-test) และค่าทดสอบเอฟ (F-test) เพื่อหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ผลการศึกษา พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้แก่ เพศ อาชีพหลัก รายได้ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์พื้นที่ลุ่มน้ำ การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้แก่ ระดับการศึกษา

อรรณรินทร์ เขียวสะอาด (2546) ได้ศึกษาศักยภาพของป่าชุมชนบ้านห้วยหินลาดใน ในการตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ได้ศึกษาแบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน โดยนำข้อมูลจากแบบสอบถามข้อมูลการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (กชช. 2 ค.) แบบสอบถามความจำเป็นขั้นพื้นฐาน (จปฐ.) (2) ด้านการใช้ประโยชน์ไม้และของป่าชุมชน โดยนำข้อมูลจากการสำมะโนครัวเรือนจำนวน 20 ครัวเรือน และ (3) ด้านการศึกษากำลังผลิตไม้และของป่าชุมชนในการสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่น โดยนำข้อมูลจากการวางแปลงสำรวจป่าชุมชน โดยใช้ค่าสถิติ ดังนี้ จำนวนความถี่ อัตราส่วน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย เพื่อบรรยายสภาพทั่วไปของชุมชนกับป่า บรรยายอัตราการเกิดผลผลิตจากป่า และอัตราการใช้ประโยชน์จากป่า

ผลการศึกษา พบว่า ศักยภาพป่าชุมชน ในการตอบสนองความต้องการของชุมชน โดยเปรียบเทียบจากการใช้ประโยชน์ของชุมชนจากป่า กับความสามารถในการผลิตในด้านต่าง ๆ ของ

ป่า พบว่า มีศักยภาพในการรองรับการใช้ประโยชน์ของชุมชน แต่ต้องมีการวางกฎเกณฑ์ในการใช้ประโยชน์จากป่า โดยเฉพาะการใช้ไม้ไม่ให้เกินอัตราการเพิ่มของเนื้อไม้ ควบคุมปริมาณการเก็บหาของป่า และ การนำสัตว์เข้าไปเลี้ยงในบริเวณป่า โดยที่ป่าแห่งนี้มีมูลค่าการใช้ประโยชน์จาก ไม้และของป่าประมาณ 24,184.85 บาทต่อครัวเรือนต่อปี

ปริญญา คุ่มสระพรหม (2547) ได้ศึกษาปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจสังคมที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการควบคุมไฟป่ารอบพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย โดยคาดว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎร ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในหมู่บ้าน การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม การได้รับการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้ การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันไฟป่า ระยะห่างระหว่างบ้านจากป่า จำนวนแรงงานในครัวเรือน ขนาดที่ดินถือครอง อาชีพหลัก อาชีพรอง รายได้รวมของครัวเรือน ระยะห่างระหว่างที่ทำกินจากป่า การมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องไฟป่า ความคุ้นเคยกับการใช้เครื่องมือดับไฟดับไฟป่า ซึ่งใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งการเก็บข้อมูลตามสัดส่วนครัวเรือนของแต่ละหมู่บ้าน ที่ตั้งอยู่บริเวณรอบอุทยานแห่งชาติ จำนวนตัวอย่าง 323 คน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ดังนี้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด อธิบายข้อมูลทุกส่วนตามขอบเขตและกรอบแนวคิดในการศึกษา และใช้ไคสแควร์ (chi-square) เพื่อหาระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และการทดสอบสมมติฐานทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ผลการศึกษา พบว่า ตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจสังคมที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการควบคุมไฟป่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม การได้รับการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้ การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันไฟป่า อาชีพรอง รายได้รวมของครัวเรือน ระยะห่างระหว่างที่ทำกินจากป่า การมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องไฟป่า ความคุ้นเคยกับการใช้เครื่องมือดับไฟป่า ส่วนตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในหมู่บ้าน อาชีพหลัก ระยะห่างระหว่างบ้านจากป่า จำนวนแรงงานในครัวเรือน และขนาดที่ดินถือครอง

จากการทบทวนเอกสารงานวิจัยข้างต้น พบว่า ตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชนสามารถจำแนกได้ดังนี้ (1) ตัวแปรส่วนบุคคล ได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม อาชีพรอง (ปริญญา คุ่มสระพรหม, 2547) เพศ อาชีพหลัก ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน (สมหมาย กิตยากุล, 2542) และ การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน (อรรครินทร์ เขียวสะอาด, 2546) (2) ตัวแปรที่เกี่ยวกับ

สิ่งแวดล้อมทางด้านการผลิตกรรมการเกษตร ได้แก่ ระยะทางระหว่างที่ทำกินและเขตป่า ขนาดที่ดินถือครอง (ปริญญา คุ่มสระพรหม, 2547) และรายได้ (สมหมาย กิตยากุล, 2542 และปริญญา คุ่มสระพรหม, 2547) และ (3) ตัวแปรที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน ได้แก่ การได้รับการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้ การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ การมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ ความคุ้นเคยกับการใช้เครื่องมือในการดับไฟป่า (สมหมาย กิตยากุล, 2542 และ ปริญญา คุ่มสระพรหม, 2547) ซึ่งผลการศึกษาจากงานวิจัยดังกล่าว ผู้ศึกษานำมาใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาตัวแปรในแบบจำลองต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์แบบจำลองการถดถอยโลจิสติก

Zbinden and Lee (2005) ได้วิเคราะห์การมีส่วนร่วมในโครงการค่าตอบแทนบริการเพื่อสิ่งแวดล้อมของประเทศคอซตาริกา โดยโครงการดังกล่าวสามารถแบ่งกิจกรรมได้ 3 ประเภท ดังนี้ การปลูกป่า การปกป้องป่า และการจัดการป่าอย่างยั่งยืน ซึ่งผู้เข้าร่วมสามารถทำกิจกรรมได้มากกว่า 1 ประเภท โดยโครงการค่าตอบแทนบริการเพื่อสิ่งแวดล้อมของประเทศคอซตาริกา ได้เริ่มตั้งแต่ ค.ศ. 1997 ถึง 2001 ผู้ที่เข้าร่วมโครงการประกอบด้วย เกษตรกรและเจ้าของที่ดินจำนวน 4,400 ราย รวมเป็นพื้นที่ทั้งหมด 284,000 เฮกเตอร์ การศึกษาในครั้งนี้ สุ่มเก็บข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรและเจ้าของที่ดินทางตอนเหนือ ของประเทศคอซตาริกา ที่มีคุณสมบัติเข้าร่วมโครงการได้ จำนวน 246 ราย โดยในจำนวนนี้เป็นผู้ที่ไม่เข้าร่วมโครงการจำนวน 141 ราย การวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้มีด้วยกัน 2 วิธี ดังนี้ วิธีที่ 1 การวิเคราะห์ตัวแปรที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการต่อการไม่เข้าร่วมโครงการปลูกป่า โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกแบบสองทางเลือก (Binary Logistic Regression) และ วิธีที่ 2 การวิเคราะห์ตัวแปรที่มีผลต่อการเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการในกิจกรรมการปลูกป่า การจัดการป่าอย่างยั่งยืน และการเข้าร่วมกิจกรรมทั้งสอง (การปลูกป่าและการจัดการป่าอย่างยั่งยืน) ต่อการไม่เข้าร่วมกิจกรรมใด ๆ โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกแบบหลายทางเลือก (Multinomial Logistic Regression)

ผลการวิเคราะห์วิธีที่ 1 การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกแบบสองทางเลือก จากตัวอย่าง 177 คน พบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการในกิจกรรมการปลูกป่า มีรายละเอียด ดังนี้ ส่วนที่เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเข้าร่วมโครงการในกิจกรรมปลูกป่า ได้แก่ ขนาดที่ดินที่ใช้ทำการเกษตร การเป็นเจ้าของที่ดินหรือเช่าที่ดินเพื่อทำการเกษตร จำนวน

ปีที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ร้อยละของรายได้นอกภาคการเกษตรเมื่อคิดเทียบกับรายได้รวมทั้งหมด ร้อยละของการบำรุงดินในที่ดินทั้งหมดที่เหมาะสมกับการเพาะปลูกของเกษตรกร จำนวนครั้งของการพบปะและรับทราบข่าวสารระหว่างผู้เข้าร่วมโครงการในส่วนของกิจกรรมการปลูกป่า และการเยี่ยมเกษตรกร โดยองค์กรด้านป่าไม้หรือผู้เชี่ยวชาญของโครงการ ค่าตอบแทนบริการเพื่อสิ่งแวดล้อม หมายความว่า ถ้าเกษตรกรมีขนาดที่ดินใหญ่โดยที่เป็นเจ้าของที่ดินและได้รับการศึกษาสูง รายได้ของครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่ได้มาจากภาคการเกษตรและถ้าหากทำการเกษตรในที่ดินพื้นนั้นจะต้องใช้เงินในการปรับปรุงให้ดิน มีความเหมาะสมกับการทำการเกษตรสูง อีกทั้งการพบปะในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้เข้าร่วมโครงการเฉพาะส่วนกิจกรรมการปลูกป่าและการเยี่ยมเกษตรกร โดยองค์กรด้านป่าไม้หรือผู้เชี่ยวชาญของโครงการ ค่าตอบแทนบริการเพื่อสิ่งแวดล้อม ถ้ามีความถี่มากจะทำให้โอกาสที่เกษตรกรเข้าร่วมโครงการในกิจกรรมปลูกป่านั้นมีโอกาสสูง ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการเข้าร่วมโครงการในกิจกรรมการปลูกป่า ได้แก่ จำนวนคนในครัวเรือนช่วยทำการเกษตรในแต่ละวัน หมายความว่า จำนวนคนในครัวเรือนช่วยทำการเกษตรในแต่ละวันมีจำนวนมากนั้นจะทำให้โอกาสที่เกษตรกรตัดสินใจเข้าร่วมโครงการในกิจกรรมการปลูกป่านั้นต่ำ และส่วนตัวแปรที่ไม่มีผลต่อการตัดสินใจในการเข้าร่วมโครงการในกิจกรรมการปลูกป่า ได้แก่ อายุของเจ้าบ้าน ภาวะที่เป็นหนี้ของเกษตรกร รายได้ทั้งหมดของภาคการเกษตร ซึ่งตัวแปรแต่ละตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นอย่างน้อยร้อยละ 90 ผลการวิเคราะห์วิธีที่ 2 การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกแบบหลายทางเลือก จากตัวอย่าง 167 คน พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเข้าร่วมโครงทั้งสามกิจกรรม คือ การปลูกป่า การจัดการป่าอย่างยั่งยืน และการเข้าร่วมกิจกรรมทั้งสอง (การปลูกป่าและการจัดการป่าอย่างยั่งยืน) ได้แก่ ขนาดที่ดินที่ใช้ทำการเกษตร จำนวนปีที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ร้อยละของรายได้นอกภาคการเกษตรเมื่อคิดเทียบกับรายได้รวมทั้งหมด การเยี่ยมเกษตรกร โดยองค์กรด้านป่าไม้หรือผู้เชี่ยวชาญของโครงการค่าตอบแทนบริการเพื่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งตัวแปรแต่ละตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นอย่างน้อยร้อยละ 90 หมายความว่า ถ้าเกษตรกรมีขนาดที่ดินที่ใช้ทำการเกษตรจำนวนมาก และหัวหน้าครัวเรือนได้รับการศึกษามาก โดยที่ร้อยละของรายได้นอกภาคการเกษตรมีจำนวนมากกว่ารายได้ในภาคการเกษตรเมื่อคิดเทียบกับรายได้รวมทั้งหมด ซึ่งความถี่การเยี่ยมเกษตรกร โดยองค์กรด้านป่าไม้หรือผู้เชี่ยวชาญของโครงการค่าตอบแทนบริการเพื่อสิ่งแวดล้อม มีผลต่อโอกาสที่เกษตรกรจะตัดสินใจเข้าร่วมโครงการทั้งสามนั้นสูงมาก ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเข้าร่วมโครงการในกิจกรรมปลูกป่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นอย่างน้อยร้อยละ 90 และการเข้าร่วมโครงการในกิจกรรมจัดการป่าอย่างยั่งยืน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับความเชื่อมั่นอย่างน้อยร้อยละ 80 ได้แก่ ภาวะที่เป็นหนี้ของเกษตรกร หมายความว่า ถ้าเกษตรกรมีภาวะหนี้สินสูงจะทำให้การร่วมโครงการในกิจกรรมปกป้องป่าและกิจกรรมจัดการป่าอย่างยั่งยืนของเกษตรกรนั้นมีโอกาสสูง ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเข้าร่วมโครงการในกิจกรรมปกป้องป่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นอย่างน้อยร้อยละ 90 และการเข้าร่วมโครงการในกิจกรรมทั้งสอง (การปกป้องป่าและจัดการป่าอย่างยั่งยืน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 80 ต่อ ได้แก่ จำนวนครั้งของการพบปะและรับทราบข่าวสารระหว่างผู้เข้าร่วมโครงการในส่วนของการปลูกป่า หมายความว่า ถ้าเกษตรกรได้มีการพบปะและรับทราบข่าวสารระหว่างผู้เข้าร่วมโครงการในส่วนของการปลูกป่านั้นมีความถี่มาก หรือติดต่อกันอย่างต่อเนื่อง จะทำให้การร่วมโครงการในกิจกรรมปกป้องป่าหรือกิจกรรมทั้งสอง (การปกป้องป่าและจัดการป่าอย่างยั่งยืน) ของเกษตรกรนั้นมีโอกาสสูง

จากการทบทวนเอกสารงานวิจัยข้างต้นทำให้ทราบวิธีการจัดกลุ่มตัวแปร วิธีการวิเคราะห์ และการนำเสนอผลการวิเคราะห์

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์แรงจูงใจ

ณัฐยา ไพรสงบ (2546) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กรและพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ศึกษาเฉพาะกรณีโรงงานผลิตอาหารว่างแห่งหนึ่ง โดยคาดว่าตัวแปรทั้ง 3 กลุ่ม มีความสัมพันธ์ต่อกันและกัน ดังนี้ กลุ่มตัวแปรที่ 1 กลุ่มแรงจูงใจในการทำงาน แบ่งได้ 2 ประเภท คือ (1) ตัวแปรจูงใจ ประกอบด้วย ความสำเร็จในงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้า และโอกาสความเจริญก้าวหน้า และ (2) ตัวแปรค้ำจุน ประกอบด้วย นโยบายและการบริหาร วิธีการบังคับบัญชา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สภาพการทำงาน เงินเดือนและค่าตอบแทน ชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว สถานะทางอาชีพ ความมั่นคงในงาน กลุ่มตัวแปรที่ 2 กลุ่มความผูกพันต่อองค์กร ประกอบด้วย ความผูกพันต่อองค์กรด้านจิตใจ ความผูกพันต่อองค์กรด้านการคงอยู่กับองค์กร และความผูกพันต่อองค์กรด้านบรรทัดฐาน และ กลุ่มตัวแปรที่ 3 กลุ่มพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ประกอบด้วย พฤติกรรมการช่วยเหลือ พฤติกรรมความสำนึกในหน้าที่ พฤติกรรมความอดทนอดกลั้น พฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น และพฤติกรรมการให้ความร่วมมือ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของสายงาน โดยมี

จำนวนตัวอย่าง 270 คน ซึ่งการวิเคราะห์ทางสถิติ ประกอบด้วย ค่าร้อยละ เพื่อวิเคราะห์ขนาดของ ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวัดแนวโน้มเข้าสู่ ส่วนกลาง ลักษณะการกระจายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน เพื่อหาค่า ความสัมพันธ์และทิศทางความสัมพันธ์ ของตัวแปรแต่ละกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน และการวิเคราะห์ ถดถอยพหุคูณ โดยใช้เทคนิควิธี Stepwise Multiple Regression เพื่อพยากรณ์ขนาดความสัมพันธ์ ของตัวแปรในแต่ละกลุ่มของกลุ่มปัจจัยที่คาดไว้

ผลการศึกษาพบว่า พนักงานมีระดับแรงจูงใจในการทำงาน และระดับความผูกพันต่อ องค์กรอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรอยู่ในระดับสูง ซึ่ง กลุ่มตัวแปรแรงจูงใจในการทำงานทุกทั้งสองประเภท พบว่าตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์กับความ ผูกพันต่อองค์กร มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ส่วนกลุ่มตัวแปรความ ผูกพันต่อองค์กรยกเว้นตัวแปรการคงอยู่กับองค์กร พบว่าตัวแปรที่เหลือมีความสัมพันธ์กับกลุ่ม ตัวแปรพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 99 ส่วนกลุ่มตัวแปรที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร มีระดับ นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 คือ กลุ่มตัวแปรแรงจูงใจในการทำงาน ประเภทตัว แปรจูงใจและตัวแปรค่าจ้าง ส่วนการพยากรณ์ความผูกพันต่อบรรทัดฐานนั้น สามารถใช้ตัวแปร เดียวกับตัวแปรที่ใช้ในการพยากรณ์การเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ผล ปรากฏว่าสามารถพยากรณ์การเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ได้ร้อยละ 22.6

เกียรติศักดิ์ ทรัพย์มี (2547) ได้ศึกษาแรงจูงใจที่ทำให้ชายไทยสมัครเข้าเป็นทหารกอง ประจำการในกรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ โดยคาดว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ (1) ตัวแปรส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ก่อนเข้าเป็นทหารกองประจำการ อาชีพของหัวหน้าครอบครัว และรายได้รวมของครอบครัวต่อ เดือน และ (2) ตัวแปรจูงใจ ได้แก่ การได้รับสิทธิเป็นนักเรียนนายสิบ การได้รับสิทธิลดเวลา รับ ราชการน้อยกว่า 2 ปี การได้รับสิทธิศึกษาเพิ่มเติม (กศน.) การได้รับการฝึกอาชีพก่อนปลดจากกอง ประจำการ และการได้รับข่าวสารจากสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวม ข้อมูล จากทหารกองประจำการที่สมัครเข้ามาในสังกัดกรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ มี จำนวนทั้งหมด 355 นาย และวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าสถิติ ดังนี้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อบรรยายสภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และใช้ไคสแควร์ (Chi – Square)

เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยจิตใจในการสมัครเข้าเป็นทหารกอง
ประจำการ

ผลการศึกษา พบว่า ทหารกองประจำการมีแรงจูงใจในการสมัครเข้าเป็นทหารกอง
ประจำการอยู่ในระดับมาก ทหารกองประจำการส่วนใหญ่สมัครเข้าเป็นกองประจำการ เพราะเกิด
จากตัวแปรจูงใจ คือ ต้องการได้รับสิทธิเป็นนักเรียนนายสิบ ต้องการได้รับสิทธิลดเวลารับราชการ
น้อยกว่า 2 ปี ต้องการได้รับสิทธิศึกษาเพิ่มเติม (กศน.) ต้องการได้รับการฝึกวิชาชีพก่อนปลดจาก
กองประจำการ และทหารกองประจำการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการสมัครเข้าเป็นทหารกอง
ประจำการจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด อายุ สถานภาพสมรส อาชีพของหัวหน้าครอบครัว ความ
ต้องการได้รับสิทธิเป็นนักเรียนนายสิบ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ส่วนตัว
แปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการสมัครเข้าเป็นทหารกองประจำการ ได้แก่ ระดับ
การศึกษา อาชีพก่อนเป็นทหารกองประจำการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ
95 รายได้รวมของครอบครัวต่อเดือน และความต้องการได้รับสิทธิศึกษาเพิ่ม (กศน.) มี
ความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการสมัครเข้าเป็นทหารกองประจำการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

จากการทบทวนเอกสารงานวิจัยข้างต้น พบว่า ตัวแปรสำคัญที่เป็นแรงจูงใจที่มีผลต่อการ
เข้าร่วมกิจกรรม สามารถจำแนกได้ดังนี้ (1) ตัวแปรส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ และอาชีพของหัวหน้า
ครอบครัว (เกียรติศักดิ์ ทรัพย์มี, 2547) (2) ตัวแปรที่เกี่ยวกับกระบวนการของกิจกรรม ได้แก่
ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ (ณัฐยา ไพโรสงบ, 2546) และ (3) ตัวแปรที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ที่เข้าร่วม
กิจกรรม ได้แก่ ผลตอบแทนจากการเข้าร่วม และชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว (ณัฐยา ไพโรสงบ, 2546)

สมมุติฐานงานวิจัย

จากการทบทวนเอกสารเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานงานวิจัย โดยคาดว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม¹ กับตัวแปรอิสระ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ตัวแปรส่วนบุคคล และครัวเรือน กลุ่มที่ 2 ตัวแปรสิ่งแวดล้อมด้านพฤติกรรมกรรมการเกษตร และกลุ่มที่ 3 ตัวแปรอื่น ๆ ที่คาดว่าเกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มที่ 1 ตัวแปรส่วนบุคคลและครัวเรือน

การศึกษาของเจ้าบ้านครัวเรือนตัวอย่าง (EDU)

การศึกษาของเจ้าบ้านครัวเรือนตัวอย่าง คาดว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เนื่องจากเจ้าบ้านครัวเรือนตัวอย่างที่ได้รับการศึกษาน่าจะมีความเข้าใจและเห็นประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน ดังนั้น โอกาสที่ครัวเรือนจะเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ จึงสูงกว่า เจ้าบ้านครัวเรือนตัวอย่างที่ไม่ได้รับการศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 2.1

หมายเหตุ 1/ หมายถึง ตัวแปรตาม แบ่งเป็น 2 แบบจำลอง ดังนี้ แบบจำลองที่ 1 ตัวแปรตาม มี 4

- ทางเลือก ดังนี้ 1) การไม่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกประเภท 2) การเข้าร่วมเฉพาะกิจกรรมการปลูกป่าชุมชน 3) การเข้าร่วมเฉพาะกิจกรรมการปกป้องป่าชุมชน และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน และ 4) การเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน แบบจำลองที่ 2 ตัวแปรตาม มี 2 ทางเลือกดังนี้ 1) การเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน และ 2) การไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน

เจ้าบ้านครัวเรือนตัวอย่างมีตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชน (OS_H)

เจ้าบ้านครัวเรือนตัวอย่างมีตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชน คาดว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เนื่องจากเจ้าบ้านน่าจะมามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสมาชิกในครัวเรือน ดังนั้น โอกาสที่ครัวเรือนตัวอย่างจะเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ จึงสูงกว่าเจ้าบ้านครัวเรือนตัวอย่างที่ไม่มีตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชน ดังแสดงในตารางที่ 2.1

สมาชิกครัวเรือนตัวอย่างมีตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชน (OS_M)

สมาชิกครัวเรือนตัวอย่างมีตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชน คาดว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เนื่องจากสมาชิกครัวเรือนตัวอย่างมีตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชน น่าจะชักชวนเจ้าบ้านและสมาชิกครัวเรือนที่เหลือเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคม ดังนั้นครัวเรือนที่มีสมาชิกครัวเรือนตัวอย่างมีตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชนจะมีโอกาสที่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ สูงกว่าครัวเรือนที่ไม่มีสมาชิกครัวเรือนมีตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชน ดังแสดงในตารางที่ 2.1

เจ้าบ้านครัวเรือนตัวอย่างประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพหลัก (OC_F_H1)

เจ้าบ้านครัวเรือนตัวอย่างประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพหลัก คาดว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกัน และ / หรือ ทิศทางตรงกันข้ามกับการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะเจ้าบ้านครัวเรือนตัวอย่างที่ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพหลักและทำการเกษตรขนาดเล็ก จะมีโอกาสที่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ สูงกว่า เจ้าบ้านครัวเรือนตัวอย่างที่ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพหลักและทำการเกษตรขนาดกลาง หรือใหญ่ และ / หรือ เจ้าบ้านที่ไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพหลัก เนื่องจากกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ ให้ผลประโยชน์ทางตรงและอ้อมแตกต่างกันในแต่ละกิจกรรม ซึ่งเจ้าบ้านครัวเรือนตัวอย่างน่าจะชี้แจงประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน และทำการชักชวนคนในครอบครัวเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน ดังแสดงในตารางที่ 2.1

เจ้าบ้านประกอบอาชีพรับราชการเป็นอาชีพหลัก (OC_F_H5)

เจ้าบ้านประกอบอาชีพรับราชการเป็นอาชีพหลัก คาดว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกัน และ / หรือ ทิศทางตรงกันข้ามกับการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ โดยที่เจ้าบ้านครัวเรือนตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับราชการเป็นอาชีพหลักและมีหน้าที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนจะมีโอกาสที่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ สูงกว่า เจ้าบ้านครัวเรือนตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับราชการเป็นอาชีพหลักและไม่มีหน้าที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และ / หรือ เจ้าบ้านครัวเรือนตัวอย่างที่ไม่ประกอบอาชีพรับราชการเป็นอาชีพหลัก เนื่องจากหน้าที่ของข้าราชการเป็นตัวกำหนดการดำเนินงานและการปฏิบัติหน้าที่ ดังแสดงในตารางที่ 2.1

สมาชิกครัวเรือนประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพหลัก (OC_F_M1)

สมาชิกครัวเรือนประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพหลัก คาดว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกัน และ / หรือ ทิศทางตรงกันข้ามกับการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะสมาชิกครัวเรือนตัวอย่างที่ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพหลักและทำการเกษตรขนาดเล็ก จะมีโอกาสที่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ สูงกว่า สมาชิกครัวเรือนตัวอย่างที่ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพหลักและทำการเกษตรขนาดกลาง หรือ ใหญ่ และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนตัวอย่างที่ไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพหลัก เนื่องจากกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ ให้ผลประโยชน์ทางตรงและอ้อมแตกต่างกันในแต่ละกิจกรรม ซึ่งสมาชิกครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพหลัก น่าจะชี้แจงประโยชน์จากการอนุรักษ์ป่าชุมชน และทำการชักชวนคนในครอบครัวเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ ดังแสดงในตารางที่ 2.1

สมาชิกครัวเรือนประกอบอาชีพรับราชการเป็นอาชีพหลัก (OC_F_M5)

สมาชิกครัวเรือนประกอบอาชีพรับราชการเป็นอาชีพหลัก คาดว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกัน และ / หรือ ทิศทางตรงกันข้ามกับการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะสมาชิกครัวเรือนตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับราชการเป็นอาชีพหลักและมีหน้าที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน จะมีโอกาสที่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ สูงกว่า สมาชิกครัวเรือนตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับราชการเป็นอาชีพหลักแต่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวกับการ

อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนตัวอย่างที่ไม่ประกอบอาชีพรับราชการเป็นอาชีพหลัก เนื่องจากหน้าที่ของข้าราชการเป็นตัวกำหนดการดำเนินงานและการปฏิบัติหน้าที่ ดังแสดงในตารางที่ 2.1

กลุ่มที่ 2 ตัวแปรสิ่งแวดล้อมด้านผลิตรวมการเกษตร

รายรับรวมในภาคการเกษตรของครัวเรือนตัวอย่าง (FARM_INC)

รายรับรวมในภาคการเกษตรของครัวเรือนตัวอย่าง คาดว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกัน และ / หรือ ทิศทางตรงกันข้ามกับการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ โดยที่ครัวเรือนตัวอย่างที่มีรายรับรวมในภาคการเกษตรสูง น่าจะมีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ สูงกว่า ครัวเรือนที่ไม่มีรายรับจากภาคการเกษตร เนื่องจากครัวเรือนตัวอย่างการที่มีรายรับในภาคการเกษตรนั้น น่าจะหวังผลประโยชน์ทางตรงและอ้อมจากอนุรักษ์ป่าชุมชน เพื่อผลผลิตทางการเกษตรที่ดีขึ้น เพราะชาวบ้านมีความเชื่อในการบวงสรวงผิขุนน้ำ ดังแสดงในตารางที่ 2.1

รายรับจากป่าชุมชนของครัวเรือน (FORE_INC)

รายรับจากป่าชุมชนของครัวเรือน คาดว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เนื่องจากเป็นการมีรายรับจากป่าชุมชน แสดงว่าครัวเรือนดังกล่าวใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนโดยตรง ดังนั้น โอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ จึงสูงกว่าครัวเรือนที่ไม่มีรายรับจากป่าชุมชน ดังแสดงในตารางที่ 2.1

ครัวเรือนตัวอย่างประสบปัญหาเกี่ยวกับขาดแคลนน้ำในการผลิตการเกษตร (P_A_1)

ครัวเรือนตัวอย่างประสบปัญหาเกี่ยวกับขาดแคลนน้ำในการผลิตการเกษตร คาดว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เนื่องจากครัวเรือนที่ทำการเกษตรประสบปัญหาดังกล่าว น่าจะคำนึงประโยชน์ทางอ้อมในการอนุรักษ์ป่าชุมชน คือ การช่วยให้ฝนตกต้องตามฤดูกาลและเป็นต้นน้ำให้กับการผลิตเกษตร ดังนั้น โอกาสใน

การเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ จึงสูงกว่าครัวเรือนที่ไม่ได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับขาดแคลนน้ำในการผลิตการเกษตร ดังแสดงในตารางที่ 2.1

**ครัวเรือนตัวอย่างประสบปัญหาเกี่ยวกับโรคและแมลงรบกวนในการผลิตการเกษตร
(P_A_3)**

ครัวเรือนตัวอย่างประสบปัญหาเกี่ยวกับโรคและแมลงรบกวนในการผลิตการเกษตร คาดว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เนื่องจากครัวเรือนที่ประสบปัญหาดังกล่าว น่าจะคำนึงประโยชน์ทางตรงในการอนุรักษ์ป่าชุมชน คือ ป่าชุมชนเป็นแหล่งสมุนไพร ในการกำจัดและป้องกันศัตรูพืช ดังนั้นโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ จึงสูงกว่าครัวเรือนที่ไม่ได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับโรคและแมลงรบกวนในการผลิตการเกษตร ดังแสดงในตารางที่ 2.1

ครัวเรือนตัวอย่างประสบปัญหาเกี่ยวกับดินไม่ดี ดินเสื่อมขาดความอุดมสมบูรณ์ในการผลิตการเกษตร (P_A_4)

ครัวเรือนตัวอย่างประสบปัญหาเกี่ยวกับดินไม่ดี ดินเสื่อมขาดความอุดมสมบูรณ์ในการผลิตการเกษตร คาดว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เนื่องจากครัวเรือนที่ประสบปัญหาดังกล่าวน่าจะคำนึงประโยชน์ทางตรงในการอนุรักษ์ป่าชุมชน คือ การเป็นป่าชุมชนเป็นแหล่งปุ๋ยที่ใช้ในการบำรุงดิน ดังนั้นโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ จึงสูงกว่าครัวเรือนที่ไม่ได้ประสบปัญหาดินไม่ดี ดินเสื่อมขาดความอุดมสมบูรณ์ในการผลิตการเกษตร ดังแสดงในตารางที่ 2.1

กลุ่มที่ 3 ตัวแปรอื่น ๆ ที่คาดว่าจะเกี่ยวข้อง

เจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนตัวอย่างเป็นสมาชิกกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ๊ (HH_M)

เจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนตัวอย่างเป็นสมาชิกกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ๊ คาดว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ การเป็นสมาชิกกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ๊ได้นั้นต้องเป็นตัวแทนของหมู่บ้าน เพราะว่าเงื่อนไขในคณะกรรมการ

กลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็ญเป็นตัวแทนหมู่บ้าน ซึ่งมีจำนวนจำกัดเพียงหมู่บ้านละ 15 คน โอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ จึงสูงกว่าครัวเรือนตัวอย่างที่เข้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนตัวอย่างไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็ญ เนื่องจากเป็นหน้าที่ซึ่งคนในชุมชนมีมติมอบให้ อีกทั้งน่าจะคำนึงถึงการเป็นครอบครัวแกนนำในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนให้กับชุมชน ดังแสดงในตารางที่ 2.1

ครัวเรือนตัวอย่างได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากหอกระจายข่าว (AK1)

ครัวเรือนตัวอย่างได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากหอกระจายข่าว คาดว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เนื่องจากทราบถึงการจัดกิจกรรมและการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ ดังนั้นครัวเรือนตัวอย่างที่ได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากหอกระจายข่าว จะมีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ สูงกว่าครัวเรือนตัวอย่างที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากหอกระจายข่าว ดังแสดงในตารางที่ 2.1

ครัวเรือนตัวอย่างได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงกาหลง (AK4)

ครัวเรือนตัวอย่างได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงกาหลง คาดว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เนื่องจากทราบถึงการจัดกิจกรรมและการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ ดังนั้นครัวเรือนตัวอย่างที่ได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงกาหลง จะมีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ สูงกว่าครัวเรือนตัวอย่างที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงกาหลง ดังแสดงในตารางที่ 2.1

ครัวเรือนตัวอย่างได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากผู้ใหญ่บ้าน (AK8)

ครัวเรือนตัวอย่างได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากผู้ใหญ่บ้าน คาดว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เนื่องจากทราบถึงการจัดกิจกรรมและการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ ดังนั้นครัวเรือนตัวอย่างที่ได้รับ

ข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากผู้ใหญ่บ้าน จะมีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ สูงกว่าครัวเรือนตัวอย่างที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากผู้ใหญ่บ้าน ดังแสดงในตารางที่ 2.1

ครัวเรือนตัวอย่างที่ได้รับการศึกษาดูงานหรืออบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนก่อนก่อตั้งกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็ญ (J_BF45_T)

ครัวเรือนตัวอย่างที่ได้รับการศึกษาดูงานหรืออบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนก่อนก่อตั้งกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็ญ ผู้ใหญ่บ้าน คาดว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เนื่องจากน่าจะมีความเข้าใจและมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนแต่ละประเภท ดังนั้น โอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ จึงสูงกว่าครัวเรือนตัวอย่างที่ไม่ได้รับการศึกษาดูงานหรืออบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนก่อนก่อตั้งกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็ญ ดังแสดงในตารางที่ 2.1

ครัวเรือนตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนก่อนก่อตั้งกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็ญ (J_BF45_A)

ครัวเรือนตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนก่อนก่อตั้งกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็ญ คาดว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เนื่องจากมีความเชี่ยวชาญในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนแต่ละประเภท ดังนั้น โอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ จึงสูงกว่าครัวเรือนตัวอย่างที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนก่อนก่อตั้งกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็ญ ดังแสดงในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 การคาดทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม^{2/}

ตัวแปรอิสระ	คำอธิบาย	ทิศทางความสัมพันธ์		
		ปลูก	ปกป้อง	อนุรักษ์
<u>ตัวแปรส่วนบุคคลและครัวเรือน</u>				
EDU	การศึกษาของเจ้าบ้าน (2 กลุ่ม)	+	+	+
OS_H	เจ้าบ้านมีตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชน (2 กลุ่ม)	+	+	+
OS_M	สมาชิกครัวเรือนมีตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชน (2 กลุ่ม)	+	+	+
OC_F_H1	เจ้าบ้านประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพหลัก (2 กลุ่ม)	+/-	+/-	+/-
OC_F_H5	เจ้าบ้านประกอบอาชีพรับราชการเป็นอาชีพหลัก (2 กลุ่ม)	+/-	+/-	+/-
OC_F_M1	สมาชิกครัวเรือนประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพหลัก (2 กลุ่ม)	+/-	+/-	+/-
OC_F_M5	สมาชิกครัวเรือนประกอบอาชีพรับราชการเป็นอาชีพหลัก (2 กลุ่ม)	+/-	+/-	+/-
<u>ตัวแปรสิ่งแวดล้อมด้านผลิตรวมการเกษตร</u>				
FRAM_INC	รายรับรวมในภาคการเกษตรของครัวเรือน (หน่วยบาทต่อปี)	+/-	+/-	+/-
FORE_INC	รายรับจากป่าชุมชนของครัวเรือน (หน่วยบาทต่อปี)	+	+	+

หมายเหตุ 2/ หมายถึง ตัวแปรตาม แบ่งเป็น 2 แบบจำลอง ดังนี้ แบบจำลองที่ 1 ตัวแปรตาม มี 4 ทางเลือก ดังนี้ 1) การไม่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกประเภท 2) การเข้าร่วมเฉพาะกิจกรรมการปลูกป่าชุมชน 3) การเข้าร่วมเฉพาะกิจกรรมการปกป้องป่าชุมชน และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน และ 4) การเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน แบบจำลองที่ 2 ตัวแปรตาม มี 2 ทางเลือกดังนี้ 1) การเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน และ 2) การไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ตัวแปร อิสระ	คำอธิบาย	ทิศทางความสัมพันธ์		
		ปลูก	ปกป้อง	อนุรักษ์
<u>ตัวแปรสิ่งแวดล้อมด้านผลิตรกรเกษตร (ต่อ)</u>				
P_A_1	ปัญหาเกี่ยวกับขาดแคลนน้ำในการผลิต การเกษตร (2 กลุ่ม)	+	+	+
P_A_3	ปัญหาเกี่ยวกับโรคและแมลงรบกวนในการผลิต การเกษตร (2 กลุ่ม)	+	+	+
P_A_4	ปัญหาเกี่ยวกับดินไม่ดี ดินเสื่อมขาดความอุดม สมบูรณ์ในการผลิตพืชเกษตรด้าน (2 กลุ่ม)	+	+	+
<u>ตัวแปรอื่น ๆ ที่คาดว่าจะเกี่ยวข้อง</u>				
HH_M	เจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนเป็นสมาชิก กลุ่มรักษ์ป่าดอยภูเบี๋ย (2 กลุ่ม)	+	+	+
AK1	ครัวเรือนได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากหอ กระจายข่าว (2 กลุ่ม)	+	+	+
AK4	ครัวเรือนได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จาก องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงกาหลง (2 กลุ่ม)	+	+	+
AK8	ครัวเรือนได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จาก ผู้ใหญ่บ้าน (2 กลุ่ม)	+	+	+
J_BF45_T	การศึกษาดูงานหรืออบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ป่าชุมชนก่อนก่อตั้งกลุ่มรักษ์ป่าดอยภูเบี๋ย (2 กลุ่ม)	+	+	+

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ตัวแปร อิสระ	คำอธิบาย	ทิศทางความสัมพันธ์		
		ปลูก	ปกป้อง	อนุรักษ์
J_BF45_A	กิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนก่อนก่อตั้งกลุ่ม รักษ์ป่าดอยกู่เบี้ย (2 กลุ่ม)	+	+	+

หมายเหตุ (2 กลุ่ม) หมายถึง ตัวแปรอิสระมีค่าที่เป็นไปได้ 2 ค่า ดังตารางที่ 3.2

ปลูก หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมปลูกป่าชุมชน

ปกป้อง หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมปกป้องป่าชุมชน และกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับ
การอนุรักษ์ป่าชุมชน

อนุรักษ์ หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน (ปลูก + ปกป้อง)

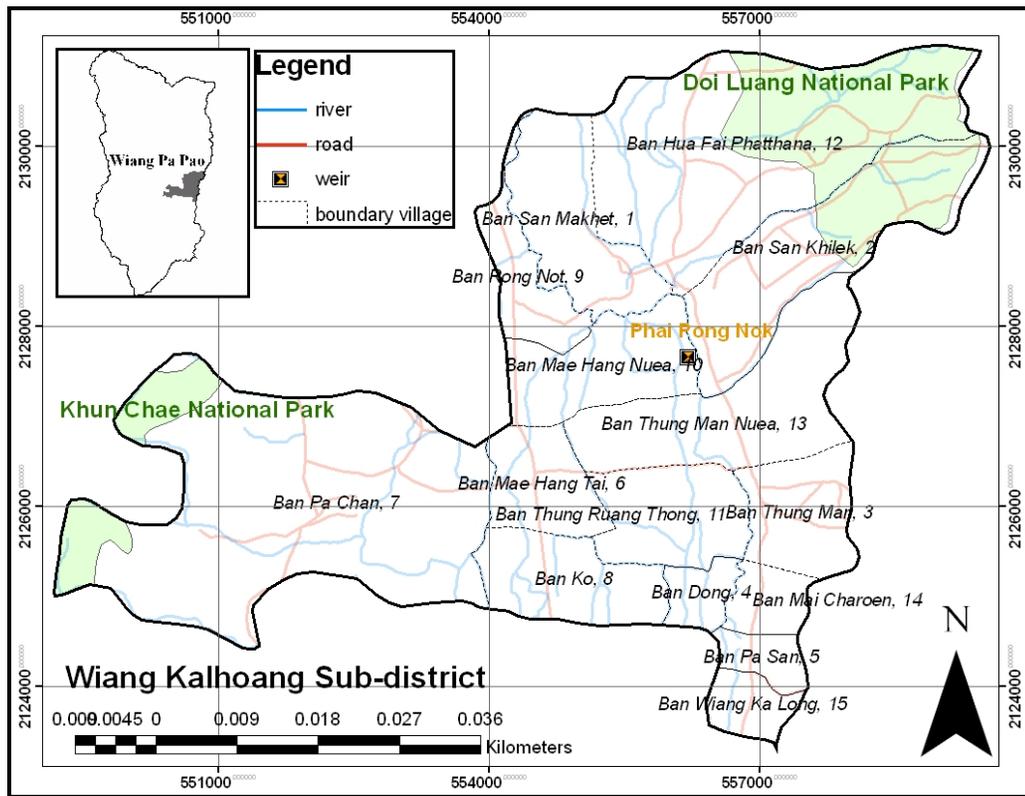
พื้นที่ศึกษา ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 9 ส่วน ได้แก่ (1) สภาพทั่วไปและที่ตั้ง (2) อาณาเขต (3) อุณหภูมิและปริมาณน้ำฝน (4) ขนบธรรมเนียมประเพณี (5) สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา (6) กลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบี้ย (7) แนวการสอนด้วยวิธีการศึกษาปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน โรงเรียนกาหลงวิทยา (8) โครงสร้างการบริหารดำเนินงานของกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบี้ย และ (9) สภาพป่าชุมชนดอยกู่เบี้ย มีรายละเอียดดังนี้

สภาพทั่วไป

ตำบลเวียงกาหลง ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอเวียงป่าเป้า อยู่ห่างจากอำเภอเวียงป่าเป้า ประมาณ 15 กิโลเมตร ตำบลเวียงกาหลงมีพื้นที่ทั้งหมด 24,750 ไร่ เป็นพื้นที่ราบ 14,906 ไร่ เป็นพื้นที่ดอน 6,704 ไร่ และเป็นพื้นที่ภูเขาและป่าไม้ 3,140 ไร่ ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตพื้นที่ราบตามแนวทางหลวงสายเชียงราย – เชียงใหม่ มีจำนวน 8 หมู่บ้าน และตั้งบ้านเรือนอยู่ตามพื้นที่ราบริมแม่น้ำลาวจำนวน 7 หมู่บ้าน รวม 15 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านสันมะเค็ด หมู่ที่ 2 บ้านสันขี้เหล็ก หมู่ที่ 3 บ้านทุ่งม่าน หมู่ที่ 4 บ้านดง หมู่ที่ 5 บ้านป่าसान หมู่ที่ 6 บ้านแม่ห่างใต้

หมู่ที่ 7 บ้านป่าจั่น หมู่ที่ 8 บ้านเกาะ หมู่ที่ 9 บ้านร่องนอด หมู่ที่ 10 บ้านแม่ห้างเหนือ หมู่ที่ 11 บ้านทุ่งรวงทอง หมู่ที่ 12 บ้านหัวฝายพัฒนา หมู่ที่ 13 บ้านทุ่งม่านเหนือ หมู่ที่ 14 บ้านใหม่เจริญ และ หมู่ที่ 15 บ้านเวียงกาหลง มีประชากรตามทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2549 จำนวน 9,761 คน 3,238 ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ นอกจากนั้น นับถือ ศาสนาคริสต์ อิสลามและอื่น ๆ ภาษาที่ใช้ ภาษาพื้นเมือง (คำเมือง) มีอาชีพหลักทางการเกษตรและในขณะเดียวกันก็เป็นแรงงานรับจ้างในและนอกหมู่บ้าน

ภาพที่ 2.1 แผนที่แสดงอาณาเขตหมู่บ้าน และอาณาตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัด เชียงราย

ที่มา: โครงการ Payment for Watershed Protection Services and Improved Livelihood of Rural Poor in Thailand. (2550)

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลป่าจิว อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลแม่เจดีย์ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดลำปาง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลแม่แว่น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

อุณหภูมิตั้งแต่และปริมาณน้ำฝน

ตำบลเวียงกาหลงมีสภาพอากาศค่อนข้างเย็นในฤดูหนาว ช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนกุมภาพันธ์ โดยมีอุณหภูมิตั้งแต่ระหว่าง 11.90 - 30.90 องศาเซลเซียส และมีปริมาณน้ำฝนระหว่าง 7.80 - 60.50 มิลลิเมตร ส่วนฤดูร้อน ช่วงเดือนมีนาคม ถึง เดือนเมษายน โดยมีอุณหภูมิตั้งแต่ระหว่าง 15.90 - 34.90 องศาเซลเซียส และมีปริมาณน้ำฝนระหว่าง 19.10 - 89.80 มิลลิเมตร และฤดูฝนช่วงเดือน พฤษภาคม ถึง เดือนตุลาคม โดยมีอุณหภูมิตั้งแต่ระหว่าง 20.30 - 33.20 องศาเซลเซียส และมีปริมาณน้ำฝนระหว่าง 142.40 - 203.90 มิลลิเมตร

สภาพทั่วไปของหมู่บ้านที่ศึกษา

สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา ประกอบด้วย 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 6 บ้านแม่ห้างใต้ หมู่ที่ 9 ร่องนอด และ หมู่ที่ 10 บ้านแม่ห้างเหนือ มีรายละเอียดดังนี้

หมู่ที่ 6 บ้านแม่ห้างใต้

มีประชากรตามทะเบียนราษฎร (พ.ศ.2549) เป็นเพศชาย 309 คน เป็นเพศหญิง 347 คน รวม 656 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 236 ครัวเรือน ตั้งบ้านเรือนส่วนใหญ่อยู่ในเขตพื้นที่ราบตามแนวทางการหลวงสายเชียงราย - เชียงใหม่ มีอาชีพหลัก คือ รับจ้างทั่วไป เกษตรกร รับราชการ และค้าขาย ตามลำดับ แหล่งน้ำที่ใช้ในการบริโภคอุปโภคมีดังนี้ น้ำประปาภูมิภาค บ่อบาดาลสาธารณะ บ่อน้ำตื้นเอกชน สระน้ำหมู่บ้าน คลอง ฝายกักน้ำ สถานที่เกี่ยวกับศาสนามีวัดแม่ห้าง และพระธาตุ

คอยผู้เบียด การบริการภาครัฐและสถานที่สาธารณะของหมู่บ้าน ได้แก่ ป่าชุมชน ที่อ่านหนังสือพิมพ์ หมู่บ้าน ศาลาหมู่บ้าน สถานีอนามัย ศูนย์สาธารณะสุขมูลฐาน ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล เวียงกาหลง หอกระจายข่าว โทรศัพทสาธารณะ ตู้ไปรษณีย์ สนามกีฬาและสนามเด็กเล่น การพาณิชย์ กรรมและอุตสาหกรรมของหมู่บ้าน ได้แก่ ร้านขายของชำ ร้านค้าสหกรณ์ชุมชน ตลาดนัด และ ตลาดสด

หมู่ที่ 9 ร่องนอด

มีประชากรตามทะเบียนราษฎร (พ.ศ.2549) เป็นเพศชาย 308 คน เป็นเพศหญิง 331 คน รวม 639 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 236 ครัวเรือน ตั้งบ้านเรือนส่วนใหญ่อยู่ในเขตพื้นที่ราบ ตามแนวททางหลวงสายเชียงราย – เชียงใหม่ มีอาชีพหลัก คือ เกษตรกร รับจ้างทั่วไป ค้าขาย และรับราชการ ตามลำดับ แหล่งน้ำที่ใช้ในการบริโภคอุปโภคมีดังนี้ น้ำประปาหมู่บ้าน บ่อบาดาลเอกชน บ่อบาดาลสาธารณะ บ่อน้ำตื้นเอกชน คลอง ฝายกักน้ำ สถานที่เกี่ยวกับศาสนามีวัดสันติการาม การบริการภาครัฐและสถานที่สาธารณะของหมู่บ้าน ได้แก่ ป่าชุมชน ที่อ่านหนังสือพิมพ์หมู่บ้าน ศาลาหมู่บ้าน ศูนย์สาธารณะสุขมูลฐาน หอกระจายข่าว โทรศัพทสาธารณะ และตู้ไปรษณีย์ การพาณิชย์ กรรมและอุตสาหกรรมในหมู่บ้าน ได้แก่ ร้านขายของชำ ร้านค้าสหกรณ์ชุมชน ร้านซ่อมรถ ร้านอาหาร โรงสีข้าว และโรงงานอุตสาหกรรม

หมู่ที่ 10 บ้านแม่ห่างเหนือ

มีประชากรตามทะเบียนราษฎร (พ.ศ.2549) เป็นเพศชาย 346 คน เป็นเพศหญิง 369 คน รวม 715 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 257 ครัวเรือน ตั้งบ้านเรือนส่วนใหญ่อยู่ในเขตพื้นที่ราบ ตามแนวททางหลวงสายเชียงราย – เชียงใหม่ มีอาชีพหลัก คือ เกษตรกร รับจ้างทั่วไป รับราชการ และค้าขาย ตามลำดับ แหล่งน้ำที่ใช้ในการบริโภคอุปโภคมีดังนี้ น้ำประปาภูมิภาค บ่อบาดาล สาธารณะ บ่อน้ำตื้นเอกชน สระน้ำหมู่บ้าน คลอง ฝายกักน้ำ ไม่มีสถานที่เกี่ยวกับศาสนา การบริการ ภาครัฐและสถานที่สาธารณะของหมู่บ้าน ได้แก่ โรงเรียนเวียงกาหลงวิทยา ศาลาหมู่บ้าน สถานี อนามัย หอกระจายข่าว และ โทรศัพทสาธารณะ การพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรมในหมู่บ้านได้แก่ ร้านขายของชำ

กลุ่มรักษ์ป่าดอยภูเม็ย

ประวัติความเป็นมา

เมื่อปี พ.ศ. 2540 - 2543 โรงเรียนเวียงกาหลงวิทยา เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษา จังหวัดเชียงราย เขต 2 เข้าร่วมโครงการรุ่งอรุณ ของสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์พลังงาน ทางโรงเรียนจึงได้จัดการเรียนการสอนด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม โดยร่วมกับชุมชนบ้านร่องนอด หมู่ที่ 9 ตำบลเวียงกาหลง จัดกิจกรรมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ และสำรวจแหล่งพลังงานที่ใช้ในท้องถิ่น จากกิจกรรมดังกล่าวชุมชนบ้านร่องนอดเห็นถึงความสำคัญของป่าไม้ จึงได้เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนเวียงกาหลงและชุมชนบ้านร่องนอดจัดกิจกรรมอนุรักษ์ป่าด้านทิศตะวันตกของหมู่บ้าน กิจกรรมอนุรักษ์ป่าที่จัดมีดังนี้ การสำรวจป่า การจัดทำป้ายแสดงเขตการอนุรักษ์ป่า ตลอดจนกิจกรรมด้านการประหยัดพลังงานไฟและถ่านในครัวเรือน โดยมุ่งหวังให้ชุมชนบ้านร่องนอดมีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด หลังจากดำเนินกิจกรรมอนุรักษ์ป่าได้ระยะหนึ่ง พบว่ากิจกรรมที่ได้ทำไปนั้นไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากมีชุมชนใกล้เคียงได้เข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าที่อนุรักษ์ โดยเฉพาะบ้านแม่ห่างใต้ หมู่ที่ 6 และบ้านแม่ห่างเหนือ หมู่ที่ 10

เมื่อปี พ.ศ. 2543 - 2544 โรงเรียนเวียงกาหลงวิทยา เข้าร่วมโครงการ “หนึ่งนวัตกรรมหนึ่งโรงเรียน” ของสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน เชียงรายเขต 2 เป็นการใช้แนวการสอนด้วยวิธีการศึกษาของแต่ละท้องถิ่น จากการดำเนินการสอนด้วยวิธีดังกล่าว พบว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน เป็นประเด็นที่สนใจของนักเรียน โดยนักเรียนหาข้อมูลร่วมกับชุมชน คือ หมู่ที่ 6 บ้านแม่ห่างใต้ หมู่ที่ 9 บ้านร่องนอด และ หมู่ที่ 10 บ้านแม่ห่างเหนือ เพื่อค้นหาปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน และเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2544 ณ วัดสันติการาม ตำบลเวียงกาหลง คณะครูและนักเรียน โรงเรียนเวียงกาหลงวิทยาร่วมกับฝ่ายจัดการป่าชุมชน สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดเชียงราย และเจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกอบรมวนศาสตร์ชุมชนแห่งภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ได้เสนอผลการศึกษาปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน เพื่อหาแนวทางแก้ไขแบบมีส่วนร่วม โดยเชิญแกนหมู่ที่ 6 บ้านแม่ห่างใต้ หมู่ที่ 9 บ้านร่องนอด หมู่ที่ 10 บ้านแม่ห่างเหนือ และผู้ที่สนใจ มารับทราบปัญหาและระดมความคิดเห็น เพื่อหาแนวทางแก้ไข ในที่ประชุมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเวียงกาหลงวิทยาได้เสนอผลการศึกษาและประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน ซึ่งที่ประชุมมีความคิดเห็นร่วมกันดังนี้ (1)

สภาพป่าดอยกู่เบี้ย มีสภาพที่ทรุดโทรมเนื่องจากประชาชนใน หมู่ที่ 6 บ้านแม่ห้างใต้ หมู่ที่ 9 บ้านร่องนอด หมู่ที่ 10 บ้านแม่ห้างเหนือ และหมู่บ้านอื่น ๆ เข้าไปใช้ประโยชน์มาก ซึ่งป่าดอยกู่เบี้ยตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ แม่ปูน้อย แม่ปูลวง และห้วยโป่งหมื่น และเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2440 - 2542 ทางอำเภอเวียงป่าเป้า ได้ประกาศให้พื้นที่ดังกล่าว สามารถทำเป็นป่าชุมชนได้ แต่ในช่วงเวลาดังกล่าวก็ยังไม่มีการทำการใด ๆ (2) การใช้ประโยชน์จากป่าไม้ของคนในชุมชนและชุมชนอื่น ๆ ได้แก่ การตัดหาฝืนมาใช้ในครัวเรือน การหาอาหารจากป่า เช่น เห็ด พืชผัก หน่อไม้ และสัตว์ป่า และการหาหน่อไม้ไผ่มาขายให้กับนายทุนพื้นที่หน่อไม้ปิบ โดยเฉพาะบริเวณห้วยป่าหก (จากการศึกษาของนักเรียน โรงเรียนเวียงกาหลงวิทยา พ.ศ. 2544) ทำให้หมู่ที่ 6 บ้านแม่ห้างใต้ และหมู่ที่ 10 บ้านแม่ห้างเหนือ ต่างก็ตั้งกฎหมายระเบียบห้ามหาหน่อไม้และไม้ไผ่ทำฝืนออกขาย และส่วนป่าบริเวณรอบ ๆ พระธาตุกู่เบี้ยนั้น ก็ห้ามตัดต้นไม้โดยเด็ดขาด หากไม่เชื่อฟังจะถูกปรับถึง 500 บาทต่อต้น และ (3) เจ้าหน้าที่ป่าไม้เข้าไปดูแลป่าดอยกู่เบี้ยเป็นครั้งคราว เมื่อได้รับการแจ้งความจากชาวบ้าน ซึ่งในปี พ.ศ. 2542 ทางราชการได้ประกาศ ผ่านผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน ให้ชาวบ้านที่มีที่ทำกินในป่าดังกล่าวได้ โดยไปแจ้งต่อที่ว่าการอำเภอเพื่อขอมีเอกสารสิทธิ จึงเป็นเหตุให้ชาวบ้านต่างก็เข้าไปบุกรุกถากถางป่ามากขึ้น เพื่อหวังจะได้เอกสารสิทธิ แต่จนถึงปัจจุบันก็ยังไม่มีการได้กรรมสิทธิ์แม้แต่รายเดียว และเมื่อปี พ.ศ. 2544 ได้มีนายทุน (อดีตนักการเมืองท้องถิ่น) คนหนึ่ง ได้อำนาจกรรมสิทธิ์ทำกินโดยนำหลักฐานการฟ้องร้องจากศาลมาแสดง และจะใช้รถไถในบริเวณป่าดังกล่าว ประมาณ 50 ไร่ แต่ชาวบ้านและผู้นำไม่ยอม ในครั้งนั้นนายทุนจึงไม่สามารถทำการอะไรได้

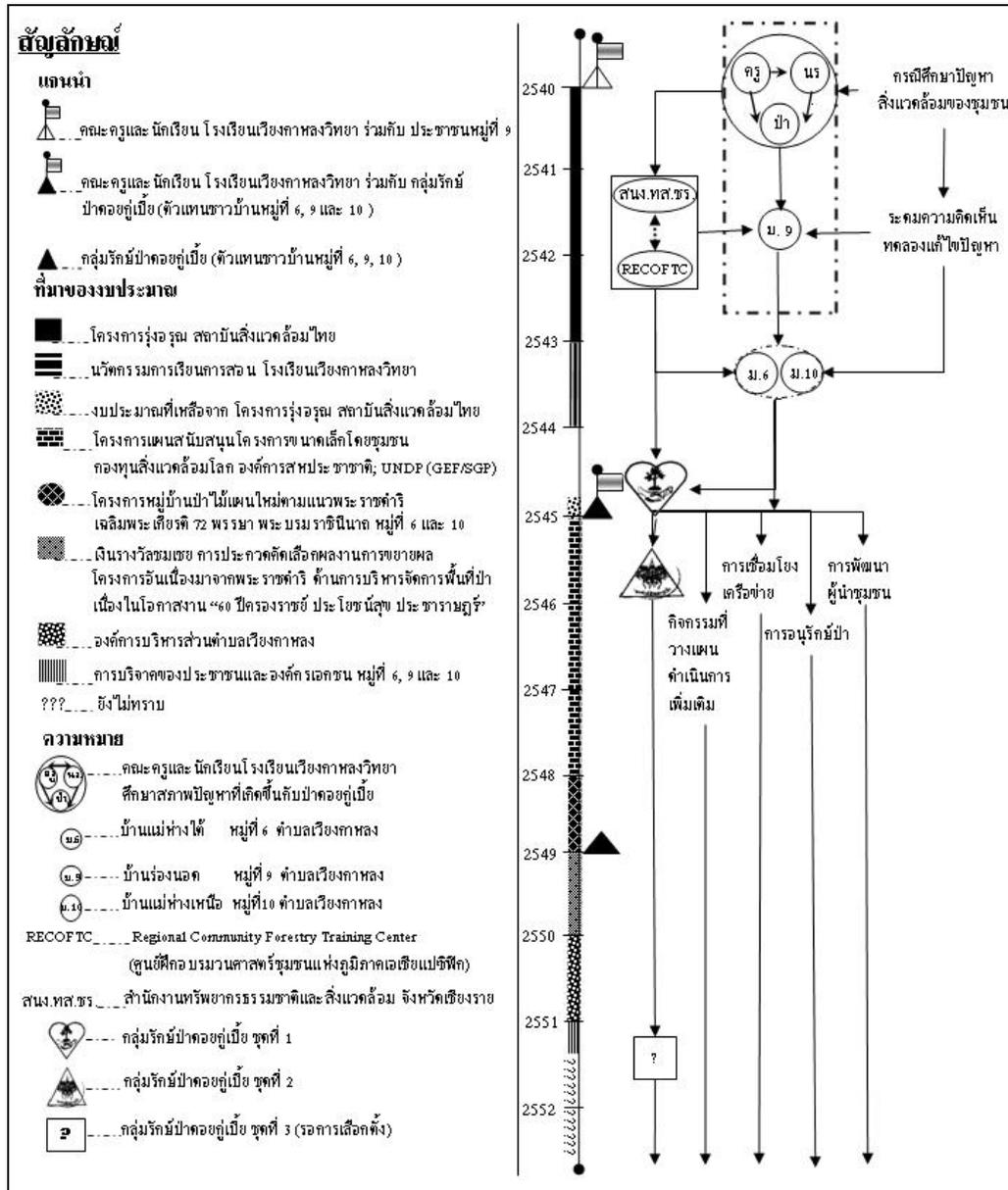
ที่ประชุมมีมติอนุรักษ์ป่าดอยกู่เบี้ยที่เหลืออยู่ และให้แกนนำของแต่ละหมู่บ้านกลับไปแจ้งเรื่องราวแก่ประชาชนและคัดเลือกกรรมการแต่ละหมู่บ้าน เพื่อจะได้ดำเนินการดังนี้ (1) แต่งตั้งคณะกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนจาก 3 หมู่บ้าน (2) สำรวจเขตป่า เพื่อกำหนดเป็นเขตป่าอนุรักษ์ (3) ขอความร่วมมือผู้ใช้ประโยชน์จากป่ามาร่วมกันรักษาป่า และ (4) ตั้งกฎระเบียบการใช้ประโยชน์จากป่าให้ชัดเจน ซึ่งทางโรงเรียนเวียงกาหลงวิทยาได้มอบทุนจำนวนหนึ่ง ที่เป็นงบประมาณเหลือจากโครงการรุ่งอรุณ สถาบันสิ่งแวดล้อมไทยมาเป็นทุนเริ่มแรกในการดำเนินการ ด้วยความเป็นกลุ่มที่ไม่มีประสบการณ์ในการทำกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน เจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกอบรมวนศาสตร์ชุมชนแห่งภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกได้แนะนำให้กลุ่มจัดโครงสร้างองค์กรและสร้างกรอบแนวทางการดำเนินงานให้เป็นระบบ

เมื่อปี พ.ศ. 2545 ถือได้ว่าเป็นการจัดตั้งกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบี้อย่างเป็นทางการ โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการดำเนินงานของกลุ่ม คือ เพื่อร่วมกันจัดการทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนอย่างเป็นระบบ มีการใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพและคงอยู่อย่างยั่งยืน ซึ่งกิจกรรมที่ได้วางแผนในการดำเนินงานสามารถจัดได้ 4 กลุ่ม ดังนี้ (1) การพัฒนาผู้นำชุมชน (2) การอนุรักษ์ป่า (3) การเชื่อมโยงเครือข่าย และ (4) กิจกรรมที่วางแผนดำเนินการเพิ่มเติม

จากนั้นกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบี้อยู่ร่วมกับโรงเรียนเวียงกาหลงวิทยา จัดทำโครงการอนุรักษ์ป่าชุมชนดอยกู่เบี้อยู่ โดยขอความสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดกิจกรรม จากกองทุนสิ่งแวดล้อมโลก (Global Environment Facility: GEF) แผนสนับสนุนโครงการขนาดเล็กของชุมชน (Small Grants Program: SGP) สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Program: UNDP) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย ให้มีความรู้และทักษะการวางแผนและการดำเนินการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน และ (2) เพื่อพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรชาวบ้าน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 - 2548

เมื่อปี พ.ศ. 2547 ป่าชุมชนดอยกู่เบี้อยู่ในส่วนพื้นที่หมู่ที่ 6 บ้านแม่ห้างใต้ และหมู่ที่ 10 บ้านแม่ห้างเหนือ ได้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของโครงการหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่ตามแนวพระราชดำริ เฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา พระบรมราชินีนาถ ในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งโครงการมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (1) เพื่อบริหารจัดการหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ (2) เพื่อหยุดยั้งการบุกรุกทำลายป่าไม้และฟื้นฟูสภาพป่าไม้ และ (3) เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ร่วมกันดูแล เฝ้าระวัง ป้องกัน รักษาและใช้ประโยชน์จากป่าไม้อย่างยั่งยืน ทางกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบี้อยู่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในปี พ.ศ. 2548 และเมื่อปี พ.ศ. 2549 กลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบี้อยู่ได้รับรางวัลชมเชย การประกวดคัดเลือกผลงานการขยายผล โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ด้านบริหารจัดการพื้นที่ป่า เนื่องในโอกาส “๖๐ ปี ครองราชย์ ประโยชน์สุข ประชาชน” เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2549 จากสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งได้รับโล่ และเงินรางวัลจำนวนหนึ่ง ซึ่งทางกลุ่มได้นำเงินรางวัลดังกล่าวมาเป็นทุนในการดำเนินงานและจัดกิจกรรม เมื่อปี พ.ศ. 2550 ทางองค์การบริหารส่วน

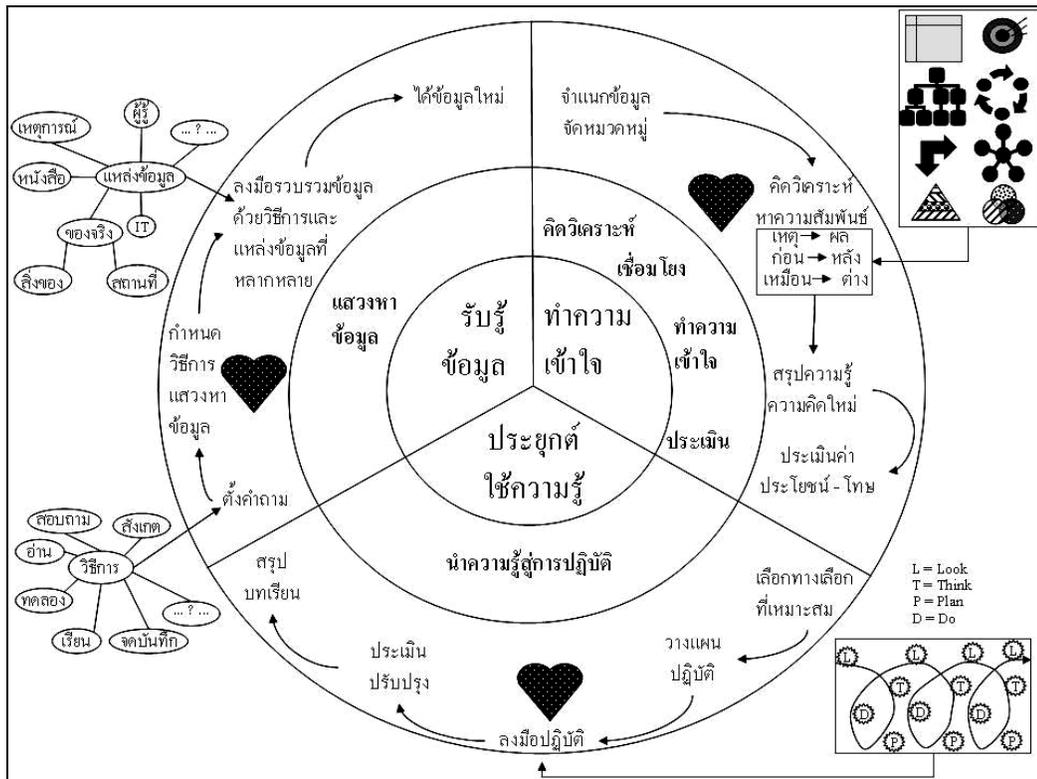
ตำบลเวียงกาหลง ได้สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน ในปี พ.ศ. 2551 คณะกรรมการบริหารงานส่วนท้องถิ่นชุดปัจจุบันกำลังหมดวาระ จึงต้องมีการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารงานส่วนท้องถิ่นชุดใหม่ ซึ่งผลการต่อต้านหนึ่งในการบริหารงานของกลุ่มรักษ์ป่าคอยกุ่มเบื้อ ดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 ประวัติความเป็นมาของกลุ่มรักษ์ป่าคอยกุ่มเบื้อ
ที่มา: จากการสัมภาษณ์และการทบทวนเอกสารสรุปรายงานการดำเนินงาน โครงการอนุรักษ์ป่าคอยกุ่มเบื้อ ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

แนวการสอนด้วยวิธีกรณีศึกษาปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน โรงเรียนกาหลงวิทยา

แนวการสอนด้วยวิธีกรณีศึกษาปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดของนักเรียน โดยใช้สถานการณ์จริงให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติงานร่วมกัน โดยมีชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ ซึ่งแบ่งได้เป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้ (1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชน (2) การศึกษาปัญหาเชิงลึกเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (3) นำเสนอข้อค้นพบจากการศึกษาปัญหาเชิงลึกต่อชุมชน (4) ศึกษาทางเลือกและประเมินทางเลือกร่วมกับชุมชนเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาที่ยั่งยืน (5) การวางแผนงาน โครงการแก้ปัญหา ร่วมกับชุมชน (6) การลงมือปฏิบัติตามแผนงาน โครงการ ร่วมกับชุมชน และ (7) การสรุปผลและประเมินโครงการร่วมกับชุมชน ดังภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 กระบวนการเรียนรู้ 7 ขั้นตอน ของการสอนด้วยวิธีกรณีศึกษาปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน โรงเรียนกาหลงวิทยา

ที่มา: กลุ่มรักษ์ป่าดอยภู่เบ็ญ ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ที่ตั้งที่ทำการกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็ญ

ชั้นที่ 1 อาคารกาญจนาภิเษก ๕๐ ปี โรงเรียนเวียงกาหลงวิทยา ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

(ก) ที่ทำการกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็ญ

(ข) สภาพภายในที่ทำการกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็ญ

ภาพที่ 2.5 ที่ทำการกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็ญ ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ภารกิจของกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็ญ

ภารกิจของกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็ญมีรายละเอียด ดังนี้ (1) คณะกรรมการตรวจป่าประจำเดือนสำรวจตรวจตราพื้นที่ป่าชุมชน เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับป่าชุมชนอย่างต่อเนื่อง (2) คณะกรรมการประชุมเดือนละครั้ง เพื่อนำข้อมูลความคืบหน้าของโครงการมาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดแผนการดำเนินงานต่อไป (3) ประชานและรองประธานกลุ่ม ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านแต่ละหมู่บ้าน นำเสนอข้อมูลโครงการต่อประชาชนในหมู่บ้าน ในการประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน (4) จัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน

กิจกรรมที่ได้ดำเนินงาน

กิจกรรมที่ได้ดำเนินงานจัดได้ 4 กลุ่ม ได้แก่ (1) การพัฒนาผู้นำชุมชน (2) การอนุรักษ์ป่า (3) การเชื่อมโยงเครือข่าย และ (4) กิจกรรมที่วางแผนดำเนินการเพิ่มเติม มีรายละเอียดดังนี้

การพัฒนาผู้นำชุมชน

การพัฒนาผู้นำชุมชน เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน ผู้ที่เป็นตัวแทนในการเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ผู้นำชุมชน ตัวแทนชาวบ้าน และตัวแทนคณะครูและนักเรียน โรงเรียนเวียงกาหลงวิทยา โดยมุ่งหวังว่าจะเป็นแกนนำในการพัฒนาการดำเนินงาน และกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนของกลุ่มรักษ์ป่าดอยภูเบ็ญ กิจกรรมที่จัดได้ว่าเป็นการพัฒนาผู้นำชุมชน มีรายการดังต่อไปนี้

พ.ศ. 2546 ได้จัด 3 กิจกรรม ดังนี้ (1) ประชุมชาวบ้าน 3 หมู่บ้าน (2) การอบรมเสริมสร้างศักยภาพกลุ่มรักษ์ป่าดอยภูเบ็ญและกลุ่มผู้นำชุมชน และ (3) ศึกษาดูงานชุมชนเข้มแข็ง บ้านห้วยทราย กิ่งอำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่

พ.ศ. 2547 ได้จัด 2 กิจกรรม ดังนี้ (1) ศึกษาดูงานเกี่ยวกับเตาประสิทธิภาพประหยัดพลังงานและเกษตรอินทรีย์ชีวภาพ และ (2) สัมมนาเวทีชาวบ้าน เรื่อง ป่าชุมชน

(ก) คณะกรรมการกลุ่มรักษ์ป่าดอยภูเบ็ญ

(ข) ผู้นำในการจัดเวทีชาวบ้าน

ภาพที่ 2.6 เวทีชาวบ้านเป็นการประชุมเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน

พ.ศ. 2548 ได้จัด 2 กิจกรรม ดังนี้ (1) อบรมเสริมสร้างศักยภาพคณะกรรมการกลุ่มรักษ์ป่า คอยกุ่มเบ็ญ และ (2) ศึกษาดูงานการพัฒนาและจัดการป่าชุมชนป่าชุมชน - กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การอนุรักษ์ป่า

การอนุรักษ์ป่า เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปลูกป่า ปกป้องป่า และกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน มีรายละเอียดดังนี้

พ.ศ. 2545 ได้จัด 2 กิจกรรม ดังนี้ (1) สำรวจพื้นที่เขตป่าชุมชน และ (2) จำนวนผู้ทำกินในเขตป่าชุมชน การศึกษาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น (ป่าชุมชน)

พ.ศ. 2546 ได้จัด 6 กิจกรรม ดังนี้ (1) สำรวจพื้นที่เขตป่าชุมชนและจำนวนผู้ทำกินในเขตป่าชุมชน (2) ทำแนวเขตป่าชุมชนคอยกุ่มเบ็ญ (3) สร้างน้ำพระธาตุคอยกุ่มเบ็ญ (4) ปลูกป่าและพิธีบวชป่า (5) การศึกษาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น และ (6) สร้างศูนย์ข้อมูลการเรียนรู้กลุ่มรักษ์ป่าคอยกุ่มเบ็ญ

พ.ศ. 2547 ได้จัด 11 กิจกรรม ดังนี้ (1) สร้างเส้นทางศึกษาธรรมชาติ “ห้วยม่วงหวาน” (2) ร่างกฎระเบียบป่าชุมชน (3) ทำประชาพิจารณ์กฎระเบียบป่าชุมชน (4) สร้างน้ำพระธาตุคอยกุ่มเบ็ญ (5) ปลูกป่า (6) เปิดป้ายศูนย์ข้อมูลกลุ่มรักษ์ป่าคอยกุ่มเบ็ญ (7) ประกาศใช้ร่างกฎระเบียบป่าชุมชน มิถุนายน 2547 (8) ติดตั้งป้ายกฎระเบียบป่าชุมชนในบริเวณป่าชุมชน (9) โครงการอบรมปิ่นเตาประสิทธิภาพประสิทธิภาพประหยัดพลังงาน และจัดตั้งศูนย์ปิ่นเตาประสิทธิภาพในชุมชน (10) ประกาศใช้กฎระเบียบป่าชุมชน ฉบับปรับปรุง พฤศจิกายน 2547 และ (11) ส่งเสริมการศึกษาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

พ.ศ. 2548 ได้จัด 10 กิจกรรม ดังนี้ (1) จัดทำแผนที่ 3 มิติ (2) การทำแนวกันไฟและการตรวจตราดูแลป่า (3) สร้างน้ำพระธาตุคอยกุ่มเบ็ญ (4) การบวงสรวงผู้ขุนน้ำ สืบชะตาบวชป่า - น้ำ (5) อันเชิญพระพุทธรูปพิทักษ์ (6) การปลูกป่า (7) มอบเกียรติบัตรแก่ผู้ที่มีอบที่คืนทำกินในเขตป่าชุมชนกับกลุ่มรักษ์ป่าคอยกุ่มเบ็ญ (8) ค่าเยาวชนรักษ์ป่า (9) อาสาสมัครพิทักษ์อุทยานแห่งชาติขุนแจ และ (10) ส่งเสริมการศึกษาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

พ.ศ. 2549 ได้จัด 10 กิจกรรม ดังนี้ (1) การทำแนวกันไฟและการตรวจตราดูแลป่า (2) สรงน้ำพระธาตุคอกู้เบี้ย (3) การบวงสรวงผู้ขุนน้ำ สืบชะตาบวชป่า-น้ำ (4) ตัดตั้งป้ายโครงการและทำป้ายทดแทน (5) การปลูกป่า (6) สร้างฝายต้นน้ำลำธาร (7) การทำแหล่งเพาะกล้าไม้ (8) ค่าเยาวชนรักษ่าป่า (9) การปิ่นเตาประหยัดประสิทธิภาพ และ (10) ส่งเสริมอาชีพจักสานแก่ผู้สูงอายุ

พ.ศ. 2550 ได้จัด 10 กิจกรรม ดังนี้ (1) การทำแนวกันไฟและการตรวจตราดูแลป่า (2) สรงน้ำพระธาตุคอกู้เบี้ย (3) การบวงสรวงผู้ขุนน้ำ สืบชะตาบวชป่า-น้ำ (4) ตัดตั้งป้ายโครงการและทำป้ายทดแทน (5) การปลูกป่า (6) สร้างฝายต้นน้ำลำธาร (7) การทำแหล่งเพาะกล้าไม้ (8) อบรมเยาวชนผู้นำ (9) การปิ่นเตาประหยัดประสิทธิภาพ และ (10) ส่งเสริมอาชีพจักสานแก่ผู้สูงอายุ

(ก) สภาพป่าคอกู้เบี้ยในอดีต

(ข) งานสรงน้ำพระธาตุคอกู้เบี้ย

(ค) งานการบวชป่า

(ง) การอบรมเยาวชนรักษ่าป่า

ภาพที่ 2.7 กิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนคอกู้เบี้ย ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

การเชื่อมโยงเครือข่าย

การเชื่อมโยงเครือข่าย เป็นการสร้างแนวร่วมในการทำกิจกรรมอนุรักษ์ป่าในระดับท้องถิ่น จังหวัด กรมและกระทรวง ทั้งหน่วยงานรัฐและภาคเอกชน สามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ (1) การประสานงาน (2) องค์กรที่สนับสนุนงบประมาณ (3) การร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนที่จัดขึ้น โดยกลุ่มรักษ์ป่าดอยภูเบี๋ย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การประสานงาน

พ.ศ. 2545 ได้ประสานงานกับ องค์กรบริหารส่วนตำบลเวียงกาหลง และ ประชาชนหมู่ที่ 6, 9, 10 ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

พ.ศ. 2546 ได้ประสานงานกับ สำนักงานป่าไม้อำเภอเวียงป่าเป้าคณะสมาชิก วุฒิสภา นางเตือนใจ ดีเทศน์ ผู้ที่มีพื้นที่ทำกินในเขตป่าชุมชน รายการ “กล้าคิดกล้าทำ” สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 5 กลุ่มป่าชุมชนบ้านห้วยทราย ตำบลแม่ทา กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ กระจายเสียงตามสายของหมู่บ้าน แจกสิ่งพิมพ์ และจัดนิทรรศการ องค์กรบริหาร ส่วนตำบลเวียงกาหลง ประชาชนในตำบลเวียงกาหลง เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ลุ่มน้ำปิง และเครือข่ายกลุ่มอนุรักษ์ป่าขุนน้ำแม่กวาง

พ.ศ. 2547 ได้ประสานงานกับ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดเชียงราย ศูนย์ฝึกอบรมวนศาสตร์ชุมชนแห่งภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก สำนักงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดเชียงราย นักวิชาการในท้องถิ่นตำบลเวียงกาหลง ประชาชนในตำบลเวียงกาหลง ศูนย์ปั้นเตา บ้านหารแก้ว อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

พ.ศ. 2548 ได้ประสานงานกับ องค์กรบริหารส่วนตำบลเวียงกาหลง สภาองค์กร บริหารส่วนจังหวัดเชียงราย สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดเชียงราย เครือข่ายป่าไม้แผนใหม่ อำเภอบ้านดง จังหวัดตาก สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย เครือข่ายป่าชุมชน ระดับตำบลและอำเภอ คณะครูและนักเรียนโรงเรียนเวียงกาหลงวิทยา ตำบลเวียงกาหลง คณะสงฆ์

ตำบลเวียงกาหลง สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดเชียงราย รายการ “องค์ศาสนาม” สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ประชาชนในตำบลเวียงกาหลง ชมรมก้านัน - ผู้ใหญ่บ้านตำบลเวียงกาหลง และเครือข่ายสิ่งแวดล้อมไทย

พ.ศ. 2549 ประชาชนในตำบลเวียงกาหลง เครือข่ายสิ่งแวดล้อมไทย และศูนย์สาธิตพุทธศาสนากับป่าไม้ วัดพระธาตุแม่เจดีย์

พ.ศ. 2550 ประชาชนในตำบลเวียงกาหลง สมาชิกเครือข่ายสิ่งแวดล้อมไทย โรงเรียนหนองบัววิทยา อำเภอเวียงป่าเป้า และ โครงการสร้างฝาย - แฝกตามแนวพระราชดำริ

พ.ศ. 2551 ประชาชนในตำบลเวียงกาหลง สมาชิกเครือข่ายสิ่งแวดล้อมไทย โรงเรียนหนองบัววิทยา อำเภอเวียงป่าเป้า และ โครงการสร้างฝาย - แฝกตามแนวพระราชดำริ (ตั้งแต่เดือนมกราคม - เดือนเมษายน)

องค์กรสนับสนุนงบประมาณ

พ.ศ. 2545 - 2548 ที่มาของงบประมาณในการจัดกิจกรรม คือ กองทุนสิ่งแวดล้อมโลก (Global Environment Facility: GEF) แผนสนับสนุนโครงการขนาดเล็กของชุมชน (Small Grants Program: SGP) สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Program: UNDP)

พ.ศ. 2549 ที่มาของงบประมาณในการจัดกิจกรรม คือ ทุนสนับสนุนรางวัลชมเชยการบริหารจัดการป่าชุมชน จากสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

พ.ศ. 2550 ที่มาของงบประมาณในการจัดกิจกรรม คือ องค์กรบริหารส่วนตำบลเวียงกาหลง

พ.ศ. 2551 ที่มาของงบประมาณในการจัดกิจกรรม คือ การบริจาคจากประชาชนที่สนใจ หมู่ที่ 6, 9 และ 10 ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย (ตั้งแต่เดือนมกราคม - เดือนเมษายน)

การร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบีย

การจัดกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน โดยกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบีย นั้น ได้มีผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนที่นอกเหนือจากคณะกรรมการกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบีย ได้แก่ หน่วยงาน และผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

พ.ศ. 2546 มีหน่วยงานและผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน 7 กิจกรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1) สำรวจพื้นที่เขตป่าชุมชนดอยกู่เบียและจำนวนผู้ทำกินในเขตป่าชุมชน ได้มีหน่วยงานและผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและผู้ที่มีพื้นที่ทำกินในเขตป่าชุมชนหมู่ที่ 6, 9, 10 ตำบลเวียงกาหลง องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงกาหลง นายอำเภอเวียงกาหลง คณะครูและนักเรียน โรงเรียนเวียงกาหลงวิทยา (2) ทำแนวเขตป่าชุมชนดอยกู่เบีย ได้มีหน่วยงานและผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า เครือข่ายกลุ่มอนุรักษ์ป่าขุนน้ำแม่กวาง ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านผู้ที่มีพื้นที่ทำกินในเขตป่าชุมชนหมู่ที่ 6, 9, 10 ตำบลเวียงกาหลง คณะครูและนักเรียน โรงเรียนเวียงกาหลงวิทยา (3) อบรมผู้นำกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบีย ได้มีหน่วยงานและผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ แกนนำหมู่ที่ 6, 9, 10 ตำบลเวียงกาหลง และ คณะครู โรงเรียนเวียงกาหลงวิทยา (4) การศึกษาดูงานการจัดการป่าชุมชนบ้านห้วยทราย ตำบลแม่ทา กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงราย ได้มีหน่วยงานและผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและตัวแทนกลุ่มแม่บ้านหมู่ที่ 6, 9, 10 ตำบลเวียงกาหลง องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงกาหลง คณะครูและนักเรียน โรงเรียนเวียงกาหลงวิทยา (5) พิธีบวชป่าชุมชนดอยกู่เบีย ได้มีหน่วยงานและผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ คณะสงฆ์ตำบลเวียงกาหลง สมาชิกสภาบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้านจังหวัดเชียงราย องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงกาหลง ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6, 9, 10 ตำบลเวียงกาหลง ประชาชนที่สนใจในตำบลเวียงกาหลง คณะครูและนักเรียน โรงเรียนเวียงกาหลงวิทยา (6) จัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ได้มีหน่วยงานและผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ นักวิชาการท้องถิ่น ตำบลเวียงกาหลง และ คณะครูและคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนเวียงกาหลงวิทยา และ (7) การจัดสร้างหลักสูตรเส้นทางศึกษาธรรมชาติ “ห้วยม่วงหวาน” เพื่อนำไปใช้ที่ โรงเรียนเวียงกาหลงวิทยา ได้มี

หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ นักวิชาการท้องถิ่น ตำบลเวียงกาหลง คณะครูและคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนเวียงกาหลงวิทยา

พ.ศ. 2547 มีหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน 5 กิจกรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1) ร่างกฎระเบียบป่าชุมชน ได้มีหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ แกนนำประชาชนหมู่ที่ 6, 9, 10 ตำบลเวียงกาหลง คณะครูและนักเรียน โรงเรียนเวียงกาหลงวิทยา (2) ทำประชาพิจารณ์กฎระเบียบป่าชุมชน ได้มีหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ผู้ที่เข้าร่วมประชุมประจำเดือนของหมู่ที่ 6, 9, 10 ตำบลเวียงกาหลง (3) การประกาศ ใช้กฎระเบียบป่าชุมชน ได้มีหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ผู้ที่เข้าร่วมงานสร้างน้ำพระธาตุคอกอยู่เบ็ญประจำปี 2547 (4) การศึกษาดูงานเรื่องเตาประสิทธิภาพประหยัดพลังงานและเกษตรอินทรีย์ชีวภาพ ได้มีหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ประชาชนที่สนใจและตัวแทนกลุ่มแม่บ้านหมู่ที่ 6, 9, 10 ตำบลเวียงกาหลง คณะครูและนักเรียน โรงเรียนเวียงกาหลงวิทยา และ (5) โครงการอบรมปั้นเตาประสิทธิภาพประสิทธิภาพประหยัดพลังงาน ได้มีหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานพื้นที่ 10 จังหวัดเชียงใหม่เป็นวิทยากร และประชาชนที่สนใจในหมู่ที่ 6, 9, 10 ตำบลเวียงกาหลง และ คณะครูและนักเรียน โรงเรียนเวียงกาหลงวิทยาเข้าร่วมอบรม

พ.ศ. 2548 การจัดทำแผนที่ 3 มิติ ได้มีหน่วยงานเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ฝ่ายป่าชุมชน สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงราย (2) ทำแนวกันไฟและการตรวจตราดูแลป่า ได้มีหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ประชาชนที่สนใจในหมู่ที่ 6, 9, 10 ตำบลเวียงกาหลง (3) การประชุมอบรมเสริมสร้างศักยภาพคณะกรรมการกลุ่มรักษ์ป่าคอกอยู่เบ็ญ โครงการอนุรักษ์ป่าชุมชนคอกอยู่เบ็ญ ได้มีหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ กลุ่มผู้นำหมู่ที่ 6, 9, 10 ตำบลเวียงกาหลง องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงกาหลง คณะครูและนักเรียน โรงเรียนเวียงกาหลงวิทยา (4) การศึกษาดูงานเรื่องการพัฒนาและการจัดการป่าชุมชน - การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้มีหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ตัวแทนกลุ่มแม่บ้านและตัวแทนกลุ่มเยาวชนหมู่ที่ 6, 9, 10 ตำบลเวียงกาหลง (5) พิธีบวงสรวงผิขุนน้ำ (6) สืบชะตาบวชป่า - น้ำ (7) อัญเชิญพระพุทธรูปพิทักษ์ กิจกรรมที่ 5 - 7 ได้มีหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ อำเภอเวียงป่าเป้า คณะสงฆ์ตำบลเวียงกาหลง ศูนย์สาธิตพุทธศาสนากับป่าไม้ วัดพระธาตุแม่เจดีย์ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงราย สำนักงานสิ่งแวดล้อม ภาคที่ 1 สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 15 อุทยานแห่งชาติขุนแจ อุทยานแห่งชาติคอกอยู่หลวง อุทยานแห่งชาติลำน้ำกก

ชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้าน ตำบลเวียงกาหลง เครือข่ายป่าชุมชน จังหวัดเชียงราย สมาคมสร้างสรรค์ชีวิตและสิ่งแวดล้อมเชียงราย เครือข่ายกลุ่มอนุรักษ์ป่าขุนน้ำแม่กวัง เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อม อาสาสมัครทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประจำหมู่บ้าน (ทสม.) จังหวัดเชียงราย และ (8) ค่ายเยาวชนรักษ์ป่า ได้มีหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ เจ้าอาวาสวัดพระธาตุแม่เจดีย์ อาจารย์โรงเรียนเวียงป่าเป้าวิทยา เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติขุนแจเป็นวิทยากร และตัวแทนกลุ่มเยาวชนหมู่ที่ 6, 9, 10 ตำบลเวียงกาหลงเข้าร่วมกิจกรรม

พ.ศ. 2549 มีหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน 5 กิจกรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1) พิธีบวงสรวงผิขุนน้ำ (2) สืบชะตาบวชป่า - น้ำ (3) ปลูกป่า กิจกรรมที่ 1 - 3 ได้มีหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ กลุ่มอนุรักษ์ป่าแม่เสียว อุทยานแห่งชาติขุนแจ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงราย อุทยานแห่งชาติดอยหลวง อาสาสมัครทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประจำหมู่บ้าน (ทสม.) หมู่ที่ 6, 9, 10 ตำบลเวียงกาหลง คณะครูและนักเรียน โรงเรียนเวียงกาหลงวิทยา กำนันตำบลเวียงกาหลง และ (4) การตรวจจับผู้บุกรุกป่าชุมชนสถานีตำรวจภูธรแม่เจดีย์รวมทั้งพิทักษ์ (5) ค่ายเยาวชนรักษ์ป่า ได้มีหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ กลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านป่าเมียง ตำบลป่าจืดเป็นวิทยากร และตัวแทนกลุ่มเยาวชนหมู่ที่ 6, 9, 10 ตำบลเวียงกาหลงเข้าร่วมกิจกรรม

พ.ศ. 2550 มีหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน 9 กิจกรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1) สร้างฝายต้นน้ำลำธาร ชื่อฝายบวร โดยคณะสงฆ์และสามเณร โรงเรียนวัดหนองบัววิทยา กลุ่มตัวแทนหมู่ที่ 6, 9, 10 ตำบลเวียงกาหลง คณะครูและนักเรียน โรงเรียนเวียงกาหลงวิทยา (2) พิธีบวงสรวงผิขุนน้ำ (3) สืบชะตาบวชป่า - น้ำ (4) เวทีชาวบ้านเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ (5) ปล่อยไก่อ่าและหมูป่ากิจกรรมที่ 2 - 5 ได้มีหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ คณะสงฆ์และสามเณร โรงเรียนวัดหนองบัววิทยา อุทยานแห่งชาติขุนแจ กำนันตำบลเวียงกาหลง อาสาสมัครทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประจำหมู่บ้าน (ทสม.) จังหวัดเชียงราย ประชาชนในตำบลเวียงกาหลง (6) กลุ่มอนุรักษ์ป่าตำบลป่าจืด สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงราย กลุ่มอนุรักษ์ป่าแม่เสียว (7) บ้านร่องนอด ปลูกป่า ได้ร่วมกับโรงเรียนเวียงกาหลง (8) คณะกรรมการกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็ญได้เป็นคณะกรรมการสำนักสงฆ์ดอยกู่เบ็ญ และ (9) ค่ายเยาวชนรักษ์ป่า ได้มีหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ กลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านป่าเมียง ตำบลป่าจืด อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ให้ใช้สถานที่และเป็นวิทยากร และตัวแทนกลุ่มเยาวชนหมู่ที่ 6, 9, 10 ตำบลเวียงกาหลงเข้าร่วมกิจกรรม

พ.ศ. 2551 มีหน่วยงานและผู้ที่มีสนใจเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน 2 กิจกรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1) คูงานการสร้างฝายป่าจิวเฉพาะกลุ่ม และ (3) สร้างฝายชะลอน้ำ กองกำลังผาเมือง กลุ่มอนุรักษ์ป่าตำบลป่าจิว พันักสงฆ์พระธาตุคอกุ่เบีย ตัวแทนหมู่ที่ 6, 9, 10 ตำบลเวียงกาหลง และ คณะครูและนักเรียน โรงเรียนเวียงกาหลงวิทยา (ตั้งแต่เดือนมกราคม - เดือนเมษายน)

(ก) การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการอนุรักษ์ป่าชุมชนร่วมกับเครือข่ายอนุรักษ์ป่าชุมชน

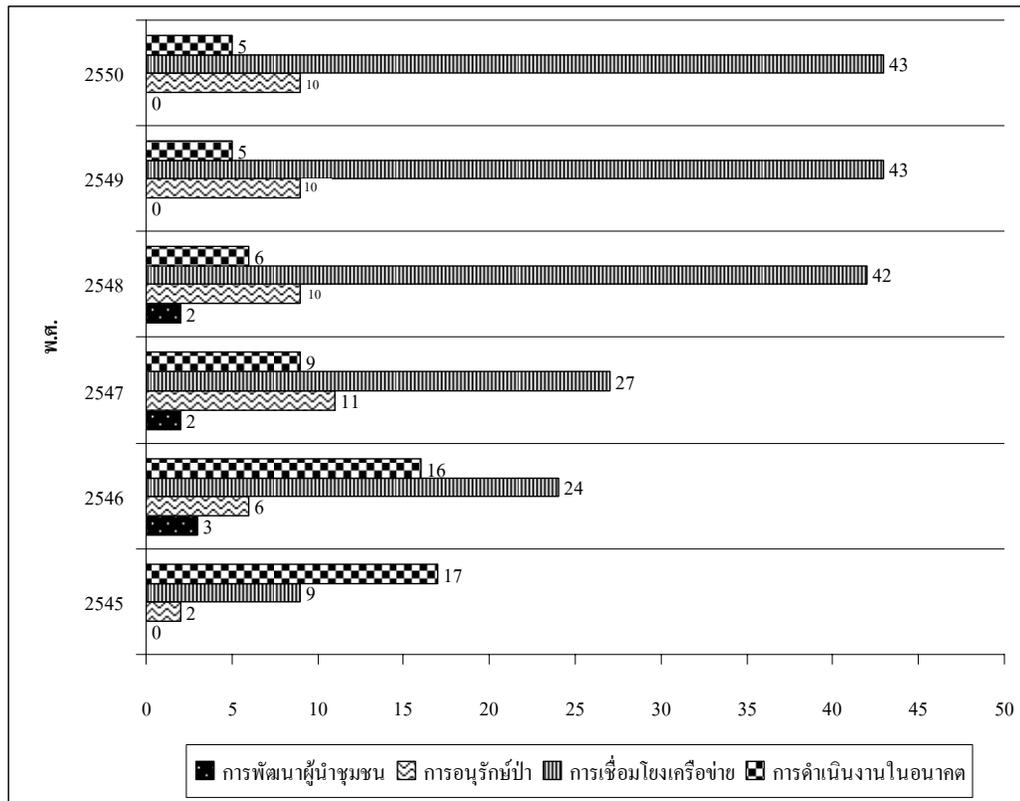
(ข) การสำรวจป่าชุมชนของคณะกรรมการกลุ่มรักษ์ป่าคอกุ่เบียร่วมกับเครือข่ายอนุรักษ์ป่าชุมชน

ภาพที่ 2.8 กิจกรรมเกี่ยวกับการเชื่อมโยงเครือข่าย

กิจกรรมที่วางแผนดำเนินงานในอนาคต

กิจกรรมที่วางแผนดำเนินงานเมื่อปี พ.ศ. 2545 เริ่มแรกได้วางแผนกิจกรรมที่จะดำเนินงานในอนาคตไว้ 17 กิจกรรม จากการดำเนินงานมาแล้ว 5 ปี (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 - 2550) ทางกลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชนได้ดำเนินการไปแล้ว 12 กิจกรรม ยังเหลืออีก 5 กิจกรรมที่ต้องดำเนินงานในอนาคตต่อไป ได้แก่ (1) พัฒนาแหล่งน้ำในเขตป่าชุมชน (2) พัฒนากลุ่มเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์ (3) พัฒนาแหล่งศึกษาธรรมชาติ (เส้นทางศึกษาธรรมชาติ ห้วยป่าหก) (4) พัฒนาอาชีพอาชีพที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ และ (5) ประสานความร่วมมือเครือข่ายระดับตำบล และระดับที่สูงขึ้น เพื่อการเรียนรู้ในการอนุรักษ์ป่าชุมชน

จากการดำเนินงานของกลุ่มรักษ์ป่าคอกุ่เบียทั้ง 4 ด้าน ในแต่ละปีสามารถแสดงเป็นแผนภาพจำนวนความถี่ในการดำเนินงาน ตั้งแต่ปี 2545 – 2550 ได้ดังภาพที่ 2.9

ภาพที่ 2.9 ความถี่ในการดำเนินงานของกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบี๋ยทั้ง 4 ด้าน ตั้งแต่ปี 2545 – 2550

สภาพป่าชุมชนดอยกู่เบี๋ย

ป่าชุมชนดอยกู่เบี๋ยเป็นป่าด้านทางทิศตะวันตกของ แม่ห่างใต้ หมู่ 6 บ้านร่องนอด หมู่ 9 และบ้านแม่ห่างเหนือ หมู่ 10 มีพื้นที่ประมาณ 800 ไร่ แบ่งพื้นที่ตามการใช้ประโยชน์ได้ 2 ส่วน ดังนี้ (1) ส่วนป่าอนุรักษ์ประมาณ 560 ไร่ เนื่องจากเป็นป่าต้นน้ำลำธาร (2) ส่วนป่าใช้สอย ประมาณ 240 ไร่ ซึ่งมีสถานที่สำคัญทางศาสนาตั้งอยู่คือ พระธาตุดอยกู่เบี๋ย ณ จุดที่พระธาตุ จุดสูงสุดของป่าชุมชนมีความสูงจากระดับทะเลปานกลาง ประมาณ 820 เมตร ป่าชุมชนดอยกู่เบี๋ยมีสภาพเป็นป่าเต็งรังผสมเบญจพรรณ มีพันธุ์ไม้ขึ้นปะปนกันหลายชนิด เช่น ไม้เต็ง ไม้รัง จีวป่า ไม้ประดู่ ปอหยาบ ไม้มะค่าโมง ไม้เหียง ไม้ยางนา ไม้ตะเคียนทอง หยูลอมบาง ไม้สน มะขามป้อม กล้วย ไม้ไผ่ ชนิดต่าง ๆ เช่น ไผ่หก ไผ่บง ไผ่ไร่ และไผ่ซาง เป็นต้น สัตว์ป่าประเภทนก เช่น นกเขาเป่าธรรมดา นกเป่าหน้าเหลือง นกมูม นกเขาใหญ่ นกเขาเขียว นกกระปูดใหญ่ นกแสด นกชุก นกเค้าแมว นกแอ่น

ตาล นกแอ่นบ้าน นกปรอดทอง นกปรอดเหลืองหัวจุก และไก่อ่า เป็นต้น สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม เช่น หมูป่า เก้ง กระรอกขาว กระแต กระต่ายป่า ตุ่น ลิ่น พังพอน ค้างคาว บาง และเม่น เป็นต้น สัตว์เลื้อยคลาน เช่น งูเห่า งูสิง งูไซ้ งูเขียวหางไหม้ งูเขียว เหี้ย จิ้งจก จิ้งเหลน ตะกวด และปูเต่า เป็นต้น สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก เช่น กบ เขียด และอึ่งอ่าง เป็นต้น

(ก) การสำรวจป่าร่วมกับคณะกรรมการฯ

(ข) สภาพป่าชุมชนในช่วงเวลาที่สำรวจ

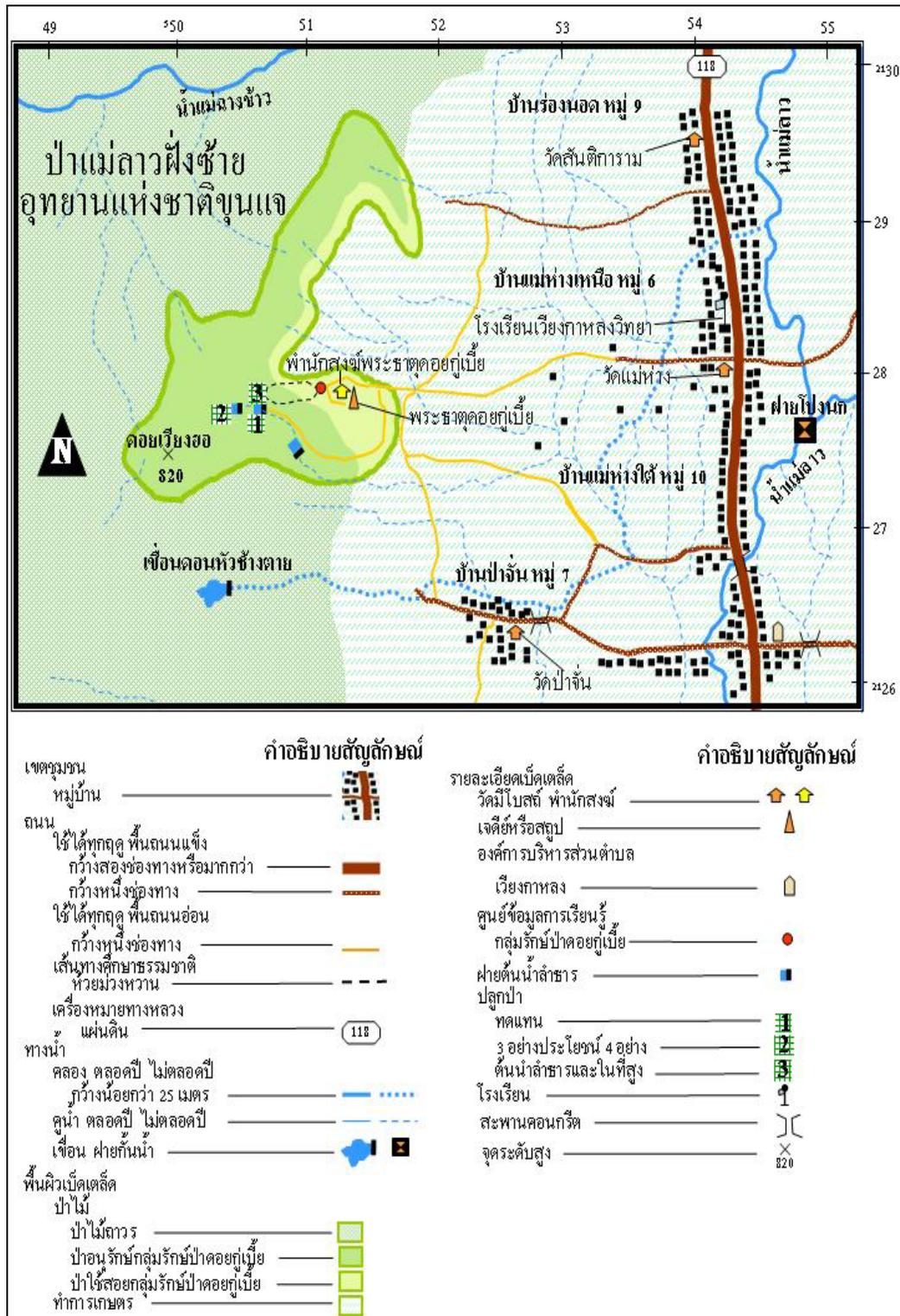
(ค) ฝ่ายต้นน้ำลำธารจากการสำรวจ

(ง) ด้านหน้าป่าชุมชนที่ทำการเกษตร

ภาพที่ 2.10 สภาพป่าชุมชนดอยกู่เบ็ญ

ที่มา: จากการสำรวจและสัมภาษณ์คณะกรรมการกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็ญ กลุ่มเยาวชนรักษ์ป่า ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2550

ภาพที่ 2.11 แผนที่แสดงที่ตั้งป่าชุมชนดอยกู่เบ็ญ ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

เส้นทางศึกษาธรรมชาติ “ห้วยม่วงหวาน”

เส้นทางศึกษาธรรมชาติ “ห้วยม่วงหวาน” จัดทำโดยโรงเรียนเวียงกาหลงวิทยาและกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบี๋ย ระยะทาง 1,500 เมตร โดยการสนับสนุนของ สำนักโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) กองทุนสิ่งแวดล้อมโลก / แผนสนับสนุนโครงการขนาดเล็กของชุมชน (GEF / SGP) ประกอบด้วย 15 จุดศึกษา และมีศูนย์ข้อมูลป่าชุมชนกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบี๋ย เป็นที่ระดมความคิด ประกอบด้วย (1) แหล่งน้ำแหล่งชีวิต (2) ป่าพื้นถิ่นชีพ (3) ผารันทด (4) เถาวัลย์ (5) กล้วยไม้ (6) กำเนิดห้วยม่วงหวาน (7) สันดอย (8) ป่าแดง (9) น้ำผึ้งหวานบนยอดไม้ (10) สายน้ำในอดีต (11) ร่องรอยกิวคู (12) ป่าไผ่แหล่งอาหาร (13) รอยต่อแหล่งป่า (14) นักบุญแห่งป่านักฆ่าแห่งไพร และ (15) จอมปลวกจอมพลัง ดังภาพที่ 2.12

ภาพที่ 2.12 แผนที่แสดงเส้นทางศึกษาระรรมชาติ “ห้วยม่วงหวาน”

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพที่ได้จากการศึกษาเชิงสำรวจจากครัวเรือนตัวอย่างที่สุ่มมาจากครัวเรือนในพื้นที่ศึกษา ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย เพื่อวิเคราะห์แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนกับทางกลุ่มรักษ์ป่าคอยกู่เบ็ญ โดยมีวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 6 ส่วน ดังนี้ (1) การเก็บรวบรวมข้อมูล (2) ประชากร กลุ่มตัวอย่างและหน่วยในการวิเคราะห์ (3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (4) การทดสอบแบบสัมภาษณ์ (5) การวิเคราะห์ข้อมูล และ (6) แบบจำลองที่ใช้ในการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล สามารถแบ่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิ มีรายละเอียดดังนี้

ข้อมูลทุติยภูมิ

ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ได้แก่ สภาพทั่วไป จำนวนประชากร และจำนวนหลังคาเรือนในพื้นที่ศึกษา เขตการปกครองระดับตำบลของตำบลเวียงกาหลง เขตการปกครองระดับหมู่บ้านในตำบลเวียงกาหลง และสภาพทั่วไปของป่าไม้ในตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยการศึกษาและค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย กลุ่มรักษ์ป่าคอยกู่เบ็ญ กรมพัฒนาที่ดิน กรมป่าไม้ และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ข้อมูลปฐมภูมิ

ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) แบ่งได้ 3 ส่วน ได้แก่ (1) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง (2) ข้อมูลจากการสำรวจป่าชุมชนดอยกู่เบ็ญ และ (3) ข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์ครัวเรือนตัวอย่าง มีรายละเอียดดังนี้

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานระดับชุมชนของพื้นที่ศึกษา ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับป่าชุมชนดอยกู่เบ็ญ ประวัติความเป็นมาของกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็ญ กิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนที่จัดโดยกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็ญ ระดับความสำคัญของกิจกรรมอนุรักษ์ป่าของกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็ญ การบริหารจัดการป่าชุมชนของกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็ญ ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยสัมภาษณ์คณะกรรมการและที่ปรึกษากลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็ญ ครูโรงเรียนเวียงกาหลงวิทยา เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงกาหลง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 บ้านแม่ห่างใต้ หมู่ที่ 9 บ้านร่องนอด และ หมู่ที่ 10 บ้านแม่ห่างเหนือ ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ข้อมูลจากการสำรวจป่าชุมชนดอยกู่เบ็ญ

ข้อมูลจากการสำรวจป่าชุมชนดอยกู่เบ็ญ ได้แก่ สภาพป่าชุมชนดอยกู่เบ็ญที่สำรวจ พรรณพืชและสัตว์ที่มีอยู่ในป่าชุมชนดอยกู่เบ็ญ การใช้ประโยชน์จากพืชและสัตว์จากป่าชุมชนดอยกู่เบ็ญของชุมชนในพื้นที่ศึกษา เส้นทางศึกษาธรรมชาติ “ห้วยม่วงหวาน” เส้นทางลาดตระเวนตรวจตราป่าชุมชน และสิ่งปลูกสร้างในป่าชุมชนดอยกู่เบ็ญ ซึ่งการสำรวจในครั้งนี้ได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็ญ และกลุ่มเยาวชนคนรักษ์ป่า โรงเรียนเวียงกาหลงวิทยา ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์ครัวเรือนตัวอย่าง

ข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์ครัวเรือนตัวอย่าง ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ การเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน และความคิดเห็นเกี่ยวกับป่าการอนุรักษ์ป่าชุมชน โดย สัมภาษณ์เจ้าบ้านของครัวเรือนตัวอย่าง ที่มีบ้านเลขที่อยู่ในทะเบียนราษฎร ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ของหมู่บ้านดังนี้ หมู่ที่ 6 บ้านแม่ห่างใต้ หมู่ที่ 9 บ้านร่องนอด และหมู่ที่ 10 บ้านแม่ห่างเหนือ

ประชากร กลุ่มตัวอย่างและหน่วยในการวิเคราะห์

ประชากร กลุ่มตัวอย่างและหน่วยในการวิเคราะห์ ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ (1) หน่วยในการวิเคราะห์ และ (2) ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง มีรายละเอียดดังนี้

หน่วยในการวิเคราะห์

งานวิจัยนี้ใช้หน่วยเป็นครัวเรือนในการวิเคราะห์ (unit of analysis) ดังนั้นประชากรของงานวิจัยนี้ คือ ครัวเรือนที่มีบ้านเลขที่อยู่ในทะเบียนราษฎร ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ดังนี้ หมู่ที่ 6 บ้านแม่ห่างใต้ หมู่ที่ 9 บ้านร่องนอด และหมู่ที่ 10 บ้านแม่ห่างเหนือ มีจำนวนทั้งหมด 729 หลังคาเรือน ดังตารางที่ 3.1

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิชนิดสุ่มอย่างง่าย (stratified random sampling) โดยแบ่งตามเขตการปกครองระดับหมู่บ้านของกระทรวงมหาดไทย ของหมู่บ้านดังนี้ หมู่ที่ 6 บ้านแม่ห่างใต้ หมู่ที่ 9 บ้านร่องนอด และหมู่ที่ 10 บ้านแม่ห่างเหนือ ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย การกำหนดขนาดตัวอย่างคำนวณจาก (Yamane, 1973 อ้างใน กฤษณะ ลาน้ำทิพย์, 2545) ดังสมการที่ 9

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2} \quad (9)$$

- กำหนดให้ N คือ จำนวนครัวเรือนที่มีบ้านเลขที่ในหมู่ที่ 6 บ้านแม่ห่างใต้ หมู่ที่ 9 บ้านร่องนอด และหมู่ที่ 10 บ้านแม่ห่างเหนือ ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย มีจำนวน 729 หลังคาเรือน
- n คือ จำนวนครัวเรือนตัวอย่างทั้งหมด
- e คือ ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง กำหนดที่ 0.05

จากสมการที่ (9) คำนวณได้จำนวนครัวเรือนตัวอย่างทั้งหมด (n) เท่ากับ 259 หลังคาเรือน จากนั้นใช้วิธีการกระจายจำนวนครัวเรือนตัวอย่างตามสัดส่วนของครัวเรือนในแต่ละหมู่บ้าน (Proportional Allocation) โดยใช้ Constant Sampling Fraction (กฤษณะ ลาน้ำเที่ยง , 2545) ดังสมการที่ 10

$$n_i = n \frac{N_i}{N} \quad (10)$$

- กำหนดให้ N_i คือ จำนวนครัวเรือนในแต่ละหมู่บ้าน ดังนี้ หมู่ที่ 6 บ้านแม่ห่างใต้ มีจำนวน 236 หลังคาเรือน หมู่ที่ 9 บ้านร่องนอด มีจำนวน 236 หลังคาเรือนและหมู่ที่ 10 บ้านแม่ห่างเหนือ มีจำนวน 257 หลังคาเรือน ดังตารางที่ 2
- n_i คือ จำนวนครัวเรือนตัวอย่างตามสัดส่วนครัวเรือนของแต่ละหมู่บ้าน

จากสมการที่ (10) คำนวณได้จำนวนครัวเรือนตัวอย่างตามสัดส่วนของแต่ละหมู่บ้าน (n_i) ดังนี้ หมู่ที่ 6 บ้านแม่ห่าง มีจำนวน 84 หลังคาเรือน หมู่ที่ 9 บ้านร่องนอด มีจำนวน 84 หลังคาเรือน และหมู่ที่ 10 บ้านแม่ห่างเหนือ มีจำนวน 91 หลังคาเรือน ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนครัวเรือนและจำนวนครัวเรือนตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้านในพื้นที่ศึกษา ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

หมู่บ้าน	ครัวเรือน ^{1/} (หลังคาเรือน)	ครัวเรือนตัวอย่าง ^{2/} (หลังคาเรือน)
หมู่ที่ 6 แม่ห่าง	236	84
หมู่ที่ 9 ร่องนอด	236	84
หมู่ที่ 10 แม่ห่างเหนือ	257	91
รวม	729	259

หมายเหตุ: 1/ จากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2549)

2/ จากการคำนวณ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีข้อคำถามที่ครอบคลุมตัวแปรที่ต้องการวิจัย เพื่อใช้สัมภาษณ์เจ้าบ้านครัวเรือนตัวอย่างในหมู่ที่ 6 บ้านแม่ห่างใต้ หมู่ที่ 9 บ้านร่องนอด และหมู่ที่ 10 บ้านแม่ห่างเหนือ ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยแนวคำถาม 4 ส่วน (ดังภาคผนวก ก) ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลและครัวเรือน มีจำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานะ การศึกษาของเจ้าบ้าน ภูมิภาคเดิมของครัวเรือน จำนวนตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชนของเจ้าบ้าน และสมาชิกครัวเรือน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการประกอบอาชีพของครัวเรือน มีจำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วย อาชีพหลัก อาชีพรอง ของเจ้าบ้านและสมาชิกครัวเรือน ระยะห่างจากบ้านถึงป่าชุมชนโดยประมาณ ขนาดของที่ดินถือครอง ประเภทของเอกสารสิทธิ์ รายได้และรายจ่ายในและนอกภาคการเกษตร การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน และปัญหาเกี่ยวกับการเกษตรของครัวเรือน

ส่วนที่ 3 ข้อมูลการส่งเสริมด้านอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือน มีจำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย การเป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชน ตำแหน่งในกลุ่มรักษ์ป่าดอยภู่เบีย การร่วมกิจกรรมส่วนรวมของชุมชนนอกจากกิจกรรมอนุรักษ์ป่า การได้รับข่าวสารด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชน การเข้าร่วมประชุมหรืออบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน และการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนกับทางกลุ่มรักษ์ป่าดอยภู่เบียของครัวเรือน

ส่วนที่ 4 ข้อมูลความคิดเห็นด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชนของครอบครัว ประกอบด้วย ความคิดเห็นด้านการให้และใช้ประโยชน์จากการอนุรักษ์ป่าชุมชน สาเหตุของการเข้าร่วม และไม่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน

การทดสอบแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น นำไปทดสอบ (Pre-test) กับครัวเรือนที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม ที่ใกล้เคียงกับครัวเรือนในพื้นที่ศึกษา เพื่อทดสอบความเข้าใจในข้อคำถาม และนำกลับมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป โดยทดสอบแบบสัมภาษณ์กับครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 7 บ้านป่าจั่น ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำนวน 30 ครัวเรือน

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการสำรวจป่าชุมชนและสัมภาษณ์ครัวเรือนตัวอย่าง ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ โดยแบ่งการใช้ข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ได้ 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจ้าบ้านครัวเรือนตัวอย่าง นำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา เพื่อให้ทราบถึงลักษณะทั่วไปของครัวเรือนตัวอย่าง การเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนที่จัดโดยกลุ่มรักษ์ป่าดอยภู่เบีย ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน และสาเหตุในการเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง จากการสำรวจป่าชุมชนและข้อมูลทุติยภูมิที่ได้จากการศึกษาและค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ นำมาสรุปผล เพื่อทราบถึงสภาพของป่าชุมชน

คอกู้เบี่ย และเพื่อทราบถึงการดำเนินงานและจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนของกลุ่มรักษ์ป่าคอกู้เบี่ย

ส่วนที่ 3 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจ้าบ้านครัวเรือนตัวอย่าง นำมาวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลองทางเลือก เพื่อให้ทราบถึงตัวแปรที่เป็นแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนกับทางกลุ่มรักษ์ป่าคอกู้เบี่ยของครัวเรือนตัวอย่าง

แบบจำลองที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ตัวแปรที่เป็นแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนกับทางกลุ่มรักษ์ป่าคอกู้เบี่ยของครัวเรือนตัวอย่าง เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 จึงแบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 ส่วน ดังนี้ การวิเคราะห์ความถดถอยแบบหลายทางเลือก เป็นการวิเคราะห์ตัวแปรที่มีอิทธิพลในแต่ละทางเลือกโดยเปรียบเทียบกับทางเลือกฐาน ส่วนการวิเคราะห์ความถดถอยแบบสองทางเลือก เป็นการวิเคราะห์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อทางเลือกเดียว โดยเปรียบเทียบกับทางเลือกฐาน

การวิเคราะห์ความถดถอยแบบหลายทางเลือก เป็นการวิเคราะห์ตัวแปรที่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนแต่ละประเภทต่อการไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกประเภทของครัวเรือนตัวอย่าง โดยสามารถจัดเป็นทางเลือกในการวิเคราะห์ได้ 4 ทางเลือก ดังนี้ ทางเลือกที่ 1 คือ การไม่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกประเภท ทางเลือกที่ 2 คือ การเข้าร่วมเฉพาะกิจกรรมการปลูกป่าชุมชน ทางเลือกที่ 3 คือ การเข้าร่วมเฉพาะกิจกรรมการปกป้องป่าชุมชนและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน และ ทางเลือกที่ 4 คือ การเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกประเภท ดังแบบจำลองที่ 1 ส่วนการวิเคราะห์ความถดถอยแบบสองทางเลือก เป็นการวิเคราะห์ตัวแปรที่มีผลต่อการเข้าร่วมต่อการไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน ดังแบบจำลองที่ 2 โดยนำตัวแปรในตารางที่ 3.2 ซึ่งเป็นตัวแปรที่คาดว่าจะมีผลต่อการตัดสินใจของครัวเรือนตัวอย่าง โดยนำไปวิเคราะห์ในแบบจำลองที่ 1 และ 2 ดังนี้

แบบจำลองที่ 1 การเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนแต่ละประเภท

ในการวิเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลให้ครัวเรือนตัวอย่างเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนแต่ละประเภท ใช้วิธีวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกแบบหลายทางเลือก (Multinomial Logistic Regression) ซึ่งอาศัยแนวคิดในการตัดสินใจเลือกทำกิจกรรมดังสมการที่ 7 และ 8 เพื่อสร้างแบบจำลองการตัดสินใจที่เข้าร่วมแต่ละประเภทต่อการไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกประเภท และทำการประยุกต์เป็นสมการวิเคราะห์ทางเลือกในการร่วมกิจกรรมแต่ละประเภท ดังสมการที่ 11

$$y_i^* = b_{0k} + \sum_j \sum_k b_{jk} x_j + u_i \quad (11)$$

- กำหนดให้
- y_i^* หมายถึง ค่าตัวแปรแฝง
 - i หมายถึง ตัวอย่างที่เป็นตัวแทนครัวเรือน
 - j หมายถึง ชนิดของตัวแปรที่คาดว่าส่งผลต่อการตัดสินใจในการเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนแต่ละประเภทของครัวเรือนตัวอย่าง
 - x หมายถึง ตัวแปรอิสระที่คาดว่าเกี่ยวข้อง
 - b_{jk} หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ j ที่คาดว่าเกี่ยวข้องกับกิจกรรม k
 - x หมายถึง ตัวแปรอิสระที่คาดว่าเกี่ยวข้อง
 - k หมายถึง กิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนแต่ละประเภทที่ครัวเรือนตัวอย่างตัดสินใจเข้าร่วมโดยที่ k มีค่า 0, 1, 2, 3
 - $k = 0$ เมื่อครัวเรือนตัวอย่างไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกประเภท
 - $k = 1$ เมื่อครัวเรือนตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมปลูกป่าชุมชน
 - $k = 2$ เมื่อครัวเรือนตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมปกป้องป่าชุมชน และกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอนุรักษ์ป่าชุมชน
 - $k = 3$ เมื่อครัวเรือนตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกประเภท

แบบจำลองที่ 2 การเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน

ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลให้ครัวเรือนตัวอย่างเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน ใช้การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกแบบสองทางเลือก (Binary Logistic Regression) ซึ่งอาศัยแนวคิดในการตัดสินใจเลือกทำกิจกรรมดังกล่าวที่ 7 และ 8 โดยแบบจำลองการตัดสินใจที่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่า ดังสมการที่ 12

$$y_i^* = b_{0k} + \sum_j \sum_k b_{jk} x_j + u_i \quad (12)$$

- กำหนดให้
- y^* หมายถึง ค่าตัวแปรแฝง
 - i หมายถึง ตัวอย่างที่เป็นตัวแทนครัวเรือน
 - j หมายถึง ชนิดของตัวแปรที่คาดว่าจะส่งผลต่อการตัดสินใจในการเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนแต่ละประเภทของครัวเรือนตัวอย่าง
 - x หมายถึง ตัวแปรอิสระที่คาดว่าจะเกี่ยวข้อง
 - b_{jk} หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ j ที่คาดว่าจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรม k
 - k หมายถึง กิจกรรมการเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่า โดยที่ k มีค่า 0, 1
 - $k = 0$ เมื่อครัวเรือนตัวอย่างไม่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน
 - $k = 1$ เมื่อครัวเรือนตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์แรงงูใจในการอนุรักษ์ป่าชุมชนพื้นที่ศึกษา ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จากการรวบรวมข้อมูลครัวเรือนตัวอย่าง จำนวน 259 ครัวเรือน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และการนำเสนอผลข้อมูล 4 ส่วน ได้แก่ (1) ลักษณะทั่วไปของครัวเรือนตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย (2) ลักษณะการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนและความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย (3) ลักษณะการส่งเสริมความเข้าใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย และ (4) การวิเคราะห์ความถดถอยของแรงงูใจในการอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ลักษณะทั่วไปของครัวเรือนตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

จากการสัมภาษณ์เจ้าบ้านตัวอย่างจำนวน 259 ครัวเรือน สามารถบรรยายสภาพทั่วไปของครัวเรือน ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ (1) ลักษณะทั่วไปของเจ้าบ้านครัวเรือนตัวอย่าง (2) ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของครัวเรือนตัวอย่าง (3) ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของครัวเรือนตัวอย่าง (4) ลักษณะปัญหาในการทำการเกษตรของครัวเรือนตัวอย่าง และ (5) ลักษณะการถือครองที่ดินของครัวเรือนตัวอย่าง โดยแสดงรายละเอียดดังนี้

ลักษณะทั่วไปของเจ้าบ้านครัวเรือนตัวอย่าง

ลักษณะทั่วไปของเจ้าบ้านครัวเรือนตัวอย่าง ประกอบไปด้วย เพศ อายุ ศาสนา และระดับการศึกษา โดยแสดงรายละเอียดดังนี้

เพศของเจ้าบ้าน เจ้าบ้านส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 64.09 ที่เหลือเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 35.91 ดังแสดงในตารางที่ 4.1

อายุของเจ้าบ้าน เจ้าบ้านส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 41 ถึง 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 58.69 รองลงมาเจ้าบ้านมีอายุ 61 ถึง 80 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.71 มีอายุ 21 ถึง 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.20 และมีอายุมากกว่า 80 ปี คิดเป็นร้อยละ 3.09 ตามลำดับ ซึ่งอายุเฉลี่ย 55 ปีต่อครัวเรือน ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ศาสนาของเจ้าบ้าน เจ้าบ้านส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 99.61 ที่เหลือนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.39 ดังแสดงในตารางที่ 4.1

การศึกษาของเจ้าบ้าน เมื่อเรียงลำดับจากจำนวนเจ้าบ้านในแต่ละระดับการศึกษาจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ อันดับแรก คือ ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 71.04 อันดับรองลงมา คือ ไม่ได้รับการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 17.37 และอันดับสาม คือ ปริญญาตรี 4.25 ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ลักษณะทั่วไปของเจ้าบ้านครัวเรือนตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ลักษณะทั่วไปของเจ้าบ้าน	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
เพศของเจ้าบ้าน		
ชาย	166	64.09
หญิง	93	35.91
อายุของเจ้าบ้าน		
21 – 40 ปี	29	11.20
41 – 60 ปี	152	58.69
61 – 80 ปี	64	24.71
มากกว่า 80 ปี	14	5.41
อายุน้อยที่สุด 23 ปี	อายุมากที่สุด 98 ปี	
อายุเฉลี่ย 55 ปีต่อครัวเรือน		

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของเจ้าบ้าน	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
<u>ศาสนาของเจ้าบ้าน</u>		
พุทธ	258	99.61
คริสต์	1	0.39
<u>การศึกษาของเจ้าบ้าน</u>		
ไม่ได้เรียน	45	17.37
ประถมศึกษา	184	71.04
มัธยมศึกษาตอนต้น	7	2.70
มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	9	3.47
อนุปริญญา หรือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	3	1.16
ปริญญาตรี	11	4.25

ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของครัวเรือนตัวอย่าง

ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของครัวเรือนตัวอย่าง ประกอบไปด้วย ภูมิทำเลเดิม และระยะเวลาที่อาศัยบ้านเลขที่ปัจจุบันของครัวเรือน โดยแสดงรายละเอียดดังนี้

ภูมิทำเลเดิมของครัวเรือน ครัวเรือนส่วนใหญ่อาศัยที่ตำบลเวียงกาหลงมาแต่เกิด คิดเป็นร้อยละ 87.64 ที่เหลือย้ายมาจากที่อื่น คิดเป็นร้อยละ 12.36 ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ระยะเวลาที่อาศัยบ้านเลขที่ปัจจุบันของครัวเรือน เมื่อเรียงลำดับจำนวนครัวเรือนในแต่ละช่วงระยะเวลาจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ อันดับแรก คือ มีระยะเวลา 41 ถึง 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.93 อันดับรองลงมา คือ มีระยะเวลา 21 ถึง 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.32 อันดับสาม คือ มีระยะเวลาดำรงที่ต่ำกว่า 21 ปี โดยครัวเรือนตัวอย่างมีระยะเวลาที่อาศัยบ้านเลขที่ปัจจุบันเฉลี่ย 43 ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของครัวเรือนตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของครัวเรือน	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
<u>ภูมิลำเนาเดิมของครัวเรือน</u>		
อาศัยอาศัยที่ตำบลเวียงกาหลงมาแต่เกิด	227	87.64
ย้ายมาจากที่อื่น	32	12.36
<u>ระยะเวลาที่อาศัยบ้านเลขที่ปัจจุบันของครัวเรือน</u>		
ต่ำกว่า 21 ปี	44	16.99
21 – 40 ปี	63	24.32
41 – 60 ปี	106	40.93
61 – 80 ปี	39	15.06
มากกว่า 80 ปี	7	2.70
ระยะเวลาน้อยที่สุด 2 ปี	ระยะเวลามากที่สุด 88 ปี	
ระยะเวลาเฉลี่ย 43 ปีต่อหลังคาเรือน		

ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของครัวเรือนตัวอย่าง

ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของครัวเรือนตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นการแสดงรายละเอียดของเจ้าบ้านและสมาชิกครัวเรือนตัวอย่าง เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับ จำนวน ตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชน ตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชน อาชีพหลัก อาชีพรอง และการผลิตทางการเกษตรของอาชีพเกษตรกร และส่วนที่ 2 เป็นการแสดงรายละเอียดของครัวเรือน เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับ รายได้ของครัวเรือน และรายจ่ายของครัวเรือน โดยแสดงรายละเอียดดังนี้

ตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชนของเจ้าบ้าน เจ้าบ้านส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 75.68 ส่วนเจ้าบ้านที่เหลือมีตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 24.32 เจ้าบ้านที่มีตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชนส่วนใหญ่จะมี 1 ตำแหน่ง และมากที่สุด 4 ตำแหน่ง เมื่อเรียงลำดับจำนวนเจ้าบ้านในแต่ละประเภทตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชนของเจ้าบ้านจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ อันดับแรก คือ เป็นคณะกรรมการป่าชุมชน คิดเป็นร้อยละ 11.97 อันดับ

รองลงมา คือ เป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 6.56 และอันดับสาม คือ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 2.32 ดังแสดงในตารางที่ 4.3

ตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชนของสมาชิกครัวเรือน สมาชิกครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 70.66 ส่วนสมาชิกครัวเรือนที่มีตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 29.34 โดยที่สมาชิกครัวเรือนทุกหลังคาเรือนมีตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชน 1 ตำแหน่ง เมื่อเรียงลำดับจำนวนสมาชิกครัวเรือนในแต่ละประเภทตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชนจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ อันดับแรก คือ เป็นคณะกรรมการกลุ่มแม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 5.02 อันดับรองลงมา คือ เป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 3.47 และอันดับสาม คือ คณะกรรมการป่าชุมชน คิดเป็นร้อยละ 2.32 ดังแสดงในตารางที่ 4.3

อาชีพของเจ้าบ้าน การประกอบอาชีพหลักของเจ้าบ้าน เมื่อเรียงลำดับจำนวนเจ้าบ้านในแต่ละอาชีพจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ อันดับแรก คือ ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 34.36 โดยที่ผลิตข้าว ปศุสัตว์ ไม้ผล ผัก ประมง พืชไร่ ดังแสดงในตารางที่ 4.4 อันดับรองลงมาเจ้าบ้านประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 30.12 และอันดับสาม คือ ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 8.11 และเจ้าบ้าน ไม่มีอาชีพหลัก คิดเป็นร้อยละ 15.83 ส่วนอาชีพรองของเจ้าบ้าน เมื่อเรียงลำดับการประกอบอาชีพรองของเจ้าบ้านในแต่ละอาชีพจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ อันดับแรก คือ ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 14.67 โดยที่ผลิตข้าว ปศุสัตว์ ไม้ผล ผัก พืชไร่ ไม้ยืนต้น ดังแสดงในตารางที่ 4.4 อันดับรองลงมา คือ เจ้าบ้านประกอบอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 5.79 และอันดับสาม คือ ประกอบธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 3.09 ตามลำดับ และเจ้าบ้านไม่มีอาชีพรอง คิดเป็นร้อยละ 60.23 ดังแสดงในตารางที่ 4.3

อาชีพของสมาชิกครัวเรือน การประกอบอาชีพหลักของสมาชิกครัวเรือน เมื่อเรียงลำดับจำนวนสมาชิกครัวเรือนในแต่ละอาชีพจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ อันดับแรก คือ ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 28.57 โดยที่ผลิตข้าว ปศุสัตว์ ผัก ไม้ผล ประมง พืชไร่ ดังแสดงในตารางที่ 4.4 อันดับรองลงมา คือ ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 27.80 และอันดับสาม คือ ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 8.88 และสมาชิกครัวเรือนไม่มีอาชีพหลัก คิดเป็นร้อยละ 23.94 ส่วนอาชีพรองของสมาชิกครัวเรือนบ้าน เมื่อเรียงลำดับการประกอบอาชีพรองของสมาชิกครัวเรือนในแต่ละอาชีพจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ อันดับแรก คือ ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 9.65 โดยที่ผลิตข้าว ปศุสัตว์ ไม้ผล ผัก พืชไร่ ไม้ยืนต้น ประมง ดังแสดงในตารางที่ 4.4 อันดับ

รองลง คือ ประกอบอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 4.63 และอันดับสาม คือ ประกอบธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 1.54 ตามลำดับ และสมาชิกครัวเรือนไม่มีอาชีพรอง คิดเป็นร้อยละ 70.66 ดังแสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของครัวเรือนตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของครัวเรือน	เจ้าบ้าน		สมาชิกครัวเรือน	
	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
<u>มีตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชน</u>				
ไม่มีตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชน	196	75.68	183	70.66
มีตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชน	63	24.32	76	29.34
<u>จำนวนตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชน^{1/}</u>	(n = 63)		(n = 76)	
1 ตำแหน่ง	48	76.19	76	100.00
2 ตำแหน่ง	12	19.05	-	-
3 ตำแหน่ง	2	3.17	-	-
4 ตำแหน่ง	1	1.59	-	-
<u>ตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชน^{2/}</u>				
คณะกรรมการป่าชุมชน	31	11.97	6	2.32
คณะกรรมการหมู่บ้าน	17	6.56	9	3.47
คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	6	2.32	5	1.93
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน	6	2.32	4	1.54
สมาชิกหรือเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล	6	2.32	-	-
คณะกรรมการกลุ่มแม่บ้าน	4	1.54	13	5.02
คณะกรรมการตำรวจบ้าน	4	1.54	2	0.77
ผู้ใหญ่บ้าน	2	0.77	1	0.39
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	3	1.16	2	0.77
คณะกรรมการออมทรัพย์หมู่บ้าน	2	0.77	1	0.39
คณะกรรมการกลุ่มผู้สูงอายุ	1	0.39	-	-

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของครัวเรือน	เจ้าบ้าน		สมาชิกครัวเรือน	
	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
<u>อาชีพหลัก</u>				
ไม่มีอาชีพหลัก	41	15.83	62	23.94
มีอาชีพหลัก	218	84.17	197	76.06
<u>ประเภทของอาชีพหลัก</u>				
เกษตรกร	89	34.36	74	28.57
รับจ้างทั่วไป	78	30.12	72	27.80
ค้าขาย	21	8.11	23	8.88
ธุรกิจส่วนตัว	16	6.18	12	4.63
รับราชการ	12	4.63	14	5.41
นักเมืองท้องถิ่น	2	0.77	1	0.39
รัฐวิสาหกิจ	-	-	1	0.39
<u>อาชีพรอง^{2/}</u>				
ไม่มีอาชีพรอง	156	60.23	183	70.66
มีอาชีพรอง	103	39.77	76	29.34
<u>ประเภทของอาชีพรอง</u>				
เกษตรกร	38	14.67	25	9.65
ค้าขาย	15	5.79	12	4.63
ธุรกิจส่วนตัว	8	3.09	4	1.54

หมายเหตุ: 1/ ค่าร้อยละคำนวณจากการจำนวนเจ้าบ้านหรือสมาชิกครัวเรือนในแต่ละจำนวนตำแหน่ง

ต่อจำนวนเจ้าบ้านหรือสมาชิกครัวเรือนที่มีตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชนทั้งหมด

2/ มีตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชนและประกอบอาชีพรองได้มากกว่า 1 ประเภท

ตารางที่ 4.4 การผลิตการเกษตรของครัวเรือนตัวอย่างที่มีอาชีพเกษตรกร ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

การผลิตทางการเกษตรของครัวเรือน ที่มีอาชีพเกษตรกร	เจ้าบ้าน		สมาชิกครัวเรือน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(ครัวเรือน)		(ครัวเรือน)	
<u>อาชีพหลักเกษตรกรผลิต^{1/}</u>	(n=89)		(n=74)	
ข้าว	62	69.66	48	64.86
ปศุสัตว์	28	31.46	23	31.08
ไม้ผล	16	17.98	10	13.51
ผัก	13	14.61	12	16.22
ประมง	6	6.74	5	6.76
พืชไร่	4	4.49	5	6.76
<u>มีอาชีพรองเกษตรกรผลิต^{1/}</u>	(n=38)		(n=25)	
ข้าว	13	34.21	8	32.00
ปศุสัตว์	10	26.32	5	20.00
ไม้ผล	4	10.53	4	16.00
ผัก	4	10.53	1	4.00
พืชไร่	1	2.63	1	4.00
ไม้ยืนต้น	1	2.63	1	4.00
ประมง	0	0.00	1	4.00

หมายเหตุ: 1/ เจ้าบ้านและสมาชิกครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรสามารถผลิตผลผลิตทางการเกษตรได้มากกว่า 1 ประเภท ซึ่งจัดกลุ่มประเภทการผลิตการเกษตรตามศูนย์สารสนเทศ กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และค่าร้อยละคำนวณจากการจำนวนเกษตรกรในแต่ละกลุ่ม (เจ้าบ้าน, สมาชิกครัวเรือนต่ออาชีพหลัก, อาชีพรอง)

รายได้ของครัวเรือน ครัวเรือนส่วนใหญ่มีรายได้รวม มากกว่า 60,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 34.75 รองลงมา มีรายได้รวม 30,001 ถึง 60,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 21.62 มีรายได้รวม 10,001 ถึง 30,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 18.15 และมีช่วงรายได้รวม 1 ถึง 10,000 บาทต่อปี คิด

เป็นร้อยละ 8.49 ตามลำดับ ส่วนครัวเรือนที่ไม่มีรายได้ คิดเป็นร้อยละ 16.99 โดยที่ครัวเรือนตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ย 93,839.27 บาทต่อปี ดังแสดงในตารางที่ 4.5

รายจ่ายของครัวเรือน ครัวเรือนส่วนใหญ่มีรายจ่ายได้รวมมากกว่า 60,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 42.08 รองลงมามีรายจ่ายรวม 30,001 ถึง 60,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 36.29 มีรายจ่ายรวม 10,001 ถึง 30,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 18.15 และมีรายจ่ายรวม 1 ถึง 10,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 3.09 ตามลำดับ ส่วนครัวเรือนที่ไม่มีรายจ่าย คิดเป็นร้อยละ 0.39 โดยที่ครัวเรือนตัวอย่างมีรายจ่ายเฉลี่ย 76,663.85 บาทต่อปี ดังแสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 รายได้และรายจ่ายโดยประมาณของครัวเรือนตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

จำนวนโดยประมาณ	รายได้ ^{1/}		รายจ่าย ^{1/}	
	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
ไม่มี	44	16.99	1	0.39
1 ถึง 10,000 บาทต่อปี	22	8.49	8	3.09
10,001 ถึง 30,000 บาทต่อปี	47	18.15	47	18.15
30,001 ถึง 60,000 บาทต่อปี	56	21.62	94	36.29
มากกว่า 60,000 บาทต่อปี	90	34.75	109	42.08
รายได้ต่ำสุด 100 บาทต่อปี	รายได้สูงสุด 1,532,000 บาทต่อปี			
รายได้เฉลี่ย 93,839.27 บาทต่อปีต่อครัวเรือน				
รายจ่ายต่ำสุด 7,440 บาทต่อปี	รายจ่ายสูงสุด 740,200 บาทต่อปี			
รายจ่ายเฉลี่ย 76,663.85 บาทต่อปีต่อครัวเรือน				

หมายเหตุ: 1/ หมายถึง ผลรวมจากในและนอกภาคการเกษตรของครัวเรือน

ลักษณะปัญหาในการทำการเกษตรของครัวเรือน

การมีปัญหาในการทำการเกษตรของครัวเรือน ครัวเรือนส่วนใหญ่มีปัญหาในการทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 79.15 เมื่อเรียงลำดับจำนวนครัวเรือนในแต่ละประเภทปัญหาในการทำการเกษตรจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ อันดับแรก คือ ปัญหาโรคและแมลงรบกวน คิดเป็นร้อยละ 39.02 อันดับรองลงมา คือ ปัญหาขาดแคลนน้ำ คิดเป็นร้อยละ 35.61 และอันดับสาม คือ ปัญหาขาดเงินทุน คิดเป็นร้อยละ 25.85 ส่วนครัวเรือนที่ไม่มีปัญหาทางการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 20.85 ดังแสดงในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 การมีปัญหาในการทำการเกษตรของครัวเรือนตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ลักษณะปัญหาในการทำการเกษตรของครัวเรือน	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
<u>การมีปัญหาในการทำการเกษตรของครัวเรือน</u>		
ไม่มี	54	20.85
มี	205	79.15
<u>ปัญหาในการทำการเกษตรของครัวเรือน^{1/}</u>		
	(n=205)	
โรคและแมลงรบกวน	80	39.02
ขาดแคลนน้ำ	73	35.61
ขาดเงินทุน	53	25.85
ราคาปัจจัยการผลิตสูงขึ้น	48	23.41
ราคาผลผลิตตกต่ำ	40	19.51
ดินไม่ดีดินเสื่อมขาดความอุดมสมบูรณ์	33	16.10
ผลผลิตถูกกดราคา	30	14.63
หาที่ขายผลผลิตไม่ได้	11	5.37
ไม่มีถนนลาดยาง หรือ คอนกรีต	2	0.98
ไม่มีไฟฟ้าใช้	1	0.49

หมายเหตุ: 1/ ครัวเรือนตัวอย่างมีปัญหาในการทำการเกษตรได้มากกว่า 1 ปัญหา และค่าร้อยละ

คำนวณจากจำนวนครัวเรือนที่มีปัญหาในการทำการเกษตรแต่ละปัญหาต่อจำนวนครัวเรือนตัวอย่างที่มีปัญหาในการทำการเกษตร

ลักษณะการถือครองที่ดินของครัวเรือนตัวอย่าง

ลักษณะการถือครองที่ดินของครัวเรือนตัวอย่าง ประกอบไปด้วย ขนาดของที่ดินถือครองของครัวเรือน เอกสารสิทธิ์ที่ดินของครัวเรือน และการใช้ประโยชน์ที่ดินของครัวเรือน โดยแสดงรายละเอียดดังนี้

การมีที่ดินถือครองของครัวเรือน ครัวเรือนส่วนใหญ่มีที่ดินถือครองเป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 94.59 เมื่อเรียงลำดับจำนวนครัวเรือนในแต่ละขนาดของที่ดินถือครองจากมากไปหาน้อย ดังนี้ อันดับแรก คือ มีขนาดที่ดินถือครองน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 44.02 อันดับรองลงมา คือ มีขนาดที่ดินถือครอง 1.01 ถึง 5.00 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 23.94 และอันดับสาม คือ มีขนาดที่ดินถือครอง 5.01 ถึง 10.00 ไร่ และครัวเรือนที่ไม่มีที่ดินถือครอง คิดเป็นร้อยละ 5.41 ซึ่งครัวเรือนมีขนาดที่ดินถือครองเฉลี่ย 5.99 ไร่ต่อครัวเรือน ดังแสดงในตารางที่ 4.7

ระยะห่างจากบ้านถึงป่าชุมชนของครัวเรือน ครัวเรือนส่วนใหญ่มีระยะห่าง 0.01 ถึง 3.00 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 58.69 รองลงมามีระยะห่าง 3.01 ถึง 6.00 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 37.07 มีระยะห่าง 6.01 ถึง 9.00 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 3.09 และมีมากกว่า 9 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 3.09 ตามลำดับ โดยที่ครัวเรือนมีระยะห่างจากบ้านถึงป่าชุมชนเฉลี่ย 3.51 กิโลเมตรต่อครัวเรือน ดังแสดงในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ลักษณะการถือครองที่ดินของครัวเรือนตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ลักษณะการถือครองที่ดินของครัวเรือน	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
<u>การมีที่ดินเป็นของครัวเรือน</u>		
ไม่มีที่ดินเป็นของครัวเรือน	14	5.41
มีที่ดินเป็นของครัวเรือน	245	94.59
<u>ขนาดที่ดินถือครองของครัวเรือน^{1/}</u>		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ไร่	114	44.02
1.01 ถึง 5.00 ไร่	62	23.94
5.01 ถึง 10.00 ไร่	49	18.92

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ลักษณะการถือครองที่ดินของครัวเรือน	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
ขนาดที่ดินถือครองของครัวเรือน^{1/} (ต่อ)		
มากกว่า 10.00 ไร่	20	7.72
ขนาดที่ดินถือครองน้อยที่สุด 0.02 ไร่	ขนาดที่ดินถือครองมากที่สุด 380 ไร่	
ขนาดที่ดินถือครองเฉลี่ย 5.99 ไร่ต่อครัวเรือน		
ระยะห่างจากบ้านถึงป่าชุมชนของครัวเรือน^{2/}		
0.01 ถึง 3.00 กิโลเมตร	152	58.69
3.01 ถึง 6.00 กิโลเมตร	96	37.07
6.01 ถึง 9.00 กิโลเมตร	8	3.09
มากกว่า 9 กิโลเมตร	3	1.16
ระยะห่างน้อยที่สุด 0.25 กิโลเมตร	ระยะห่างมากที่สุด 10 กิโลเมตร	
ระยะห่างจากบ้านถึงป่าชุมชนเฉลี่ย 3.51 กิโลเมตรต่อครัวเรือน		

หมายเหตุ: 1/ ค่าร้อยละคำนวณจากจำนวนครัวเรือนของแต่ละขนาดการถือครองที่ดินของครัวเรือน ตัวอย่างต่อจำนวนครัวเรือนตัวอย่างทั้งหมด

2/ ค่าร้อยละคำนวณจากจำนวนครัวเรือนของแต่ละช่วงความห่างต่อจำนวนครัวเรือน ตัวอย่างทั้งหมด

ลักษณะการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนและความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ลักษณะการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนและความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ (1) ลักษณะการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง และ (2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง โดยแสดงรายละเอียด ดังนี้

ลักษณะการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง

การใช้ประโยชน์จากไม้และของป่าจากป่าชุมชนของครัวเรือน ครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ประโยชน์จากไม้และของป่าจากป่าชุมชน คิดเป็นร้อยละ 81.08 ส่วนครัวเรือนที่ใช้ประโยชน์จากไม้และของป่าจากป่าชุมชน คิดเป็นร้อยละ 18.92 ดังแสดงในตารางที่ 4.8 ซึ่งรายการของที่ครัวเรือนเก็บหาจากป่าชุมชนของ เมื่อเรียงจากมูลค่าที่ใช้ประโยชน์จากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ อันดับแรกคือ หน่อไม้ไร่ คิดเป็นมูลค่า 14,240 บาทต่อปี ลำดับรองลงมา คือ ไม้ยาบ คิดเป็นมูลค่า 12,000 บาทต่อปี และอันดับสาม คือ ไม้ไผ่ คิดเป็นมูลค่า 10,470 บาทต่อปี ซึ่งปริมาณการเก็บหาต่อหน่วยมากที่สุดคือ ไม้ไผ่ และปริมาณการเก็บหาต่อหน่วยน้อยที่สุดคือ เห็ดขอน จากการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่างมีมูลค่าทั้งหมด 65,317 บาทต่อปี ซึ่งมีมูลค่าเฉลี่ยของการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน 1,333 บาทต่อปีต่อครัวเรือนที่ใช้ประโยชน์ ดังแสดงในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.8 การใช้ประโยชน์จากไม้และของป่าจากป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

การใช้ประโยชน์จากไม้และของป่าจากป่าชุมชนของครัวเรือน	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
ไม่ได้ใช้	210	81.08
ใช้	49	18.92

ตารางที่ 4.9 รายการของที่เก็บหาจากป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

รายการ	หน่วยต่อปี	หน่วย	ราคา(บาท) ^{1/}	มูลค่ารวม
หน่อไม้ไร่	821	กิโลกรัม	15 - 30	14,240
ไม้ยาบ ^{2/}	600	ตัน	20	12,000
ไม้ไผ่	1,954	ลำ	2 - 15	10,470
ไม้พิน	23	คันรถ	200 - 500	10,320
เห็ดแดง	129	กิโลกรัม	40 - 60	7,607
ปลาตุก	220	ตัว	10 - 30	2,670

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

รายการ	หน่วยต่อปี	หน่วย	ราคา(บาท) ^{1/}	มูลค่ารวม
รังผึ้ง	50	รัง	500	2,500
กบจุก	162	ตัว	10	1,620
เห็ดโคน	10	ลิตร	150	1,500
เห็ดถอบ	15	ลิตร	50 - 100	950
น้ำผึ้ง	5	ขวด	150	750
เห็ดหลิน	21	ลิตร	10 - 15	260
หน่อไม้ซาง	14	กิโลกรัม	10 - 15	200
เกลือไหล	130	กิโลกรัม	1 - 2	150
เห็ดขอน	1	ลิตร	50	50
ปลั้ว	3	ตัว	10	30

มูลค่ารวมของการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนของครัวเรือน 65,317 บาทต่อปี

มูลค่าเฉลี่ยของการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน 1,333 บาทต่อปีต่อครัวเรือนที่ใช้ประโยชน์

หมายเหตุ: 1/ จากการสัมภาษณ์เจ้าบ้านครัวเรือนตัวอย่างที่ใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนจำนวน 49 ครัวเรือน

2/ ไม้ยาบหรือปอหยาบ เป็นไม้ยืนต้น มีลำต้นเรียวยาว คล้ายต้นปอ ไม่มีกิ่งก้านสาขา ประโยชน์คือเอาเปลือกเอื้อยนอกแกนมาใช้ประโยชน์ เป็นเชือกผูกมัดของต่าง ๆ ซึ่งมีความเหนียวมาก

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง ประกอบไปด้วย ความคิดเห็นด้านการให้ประโยชน์และใช้ประโยชน์จากการอนุรักษ์ป่าชุมชน สาเหตุของการเข้าร่วม และไม่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน โดยแสดงรายละเอียดดังนี้

ความคิดเห็นด้านการให้ประโยชน์และใช้ประโยชน์จากการอนุรักษ์ป่าชุมชนของ
ครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการช่วยให้ฝนตก คิดเป็นร้อยละ
56.76 มีความคิดเห็นด้วยกับรายการเป็นแหล่งอาหารของครัวเรือนและชุมชน คิดเป็นร้อยละ 67.95
มีความคิดไม่แน่ใจกับรายการเป็นแหล่งต้นกำเนิดวัตถุเคมี (สี, ยางไม้, ฝาดฟอกหนัง) คิดเป็นร้อย
ละ 16.99 มีความคิดไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับรายการเป็นแหล่งต้นกำเนิดวัตถุเคมี (สี, ยางไม้, ฝาด
ฟอกหนัง) คิดเป็นร้อยละ 38.22 และมีความคิดไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับรายการเป็นแหล่งต้นกำเนิด
วัตถุเคมี (สี, ยางไม้, ฝาดฟอกหนัง) คิดเป็นร้อยละ 11.97 ดังแสดงในตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ความคิดเห็นด้านการให้ประโยชน์และการใช้ประโยชน์จากการอนุรักษ์ป่าชุมชนของ
ครัวเรือนตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

รายการ	ระดับความคิดเห็น ^{1/}									
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง		เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		ไม่เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	
	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
ช่วยให้ฝนตก	147	56.76	95	36.68	13	5.02	4	1.54	-	-
ช่วยให้อากาศเย็นสบาย ไม่ร้อน										
อบอ้าว	146	56.37	102	39.38	8	3.09	3	1.16	-	-
ทำให้มีน้ำในแม่น้ำตลอดทั้งปี	143	55.21	99	38.22	13	5.02	4	1.54	-	-
บรรเทาความรุนแรงของลมพายุ	128	49.42	111	42.86	15	5.79	5	1.93	-	-
บรรเทาความรุนแรงของน้ำป่า										
หรืออุทกภัย	125	48.26	114	44.02	14	5.41	6	2.32	-	-
เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าหรือ										
รักษาพันธุ์สัตว์	118	45.56	131	50.58	9	3.47	1	0.39	-	-
ป้องกันการพังทลายของดิน	117	45.17	127	49.03	12	4.63	3	1.16	-	-
เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจหรือ										
ท่องเที่ยว	82	31.66	141	54.44	15	5.79	21	8.11	-	-
เป็นแหล่งสมุนไพรของครัวเรือน										
และชุมชน	77	29.73	164	63.32	10	3.86	8	3.09	-	-
เป็นที่ศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์										
หรือวิชาการ	76	29.34	151	58.30	20	7.72	10	3.86	2	0.77
เป็นแหล่งอาหารสัตว์ (ที่เลี้ยง										
สัตว์)	75	28.96	135	52.12	12	4.63	32	12.36	5	1.93

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

รายการ	ระดับความคิดเห็น ^{1/}									
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง		เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		ไม่เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	
	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
เป็นแหล่งประกอบอาชีพ (เก็บของป่า)	70	27.03	136	52.51	11	4.25	37	14.29	5	1.93
เป็นแหล่งอาหารของครัวเรือน และชุมชน	69	26.64	176	67.95	7	2.70	6	2.32	1	0.39
เป็นแหล่งไม้ฟืน	60	23.17	139	53.67	6	2.32	47	18.15	7	2.70
เป็นแหล่งไม้ใช้สอย	66	25.48	136	52.51	7	2.70	44	16.99	6	2.32
เป็นแหล่งต้นกำเนิดวัตถุเคมี (สี, ยางไม้, ฝาคพอก หนัง)	27	10.42	58	22.39	44	16.99	99	38.22	31	11.97

หมายเหตุ: 1/ จากการสัมภาษณ์เจ้าบ้านครัวเรือนตัวอย่างจำนวน 259 ครัวเรือน และร้อยละคำนวณจากจำนวนเจ้าบ้านที่ตอบความคิดเห็นในแต่ละความคิดเห็นต่อจำนวนเจ้าบ้านทั้งหมด

สาเหตุของการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือน เมื่อเรียงลำดับจำนวนครัวเรือนในแต่ละสาเหตุจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ อันดับแรก คือ มีสาเหตุจากเพื่อนชักชวนหรือทราบข่าวเกี่ยวกับกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 66.28 อันดับรองลงมา คือ มีสาเหตุจากสมาชิกในครัวเรือนเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน คิดเป็นร้อยละ 31.40 และอันดับสาม คือ การเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์ป่าชุมชน คิดเป็นร้อยละ 20.93 ดังแสดงในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 สาเหตุในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

สาเหตุในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน ^{1/}	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ ^{2/}
เพื่อนชักชวนหรือทราบข่าวเกี่ยวกับกิจกรรม	57	66.28
สมาชิกในครัวเรือนเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน	27	31.40

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

สาเหตุในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน ^{1/}	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ ^{2/}
การเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์ป่าชุมชน	18	20.93
การมีประสบการณ์ในการประสบภัยแล้งและอุทกภัย	11	12.79
การมีรายได้จากการหาของป่า	3	3.49
กิจกรรมน่าสนใจ	2	2.33
การเคยร่วมงานกับทางราชการ	2	2.33
การได้รับการมอบหมายหน้าที่	1	1.16
รวม	89	100.00

หมายเหตุ: 1/ ครัวเรือนตัวอย่างเลือกสาเหตุในการเข้าร่วมกิจกรรมได้มากกว่า 1 สาเหตุ

2/ ร้อยละคำนวณจากจำนวนครัวเรือนตัวอย่างที่เลือกสาเหตุในการเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละสาเหตุต่อจำนวนครัวเรือนตัวอย่างตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน

สาเหตุของไม่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือน เมื่อเรียงลำดับจำนวนครัวเรือนในแต่ละสาเหตุจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ อันดับแรก คือ มีสาเหตุจากการไม่ทราบข่าวเกี่ยวกับการทำกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 30.06 อันดับรองลงมา คือ มีสาเหตุจากการที่รายได้ของครัวเรือนไม่ได้มาจากการหาของป่า คิดเป็นร้อยละ 27.75 และอันดับสาม คือ การที่ไม่เคยมีประสบการณ์ภัยแล้งและอุทกภัย คิดเป็นร้อยละ 19.65 ดังแสดงในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 สาเหตุในการไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

สาเหตุในการไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน ^{1/}	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ ^{2/}
การไม่ทราบข่าวเกี่ยวกับการทำกิจกรรม	52	30.06
การที่รายได้ของครัวเรือนไม่ได้มาจากการหาของป่า	48	27.75
การที่ไม่เคยมีประสบการณ์ภัยแล้งและอุทกภัย	34	19.65
การที่ร่างกายไม่แข็งแรง หรือ อายุมากกว่าเกินกว่าที่จะเข้าร่วม	31	17.92
การที่ไม่มีเวลาในการเข้าร่วม	30	17.34
ความไม่พึงพอใจในกิจกรรมการอนุรักษ์	5	2.89

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

สาเหตุในการไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน ^{1/}	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ ^{2/}
การที่ไม่มีใครชวนเข้าร่วมกิจกรรม	1	0.58
รวม	89	100.00

หมายเหตุ: 1/ ครัวเรือนตัวอย่างเลือกสาเหตุในการไม่เข้าร่วมกิจกรรมได้มากกว่า 1 สาเหตุ

2/ ร้อยละคำนวณจากจำนวนครัวเรือนตัวอย่างที่เลือกสาเหตุในการไม่เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละสาเหตุต่อจำนวนครัวเรือนตัวอย่างตัวอย่างที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน

**ลักษณะการส่งเสริมความเข้าใจและการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชน
ของครัวเรือนตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย**

ลักษณะการส่งเสริมความเข้าใจและการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง ประกอบไปด้วย 3 ส่วน ได้แก่ (1) การเข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวมของชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง (2) แหล่งที่มาของข่าวสารการอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง และ (3) การอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง โดยแสดงรายละเอียดดังนี้

การเข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวมของชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง

การเข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวมของชุมชนนอกจากกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนที่นอกเหนือจากกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่เข้าร่วมเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 35.52 รองลงมา เข้าร่วมทุกครั้ง คิดเป็นร้อยละ 32.82 และไม่เข้าร่วมทุกครั้ง คิดเป็นร้อยละ 31.66 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 การเข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวมของชุมชนที่นอกเหนือจากกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน
ของครัวเรือนตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

การเข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
เข้าร่วมทุกครั้ง	85	32.82
บางครั้ง	92	35.52
ไม่เข้าร่วม	82	31.66

แหล่งที่มาของข่าวสารการอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง

การได้รับและไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชนจากสื่อต่าง ๆ พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าชุมชนจากสื่อต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 84.94 ส่วนที่เหลือไม่ได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าชุมชนจากสื่อต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 15.06 ดังแสดงในตารางที่ 4.14

แหล่งที่มาของข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้ของครัวเรือนตัวอย่าง เมื่อเรียงลำดับจำนวน ครัวเรือนที่ได้รับข่าวสารในแต่ละแหล่งจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ อันดับแรก คือ หอกระจายข่าว คิดเป็นร้อยละ 61.39 อันดับรองลงมา คือ ได้รับข่าวสารจากผู้ใหญ่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 56.37 และอันดับที่สาม คือ โทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 23.17 ดังแสดงในตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.14 การได้รับและไม่ได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้ของครัวเรือนตัวอย่าง ตำบลเวียง
กาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
ได้รับ	220	84.94
ไม่ได้รับ	39	15.06

ตารางที่ 4.15 แหล่งที่มาของข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้ของครัวเรือนตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

แหล่งที่มาของข่าวสาร ^{1/}	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ ^{2/}
หอกระจายข่าว	159	61.39
ผู้ใหญ่บ้าน	146	56.37
โทรศัพท์	60	23.17
องค์การบริหารส่วนตำบล	37	14.29
เจ้าหน้าที่ป่าไม้	33	12.74
สมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชน	16	6.18
วิทยุ	14	5.41
หนังสือพิมพ์	5	1.93
โรงเรียน	4	1.54
โทรศัพท์	1	0.39
สถานีราชการ	1	0.39
องค์กรเอกชน	1	0.39

หมายเหตุ: 1/ ครัวเรือนตัวอย่างมีแหล่งที่มาของข่าวสารการอนุรักษ์ป่าชุมชนได้มากกว่า 1 แหล่ง

2/ ร้อยละคำนวณจากจำนวนครัวเรือนตัวอย่างที่ได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าชุมชนแต่ละแหล่งที่มาต่อจำนวนครัวเรือนตัวอย่างตัวอย่างทั้งหมด

การอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง

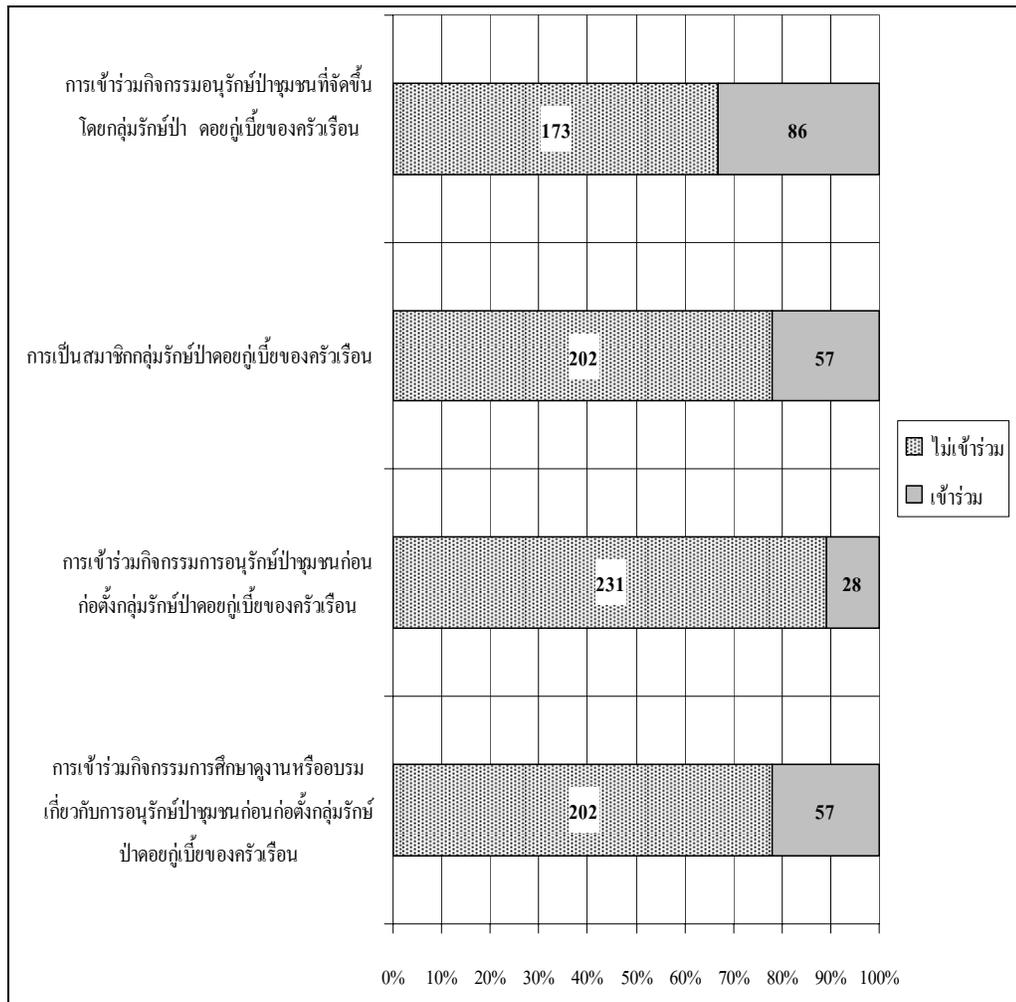
การอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง ประกอบด้วย การเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาดูงานหรืออบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนก่อนก่อตั้งกลุ่มรักษาผืนป่าของครัวเรือน การเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนก่อนก่อตั้งกลุ่มรักษาผืนป่าของครัวเรือน การเป็นสมาชิกกลุ่มรักษาผืนป่าของครัวเรือน และการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนที่จัดขึ้นโดยกลุ่มรักษาผืนป่าของครัวเรือน โดยแสดงรายละเอียดดังนี้

การเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาคุณงานหรืออบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนก่อนก่อตั้งกลุ่ม
รักษ์ป่าดอยกุ่มเบ็ญของครัวเรือน ครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 77.99 ส่วน
ครัวเรือนที่เข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 22.01 ดังภาพที่ 4.1

การเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนก่อนก่อตั้งกลุ่มรักษ์ป่าดอยกุ่มเบ็ญของครัวเรือน
ครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 89.19 ส่วนครัวเรือนที่เข้าร่วมกิจกรรม คิด
เป็นร้อยละ 10.81 ดังภาพที่ 4.1

การเป็นสมาชิกกลุ่มรักษ์ป่าดอยกุ่มเบ็ญของครัวเรือน ครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิก คิดเป็น
ร้อยละ 77.99 ส่วนครัวเรือนที่เป็นสมาชิก คิดเป็นร้อยละ 22.01 ครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม
คิดเป็นร้อยละ 89.19 ส่วนครัวเรือนที่เข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 10.81 ดังภาพที่ 4.1

การเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนที่จัดขึ้น โดยกลุ่มรักษ์ป่าดอยกุ่มเบ็ญของครัวเรือน
ครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 66.80 ส่วนครัวเรือนที่เข้าร่วมกิจกรรม คิด
เป็นร้อยละ 33.20 ดังภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 สัดส่วนการอนุรักษ์ป่าชุมชนก่อนและหลังการตั้งกลุ่มรักษ์ป่า คอยคุ้มภัยของครัวเรือน

ตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

หมายเหตุ: การเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนก่อนตั้งกลุ่มรักษ์ป่า คอยคุ้มภัย หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมดงนิยามศัพท์ แต่ยกเว้นการเข้าร่วมประชุมหรืออบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน

การเข้าร่วมกิจกรรมของครัวเรือน เมื่อเรียงจากจำนวนครั้งที่ครัวเรือนการเข้าร่วมในแต่ละกิจกรรมเมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ อันดับแรก คือ สำรวจและตรวจตราป่าชุมชน (ลาดตระเวน) อันดับรองลงมา คือ การประชุมหรืออบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน และอันดับที่สาม คือ การร่วมกันประชุมวางแผนการพัฒนาป่าชุมชน และส่วนจำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมในแต่ละกิจกรรมจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ อันดับแรก คือ กิจกรรมการบวชป่าและพิธี

บวงสรวง รongลงมา คือ การปลูกต้นไม้และบำรุงรักษาต้นไม้ในป่าชุมชน หรือ ปลูกเสริม และการสร้างฝายต้นน้ำลำธาร และอันดับสาม คือ การประชุมหรืออบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 การเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนที่จัด โดยกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบี๋ยที่ของครัวเรือน ตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

กิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนที่จัด โดยกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบี๋ย ^{1/}	จำนวน	
	ครั้ง	ครัวเรือน
การสำรวจและตรวจตราป่าชุมชน (ลาดตระเวน)	806	33
การประชุมหรืออบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน	746	50
การร่วมกันประชุมวางแผนการพัฒนาป่าชุมชน	659	41
การปลูกต้นไม้และบำรุงรักษาต้นไม้ในป่าชุมชน หรือ ปลูกเสริม	208	63
การดับไฟป่า	199	23
การเสียดสละทุนทรัพย์และวัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาป่าชุมชน	198	27
การบวชป่า และพิธีบวงสรวง	165	66
การรักษาคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำลำธาร	165	27
การสร้างฝายต้นน้ำลำธาร	160	63
การร่วมกิจกรรมเพื่อเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างเครือข่าย	135	26
การป้องกันไฟป่าโดยทำแนวกันไฟเป็นยามระวังไฟ	115	28
การสร้างเส้นทางศึกษาธรรมชาติ	103	34
การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาโรงเรียนเวียงกาหลงวิทยา	98	25
การร่วมกันออกกฎระเบียบเพื่อป้องกันป่าชุมชน	97	32
การดูแล ซ่อมแซมฝายต้นน้ำลำธาร	79	34
การร่วมของงบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาป่าชุมชน	63	23
การสร้างอาชีพเสริมในชุมชน (จักสานและปั้นเตา)	62	19

หมายเหตุ : 1/ ครัวเรือนตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมที่จัด โดยกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบี๋ยได้มากกว่า 1 กิจกรรม

จากกิจกรรมทั้ง 4 ด้านของกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็ญได้ดำเนินการ สามารถนำมาจัดตามประเภทการอนุรักษ์ป่าชุมชนตามความหมายที่ผู้วิจัยได้นิยามไว้ ซึ่งทางคณะกรรมการกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็ญได้ให้ระดับความสำคัญของแต่ละกิจกรรม ดังแสดงในตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 ประเภทการอนุรักษ์ป่าชุมชนและระดับความสำคัญของกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนของกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็ญ ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

การอนุรักษ์ป่าชุมชน	กิจกรรมป่าชุมชนของกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็ญ	ระดับความสำคัญ ^{1/}
<u>การปลูกป่าชุมชน</u>		
	การปลูกต้นไม้และบำรุงรักษาต้นไม้ในป่าชุมชน หรือ ปลูกเสริม	น้อย
<u>การปกป้องป่า</u>		
	การร่วมกันออกกฎระเบียบเพื่อป้องกันป่าชุมชน	มากที่สุด
	การร่วมกันประมวญวางแผนการพัฒนาป่าชุมชน	มาก
	การเสียสละทุนทรัพย์และวัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาป่าชุมชน	มาก
	การบวชป่า และพิธีบวงสรวง	มาก
	การสร้างฝายต้นน้ำลำธาร	มาก
	การสำรวจและตรวจตราป่าชุมชน (ลาดตระเวน)	กลาง
	การดับไฟป่า	กลาง
	การรักษาคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำลำธาร	กลาง
	การป้องกันไฟป่า โดยทำแนวกันไฟ เป็นยามระวังไฟ	กลาง
	การดูแล ซ่อมแซมฝายต้นน้ำลำธาร	กลาง
<u>กิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน</u>		
	การพัฒนาหลักสูตรการศึกษา โรงเรียนเวียงกาหลงวิทยา	มากที่สุด
	การของบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาป่าชุมชน	มาก
	การประชุมหรืออบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน	มาก
	การสร้างอาชีพเสริมในชุมชน (จักสานและปั้นเตา)	มาก
	การร่วมกิจกรรมเพื่อเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างเครือข่าย	มาก
	การสร้างเส้นทางศึกษาธรรมชาติ	มาก

หมายเหตุ : 1/ ระดับความสำคัญของกิจกรรมจัดลำดับ โดยกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็ญ

จากตารางที่ 4.17 พบว่า คณะกรรมการกลุ่มรักษ์ป่าดอยภูเมี่ยงได้ให้ความสำคัญในกิจกรรมการปกป้องป่าชุมชน และกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน มากกว่ากิจกรรมการปลูกป่าชุมชน ดังจะเห็นได้จากการให้ระดับความสำคัญการปลูกต้นไม้และบำรุงรักษาต้นไม้ในป่าชุมชน หรือ ปลูกเสริม ในระดับน้อย ส่วนกิจกรรมการปกป้องป่าชุมชน และกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนจะมีระดับอย่างน้อยในแต่ละกิจกรรมอยู่ในระดับกลาง

แรงจูงใจในการอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ตัวแปรและการวิเคราะห์ความถดถอยของแรงจูงใจในการอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ประกอบไปด้วย 3 ส่วน ได้แก่ 1) การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 2) การวิเคราะห์แรงจูงใจในการอนุรักษ์ป่าชุมชนของกลุ่มครัวเรือนตัวอย่าง และ 3) การทดสอบความสามารถในการทำนายของแบบจำลอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ เนื่องจากเงื่อนไขข้อหนึ่งของการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก คือ ตัวแปรทุกตัวต้องเป็นอิสระกัน วิธีการตรวจสอบ คือ การให้ตัวแปรอิสระตัวหนึ่งเป็นตัวแปรตาม ส่วนตัวแปรอิสระตัวแปรที่เหลือเป็นทำหน้าที่ตัวแปรอิสระ ซึ่งทำการพิจารณาได้จากค่าสถิติ Tolerance และค่าสถิติ Variance Inflation factor โดยที่ค่าสถิติ Tolerance จะมีค่าต่ำกว่า 0.40 (Paul; 2006) และค่า Variance Inflation factor มีค่าน้อยกว่า 10 จะไม่เกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระขึ้น จากการคำนวณได้ผลดังตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

ตัวแปร	Tolerance	Variance Inflation factor
SEX	0.856	1.168
AGE	0.522	1.916
EDU	0.754	1.327

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ตัวแปร	Tolerance	Variance Inflation factor
STAY	0.773	1.294
TIME	0.515	1.942
OS_H	0.447	2.240
OS_M	0.749	1.335
OC_F_H1	0.542	1.845
OC_F_H5	0.832	1.202
OC_F_M1	0.600	1.666
OC_F_M5	0.854	1.171
FRAM_INC	0.858	1.165
FORE_INC	0.896	1.116
P_A_1	0.455	2.200
P_A_3	0.430	2.324
P_A_4	0.714	1.401
HH_M	0.320	3.128
CM_J	0.442	2.264
AK1	0.759	1.317
AK4	0.759	1.317
AK8	0.798	1.254
J_BF45_T	0.449	2.229
J_BF45_A	0.513	1.950

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่าสถิติ Tolerance มากกว่า 0.40 ยกเว้นตัวแปรเจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ๊ย (HH_M) ซึ่งมีค่า Tolerance เท่ากับ 0.320 แสดงว่าตัวแปรเจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ๊ย (HH_M) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่นสูง และได้ค่า Variance Inflation เท่ากับ 3.128 ซึ่งมีค่าต่ำกว่า 10 แสดงว่าไม่เกิดปัญหา Multicollinearity ดังนั้นตัวแปรอิสระทุกตัวสามารถนำมาวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกแบบจำลองที่ 1 และแบบจำลองที่ 2 ได้

ลักษณะของครัวเรือนตัวอย่างจำแนกตามกิจกรรมที่เข้าร่วม

กิจกรรมปลูกป่าชุมชน

มีครัวเรือนตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมปลูกป่าชุมชนจำนวน 2 ครัวเรือน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ เจ้าบ้านทั้งหมดเป็นเพศหญิง 2 ครัวเรือน โดยที่มีอายุเฉลี่ย 63 ปี เจ้าบ้านได้รับการศึกษา 1 ครัวเรือน มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในบ้านเลขที่ปัจจุบันประมาณ 20 ปี เจ้าบ้านมีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร 1 ครัวเรือน ส่วนสมาชิกครัวเรือนประกอบอาชีพหลักเป็นเกษตรกร 1 ครัวเรือน มีรายรับเฉลี่ยในภาคการเกษตร 25,950.00 บาทต่อครัวเรือนต่อปี มีรายรับเฉลี่ยจากป่าชุมชนปีละ 25.00 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ส่วนปัญหาทางด้านการเกษตรนั้น ครัวเรือนตัวอย่างประสบปัญหาเกี่ยวกับโรคและแมลงรบกวนในการผลิตการเกษตร 1 ครัวเรือน เจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนเคยการร่วมกิจกรรมส่วนรวมของชุมชนที่นอกเหนือจากกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน 2 ครัวเรือน การได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้ของครัวเรือนตัวอย่าง ได้รับจากหอกระจายข่าว 2 ครัวเรือน และ ครัวเรือนตัวอย่างได้กิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนก่อนก่อตั้งกลุ่มรักษ์ป่าดอยคุ้มเบ๊ 1 ครัวเรือน ดังแสดงในตารางที่ 4.19

กิจกรรมการปลูกป่าชุมชน และกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน

มีครัวเรือนตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมการปลูกป่าชุมชน และกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนจำนวน 17 ครัวเรือน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้เจ้าบ้านทั้งหมดเป็นเพศชาย 11 ครัวเรือน โดยที่มีอายุเฉลี่ย 52 ปี เจ้าบ้านได้รับการศึกษา 16 ครัวเรือน ครัวเรือนอยู่ที่ตำบลเวียงกาหลงตั้งแต่กำเนิด 4 ครัวเรือน มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในบ้านเลขที่ปัจจุบันประมาณ 41 ปี เจ้าบ้านมีตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชน 9 ครัวเรือน สมาชิกครัวเรือนมีตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชน 3 ครัวเรือน เจ้าบ้านมีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร 7 ครัวเรือน เจ้าบ้านมีอาชีพหลักรับราชการ 1 ครัวเรือน ส่วนสมาชิกครัวเรือนประกอบอาชีพหลักเป็นเกษตรกร 6 ครัวเรือน สมาชิกครัวเรือนมีอาชีพรับราชการ 1 ครัวเรือน มีรายรับเฉลี่ยในภาคการเกษตร 100,854.41 บาทต่อครัวเรือนต่อปี มีรายรับเฉลี่ยจากป่าชุมชนปีละ 111.76 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ส่วนปัญหาทางด้านการเกษตรนั้น ครัวเรือนตัวอย่าง ประสบปัญหาเกี่ยวกับขาดแคลนนํ้าในการผลิตการเกษตร 4 ครัวเรือนประสบปัญหาเกี่ยวกับโรคและแมลงรบกวนในการผลิตการเกษตร 6 ครัวเรือน ประสบปัญหาเกี่ยวกับดินไม่ดี ดินเสื่อมขาดความอุดมสมบูรณ์ในการผลิตการเกษตร 1 ครัวเรือน เจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือน

เป็นสมาชิกกลุ่มรักษัป่าดอยกู่เบ๊ย 9 ครัวเรือน เข้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนเคยการร่วมกิจกรรมส่วนรวมของชุมชนที่นอกเหนือจากกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน 17 ครัวเรือน การได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้ของครัวเรือนตัวอย่าง ได้รับจากหอกระจายข่าว 14 ครัวเรือน ได้รับจากองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงกาหลง 2 ครัวเรือน ได้รับจากผู้ใหญ่บ้าน 11 ครัวเรือน ครัวเรือนตัวอย่างได้ศึกษาดูงานหรืออบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนก่อนก่อตั้งกลุ่มรักษัป่าดอยกู่เบ๊ย 6 ครัวเรือน และครัวเรือนตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนก่อนก่อตั้งกลุ่มรักษัป่าดอยกู่เบ๊ย 8 ครัวเรือน ดังแสดงในตารางที่ 4.19

กิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน

มีครัวเรือนตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนจำนวน 67 ครัวเรือน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ เข้าบ้านทั้งหมดเป็นเพศชาย 56 ครัวเรือน โดยที่มีอายุเฉลี่ย 53 ปี เข้าบ้านได้รับการศึกษา 59 ครัวเรือน ครัวเรือนอยู่ที่ตำบลเวียงกาหลงตั้งแต่กำเนิด 10 ครัวเรือน มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในบ้านเลขที่ปัจจุบันประมาณ 38 ปี เข้าบ้านมีตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชน 39 ครัวเรือน สมาชิกครัวเรือนมีตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชน 23 ครัวเรือน เข้าบ้านมีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร 35 ครัวเรือน เข้าบ้านมีอาชีพหลักรับราชการ 4 ครัวเรือน ส่วนสมาชิกครัวเรือนประกอบอาชีพหลักเป็นเกษตรกร 28 ครัวเรือน สมาชิกครัวเรือนมีอาชีพรับราชการ 3 ครัวเรือน มีรายรับเฉลี่ยในภาคการเกษตร 79,940.30 บาทต่อครัวเรือนต่อปี มีรายรับเฉลี่ยจากป่าชุมชนปีละ 760.52 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ส่วนปัญหาทางด้านการเกษตรนั้น ครัวเรือนตัวอย่าง ประสบปัญหาเกี่ยวกับขาดแคลนน้ำในการผลิตการเกษตร 27 ครัวเรือน ประสบปัญหาเกี่ยวกับโรคและแมลงรบกวนในการผลิตการเกษตร 33 ครัวเรือน ประสบปัญหาเกี่ยวกับดินไม่ดี ดินเสื่อมขาดความอุดมสมบูรณ์ในการผลิตการเกษตร 10 ครัวเรือน เข้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มรักษัป่าดอยกู่เบ๊ย 42 ครัวเรือน เข้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนเคยการร่วมกิจกรรมส่วนรวมของชุมชนที่นอกเหนือจากกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน 65 ครัวเรือน การได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้ของครัวเรือนตัวอย่าง ได้รับจากหอกระจายข่าว 48 ครัวเรือน ได้รับจากองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงกาหลง 14 ครัวเรือน ได้รับจากผู้ใหญ่บ้าน 42 ครัวเรือน ครัวเรือนตัวอย่างได้ศึกษาดูงานหรืออบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนก่อนก่อตั้งกลุ่มรักษัป่าดอยกู่เบ๊ย 17 ครัวเรือน และครัวเรือนตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนก่อนก่อตั้งกลุ่มรักษัป่าดอยกู่เบ๊ย 19 ครัวเรือน ดังแสดงในตารางที่ 4.19

ไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน

มีครัวเรือนตัวอย่างไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนจำนวน 173 ครัวเรือน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ เจ้าบ้านทั้งหมดเป็นเพศชาย 99 ครัวเรือน โดยที่มีอายุเฉลี่ย 57 ปี เจ้าบ้านได้รับการศึกษา 138 ครัวเรือน ครัวเรือนอยู่ที่ตำบลเวียงกาหลงตั้งแต่กำเนิด 18 ครัวเรือน มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในบ้านเลขที่ปัจจุบันประมาณ 47 ปี เจ้าบ้านมีตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชน 15 ครัวเรือน สมาชิกครัวเรือนมีตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชน 12 ครัวเรือน เจ้าบ้านมีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร 46 ครัวเรือน เจ้าบ้านมีอาชีพหลักรับราชการ 7 ครัวเรือน ส่วนสมาชิกครัวเรือนประกอบอาชีพหลักเป็นเกษตรกร 39 ครัวเรือน สมาชิกครัวเรือนมีอาชีพรับราชการ 10 ครัวเรือน มีรายรับเฉลี่ยในภาคการเกษตร 41,684.55 บาทต่อครัวเรือนต่อปี มีรายรับเฉลี่ยจากป่าชุมชนปีละ 69.14 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ส่วนปัญหาทางด้านการเกษตรนั้น ครัวเรือนตัวอย่าง ประสบปัญหาเกี่ยวกับขาดแคลนน้ำในการผลิตการเกษตร 42 ครัวเรือน ประสบปัญหาเกี่ยวกับโรคและแมลงรบกวนในการผลิตการเกษตร 40 ครัวเรือน ประสบปัญหาเกี่ยวกับดินไม่ดี ดินเสื่อมขาดความอุดมสมบูรณ์ในการผลิตการเกษตร 22 ครัวเรือน เจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มรักษ์ป่าดอยกุ่มเบี้ย 6 ครัวเรือน เจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนเคยการร่วมกิจกรรมส่วนรวมของชุมชนที่นอกเหนือจากกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน 93 ครัวเรือน การได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้ของครัวเรือนตัวอย่าง ได้รับจากหอกระจายข่าว 95 ครัวเรือน ได้รับจากองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงกาหลง 21 ครัวเรือน ได้รับจากผู้ใหญ่บ้าน 93 ครัวเรือน และครัวเรือนตัวอย่างได้ศึกษาดูงานหรืออบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนก่อนก่อตั้งกลุ่มรักษ์ป่าดอยกุ่มเบี้ย 2 ครัวเรือน ดังแสดงในตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 ลักษณะของครัวเรือนตัวอย่างจำแนกตามกิจกรรมที่เข้าร่วม

ตัวแปร	การเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละประเภท							
	ปลูก (n=2)		ปกป้องกัน (n=17)		อนุรักษ์ (n=67)		ไม่เข้าร่วม (n=173)	
	หลังคา	ร้อยละ	หลังคา	ร้อยละ	หลังคา	ร้อยละ	หลังคา	ร้อยละ
เพศของเจ้าบ้าน								
ชาย	-	-	11	4.25	56	21.62	99	38.22
หญิง	2	0.77	6	2.32	11	4.25	74	28.57

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

ตัวแปร	การเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละประเภท							
	ปลูก (n=2)		ปกป้อง (n=17)		อนุรักษ์ (n=67)		ไม่เข้าร่วม (n=173)	
	หลังคา เรือน	ร้อยละ	หลังคา เรือน	ร้อยละ	หลังคา เรือน	ร้อยละ	หลังคา เรือน	ร้อยละ
<u>อายุของเจ้าบ้าน</u>								
(ปี)*	62.50	28.99	51.76	14.55	52.33	10.82	56.64	14.57
<u>การศึกษาของเจ้าบ้าน</u>								
ไม่ได้รับ								
การศึกษา	1	2.22	1	2.22	8	17.78	35	77.78
ได้รับการศึกษา	1	0.39	16	6.18	59	22.78	138	53.28
<u>ครัวเรือนอาศัยอยู่ที่ตำบลเวียงกาหลงตั้งแต่กำเนิด</u>								
ไม่ใช่	2	0.77	13	5.02	57	22.01	155	59.85
ใช่	-	-	4	1.54	10	3.86	18	6.95
<u>ระยะเวลาที่อยู่ในบ้านเลขที่ปัจจุบันของครัวเรือน (ปี)*</u>	20.00	7.07	40.65	19.33	37.76	17.73	46.47	19.70
<u>เจ้าบ้านมีตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชน</u>								
ไม่มี	2	0.77	8	3.09	28	10.81	158	61.00
มี	-	-	9	3.47	39	15.06	15	5.79
<u>สมาชิกครัวเรือนมีตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชน</u>								
ไม่มี	2	0.77	14	5.41	44	16.99	161	62.16
มี	-	-	3	1.16	23	8.88	12	4.63

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

ตัวแปร	การเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละประเภท							
	ปลูก (n=2)		ปกป้อง (n=17)		อนุรักษ์ (n=67)		ไม่เข้าร่วม (n=173)	
	หลังคา เรือน	ร้อยละ	หลังคา เรือน	ร้อยละ	หลังคา เรือน	ร้อยละ	หลังคา เรือน	ร้อยละ
<u>เจ้าบ้านประกอบ</u>								
<u>อาชีพเกษตรกร</u>								
<u>เป็นอาชีพหลัก</u>								
ไม่ใช้	1	0.39	10	3.86	32	12.36	127	49.03
ใช่	1	0.39	7	2.70	35	13.51	46	17.76
<u>เจ้าบ้านประกอบ</u>								
<u>อาชีพรับราชการ</u>								
<u>เป็นอาชีพหลัก</u>								
ไม่ใช้	2	0.77	16	6.18	63	24.32	166	64.09
ใช่	-	-	1	0.39	4	1.54	7	2.70
<u>สมาชิกครัวเรือน</u>								
<u>ประกอบอาชีพ</u>								
<u>เกษตรกรเป็น</u>								
<u>อาชีพหลัก</u>								
ไม่ใช้	1	0.39	11	4.25	39	15.06	134	51.74
ใช่	1	0.39	6	2.32	28	10.81	39	15.06
<u>สมาชิกครัวเรือน</u>								
<u>ประกอบอาชีพรับ</u>								
<u>ราชการเป็นอาชีพ</u>								
<u>หลัก</u>								
ไม่ใช้	2	0.77	16	6.18	64	24.71	163	62.93
ใช่	-	-	1	0.39	3	1.16	10	3.86
<u>รายรับรวมในภาค</u>								
<u>การเกษตรของ</u>								
<u>ครัวเรือน(บาทต่อปี)*</u>	25,950.00	14,212.85	100,854.41	368,532.74	79,940.30	239,309.33	41,684.55	112,027.73

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

ตัวแปร	การเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละประเภท							
	ปลูก (n=2)		ปกป้อง (n=17)		อนุรักษ์ (n=67)		ไม่เข้าร่วม (n=173)	
	หลังคา เรือน	ร้อยละ	หลังคา เรือน	ร้อยละ	หลังคา เรือน	ร้อยละ	หลังคา เรือน	ร้อยละ
<u>รายรับจากป่าชุมชน ของครัวเรือน (บาท ต่อปี)*</u>	25.00	35.36	111.76	435.72	760.52	2,434.51	69.14	334.65
<u>ปัญหาเกี่ยวกับขาด แคลนน้ำในการ ผลิตการเกษตร</u>								
ไม่มี	2	0.77	13	5.02	40	15.44	131	50.58
มี	-	-	4	1.54	27	10.42	42	16.22
<u>ปัญหาเกี่ยวกับโรค และแมลงรบกวน ในการผลิต การเกษตร</u>								
ไม่มี	1	0.39	11	4.25	34	13.13	133	51.35
มี	1	0.39	6	2.32	33	12.74	40	15.44
<u>ปัญหาเกี่ยวกับดิน ไม่ดี ดินเสื่อมขาด ความอุดมสมบูรณ์ ในการผลิต การเกษตร</u>								
ไม่มี	2	0.77	16	6.18	57	22.01	151	58.30
มี	-	-	1	0.39	10	3.86	22	8.49
<u>เข้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือน เป็นสมาชิกกลุ่ม รักษ่าดอยคู้เบีย</u>								
ไม่เป็น	2	0.77	8	3.09	25	9.65	167	64.48
เป็น	-	-	9	3.47	42	16.22	6	2.32

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

ตัวแปร	การเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละประเภท							
	ปลูก (n=2)		ปกป้อง (n=17)		อนุรักษ์ (n=67)		ไม่เข้าร่วม (n=173)	
	หลังคา เรือน	ร้อยละ	หลังคา เรือน	ร้อยละ	หลังคา เรือน	ร้อยละ	หลังคา เรือน	ร้อยละ
<u>เข้าบ้าน และ / หรือ</u>								
<u>สมาชิกครัวเรือน</u>								
<u>เคยการร่วม</u>								
<u>กิจกรรมส่วนรวม</u>								
<u>ของชุมชนที่</u>								
<u>นอกเหนือจาก</u>								
<u>กิจกรรมการ</u>								
<u>อนุรักษ์ป่าชุมชน</u>								
<u>ไม่เคย</u>	-	-	-	-	2	0.77	80	30.89
<u>เคย</u>	2	0.77	17	6.56	65	25.10	93	35.91
<u>ครัวเรือนได้รับ</u>								
<u>ข่าวสารการ</u>								
<u>อนุรักษ์ป่าไม้จาก</u>								
<u>หอกระจายข่าว</u>								
<u>ไม่ได้รับ</u>	-	-	3	1.16	19	7.34	78	30.12
<u>ได้รับ</u>	2	0.77	14	5.41	48	18.53	95	36.68
<u>ครัวเรือนได้รับ</u>								
<u>ข่าวสารการ</u>								
<u>อนุรักษ์ป่าไม้จาก</u>								
<u>องค์การบริหาร</u>								
<u>ส่วนตำบลเวียง</u>								
<u>กาหลง</u>								
<u>ไม่ได้รับ</u>	2	0.77	15	5.79	53	20.46	152	58.69
<u>ได้รับ</u>	-	-	2	0.77	14	5.41	21	8.11

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

ตัวแปร	การเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละประเภท							
	ปลูก (n=2)		ปกป้อง (n=17)		อนุรักษ์ (n=67)		ไม่เข้าร่วม (n=173)	
	หลังคา เรือน	ร้อยละ	หลังคา เรือน	ร้อยละ	หลังคา เรือน	ร้อยละ	หลังคา เรือน	ร้อยละ
<u>ครัวเรือน ได้รับ</u>								
<u>ข่าวสารการ</u>								
<u>อนุรักษ์ป่าไม้จาก</u>								
<u>ผู้ใหญ่บ้าน</u>								
ไม่ได้รับ	2	0.77	6	2.32	25	9.65	80	30.89
ได้รับ	-	-	11	4.25	42	16.22	93	35.91
<u>การศึกษาดูงาน</u>								
<u>หรืออบรมเกี่ยวกับ</u>								
<u>การอนุรักษ์ป่า</u>								
<u>ชุมชนก่อนก่อตั้ง</u>								
<u>กลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่</u>								
<u>เบีย</u>								
ไม่เข้าร่วม	2	0.77	11	4.25	50	19.31	171	66.02
เข้าร่วม	-	-	6	2.32	17	6.56	2	0.77
<u>กิจกรรมการ</u>								
<u>อนุรักษ์ป่าชุมชน</u>								
<u>ก่อนก่อตั้งกลุ่ม</u>								
<u>รักษ์ป่าดอยกู่เบีย</u>								
ไม่เข้าร่วม	1	0.39	9	3.47	48	18.53	173	66.80
เข้าร่วม	1	0.39	8	3.09	19	7.34	-	-

หมายเหตุ: * ในช่องจำนวนคือค่าเฉลี่ย ส่วนในช่องร้อยละคือส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ร้อยละ คำนวณจากจำนวนทั้งหมดที่เลือกในแต่ละทางเลือก

การวิเคราะห์แรงจูงใจในการอนุรักษ์ป่าชุมชนของกลุ่มครัวเรือนตัวอย่าง

จากแนวคิดในแบบจำลองที่ 1 นำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีความถดถอยโลจิสติกแบบหลายทางเลือก (Multinomial Logistic Regression) ซึ่งทางเลือกการวิเคราะห์มีจำนวนทั้งหมด 4 ทางเลือก (ดังแบบจำลองที่ 1) แต่เนื่องจากจำนวนตัวอย่างในกิจกรรมปลูกป่ามีจำนวน 2 ตัวอย่าง ซึ่งมีจำนวนน้อยกว่า 10 จึงไม่เหมาะสมในการนำมาวิเคราะห์แบบจำลอง (Paul; 2006) จึงตัดทางเลือกกิจกรรมปลูกป่าและข้อมูลจำนวน 2 ตัวอย่าง ดังนั้นมีทางเลือกวิเคราะห์ 3 ทางเลือก จะมีจำนวนตัวอย่างในการวิเคราะห์ 257 ตัวอย่าง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ทางเลือกที่ 1 การเข้าร่วมกิจกรรมปกป้องป่าและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่า จำนวน 17 ตัวอย่าง ทางเลือกที่ 2 การเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน จำนวน 67 ตัวอย่าง โดยที่ ทางเลือกที่ 3 คือ การไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าทุกประเภท จำนวน 173 ตัวอย่าง เป็นทางเลือกฐานในการเปรียบเทียบกับทางเลือกอื่น ๆ โดยแสดงรายละเอียดผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 4.20 และสามารถเขียนสมการได้ดังสมการที่ (13)

$$\begin{aligned}
 y_i = & \beta_0 + \beta_1 \text{SEX} + \beta_2 \text{AGE} + \beta_3 \text{EDU} + \beta_4 \text{STAY} + \beta_5 \text{TIME} \\
 & + \beta_6 \text{OS_H} + \beta_7 \text{OS_M} + \beta_8 \text{OC_F_H1} + \beta_9 \text{OC_F_H5} \\
 & + \beta_{10} \text{OC_F_M1} + \beta_{11} \text{OC_F_M5} + \beta_{12} \text{FRAM_INC} \\
 & + \beta_{13} \text{FORE_INC} + \beta_{14} \text{P_A_1} + \beta_{15} \text{P_A_3} + \beta_{16} \text{P_A_4} \\
 & + \beta_{17} \text{CM_J} + \beta_{18} \text{AK1} + \beta_{19} \text{AK4} + \beta_{20} \text{AK8} \\
 & + \beta_{21} \text{J_BF45_T} + \beta_{22} \text{J_BF45_A}
 \end{aligned} \tag{13}$$

ตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนแต่ละประเภท

ตัวแปร	การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกแบบหลายทางเลือก					
	ปกป้อง (n=17)			อนุรักษ์ (n=67)		
	β	T-Test	Odds ratio	β	T-Test	Odds ratio
ค่าคงที่	17.631	3.319		18.886 **	7.886	
SEX	-0.628	0.820	0.534	0.927	1.583	2.528
AGE	0.037	0.042	1.038	0.057 **	2.381	1.058
EDU	-1.082	-0.771	0.339	-0.987	-1.283	0.373
STAY	-0.443	-0.458	0.642	0.902	1.206	2.465
TIME	-0.035	-1.256	0.965	-0.051	-2.914	0.950

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

ตัวแปร	การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกแบบหลายทางเลือก					
	ปกป้อง ^{1/} (n=17)			อนุรักษ์ ^{1/} (n=67)		
	β	T-Test	Odds ratio	β	T-Test	Odds ratio
OS_H	-0.679	-0.664	0.507	-1.227	-1.705	0.293
OS_M	1.318	1.157	3.736	-0.048	-0.062	0.953
OC_F_H1	-0.476	-0.475	0.621	-0.845	-1.229	0.430
OC_F_H5	0.383	0.181	1.467	-0.590	-0.421	0.554
OC_F_M1	-0.160	-0.146	0.852	0.054	0.078	1.056
OC_F_M5	0.028	0.016	1.028	0.410	0.354	1.507
FRAM_INC	0.000	1.407	1.000	0.000	0.967	1.000
FORE_INC	-0.001	-0.651	0.999	0.000	0.795	1.000
P_A_1	1.831	1.544	6.242	1.704 **	2.017	5.495
P_A_3	-0.878	-0.776	0.416	-1.322	-1.675	0.267
P_A_4	1.711	1.129	5.536	1.026	1.101	2.789
HH_M	-3.951 **	-2.671	0.019	-3.524 **	-3.559	0.029
CM_J	-20.383	-0.008	0.000	-2.887 **	-2.580	0.056
AK1	-2.472 **	-2.198	0.084	-1.603 **	-2.292	0.201
AK4	3.144 **	2.235	23.194	1.198	1.440	3.312
AK8	0.843	0.951	2.322	0.936	1.547	2.551
J_BF45_T	0.005	0.003	1.005	0.710	0.481	2.034
J_BF45_A	-22.151 **	-23.930	0.000	-20.635	-	-

N = 257

Likelihood Ratio Tests = 221.177*** (46 df)

-2 Log likelihood = 188.251

Nagelkerke R Square = 0.724 Overall correct predictions = 85.60

หมายเหตุ: *** P < 0.01 ; ** P < 0.05

ปกป้อง หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมปกป้องป่าชุมชน และกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับการ
อนุรักษ์ป่าชุมชน

อนุรักษ์ หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน (ปลูก + ปกป้อง)

ปลูก หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมปลูกป่าชุมชน

จากตารางที่ 4.20 พบว่า แบบจำลองที่ 1 คำนวณ Likelihood ratio test = 221.177 และมี องศาอิสระ = 46 และมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 หมายความว่า สมการที่ได้จากการ วิเคราะห์มีความเหมาะสม โดยที่มีค่า $-2 \text{ Log likelihood} = 188.251$ ได้ค่า Nagelkerke R Square = 0.724 หมายความว่า สมการที่ได้ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิเคราะห์สามารถอธิบายตัวแปรตาม^{3/} ได้ ร้อยละ 72 หรือ ประมาณ 3 ใน 4 แสดงว่าแบบจำลองที่ 1 มีความสามารถในการพยากรณ์ได้ดี พอสมควร และได้ค่า Overall correct predictions = 85.60 หมายความว่า การนำข้อมูลที่ใช้ในการ วิเคราะห์แบบจำลองที่ 1 ไปแทนค่าในแบบจำลองที่วิเคราะห์ได้ดังตารางที่ 4.20 นั้น เมื่อทำการ ตรวจสอบถูกต้องในการพยากรณ์ ผลการตรวจสอบถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 85.60 แสดงว่า แบบจำลอง ที่ 1 มีความสามารถในการตรวจสอบความแม่นยำในการพยากรณ์ของแบบได้ถึง 9 ใน 10 ดังนั้น แบบจำลองที่ 1 มีความสามารถในการพยากรณ์ได้ค่อนข้างดี และสามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ตัวแปรส่วนบุคคลและครัวเรือน

อายุของเจ้าบ้านครัวเรือนตัวอย่าง (AGE)

จากตารางที่ 4.20 พบว่า อายุของเจ้าบ้านครัวเรือนตัวอย่าง มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกัน กับการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน แสดงว่า ครัวเรือนตัวอย่างที่มีเจ้าบ้านที่มีอายุมาก มีโอกาสเข้าร่วม กิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน มากกว่าครัวเรือนตัวอย่างที่มีเจ้าบ้านอายุน้อย และได้ค่า Odds ratio = 1.058 หมายความว่า โอกาสที่ครัวเรือนตัวอย่างที่มีเจ้าบ้านอายุมากจะเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่า ชุมชน คิดเป็นประมาณ 2 ครัวเรือน ต่อครัวเรือนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกประเภท 1 ครัวเรือน

หมายเหตุ 3/ หมายถึงตัว แปรตาม ในแบบจำลองที่ 1 ตัวแปรตาม มี 4 ทางเลือก แต่เนื่องจาก ทางเลือกที่ 2) การเข้าร่วมเฉพาะกิจกรรมการปลูกป่าชุมชน มีขนาด ตัวอย่างไม่ถึง 10 ตัวอย่างผู้วิจัย จึงเหลือทางเลือก ดังนี้ ทางเลือกที่ 1 การ ไม่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกประเภท 3) การเข้าร่วมเฉพาะ กิจกรรมการปกป้องป่าชุมชน และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่า ชุมชน และ 4) การเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน

กลุ่มที่ 2 ตัวแปรสิ่งแวดล้อมด้านผลิตรกรเกษตร

ครัวเรือนตัวอย่างประสบปัญหาเกี่ยวกับขาดแคลนน้ำในการผลิตการเกษตร (P_A_1)

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ครัวเรือนตัวอย่างประสบปัญหาเกี่ยวกับขาดแคลนน้ำในการผลิตการเกษตร มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน แสดงว่าครัวเรือนตัวอย่างที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับขาดแคลนน้ำในการผลิตการเกษตร จะมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน มากกว่าครัวเรือนตัวอย่างที่ไม่ประสบปัญหาเกี่ยวกับขาดแคลนน้ำในการผลิตการเกษตร และได้ค่า Odds ratio = 5.495 หมายความว่า โอกาสที่ครัวเรือนตัวอย่างที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนน้ำในการผลิตการเกษตร จะเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน คิดเป็นประมาณ 6 ครัวเรือน ต่อครัวเรือนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกประเภท 1 ครัวเรือน

กลุ่มที่ 3 ตัวแปรอื่น ๆ ที่คาดว่าจะเกี่ยวข้อง

เจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนตัวอย่างเป็นสมาชิกกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบีย (HH_M)

จากตารางที่ 4.20 พบว่า เจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนตัวอย่างเป็นสมาชิกกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบีย มีความสัมพันธ์ทิศทางตรงข้ามกับการเข้าร่วมกิจกรรมปกป้องป่าชุมชน และกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน แสดงว่าครัวเรือนตัวอย่างที่มีเจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนไม่เป็นสมาชิกกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบีย มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมปกป้องป่าชุมชนและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน มากกว่าครัวเรือนตัวอย่างที่มีเจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบีย และได้ค่า Odds ratio = 0.019 หมายความว่า โอกาสที่ครัวเรือนตัวอย่างที่ไม่มีเจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนตัวอย่างเป็นสมาชิกกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบียจะเข้าร่วมกิจกรรมปกป้องป่าชุมชน และกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน คิดเป็นประมาณ 1 ครัวเรือน ต่อครัวเรือนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกประเภท 1 ครัวเรือน

จากตารางที่ 4.20 พบว่า เจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนตัวอย่างเป็นสมาชิกกลุ่มร้อยละ ป่าดอยกู่เบีย มีความสัมพันธ์ทิศทางตรงข้ามกับการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เป็นไปตามสมมุติฐาน แสดงว่าครัวเรือนตัวอย่างที่ไม่มีเจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มร้อยละป่าดอยกู่เบีย มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน มากกว่าครัวเรือนตัวอย่างที่มีเจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มร้อยละป่าดอยกู่เบีย และได้ค่า Odds ratio = 0.029 หมายความว่า โอกาสที่ครัวเรือนตัวอย่างที่ไม่มีเจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนตัวอย่างเป็นสมาชิกกลุ่มร้อยละป่าดอยกู่เบีย จะเข้าร่วมกิจกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน คิดเป็นประมาณ 1 ครัวเรือน ต่อครัวเรือนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกประเภท 1 ครัวเรือน

เจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวมของชุมชนที่นอกเหนือจากกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน (CM_J)

จากตารางที่ 4.20 พบว่า เจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวมของชุมชนที่นอกเหนือจากกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน มีความสัมพันธ์ทิศทางตรงข้ามกับการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เป็นไม่ไปตามสมมุติฐาน แสดงว่า ครัวเรือนตัวอย่างที่ไม่มีเจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวมของชุมชนที่นอกเหนือจากกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน มากกว่าครัวเรือนตัวอย่างที่มีเจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวมของชุมชนที่นอกเหนือจากกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกครั้ง และได้ค่า Odds ratio = 0.056 หมายความว่า โอกาสที่ครัวเรือนตัวอย่างที่ไม่มีเจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวมของชุมชนที่นอกเหนือจากกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกครั้ง จะเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน คิดเป็นประมาณ 1 ครัวเรือน ต่อครัวเรือนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกประเภท 1 ครัวเรือน

ครัวเรือนตัวอย่างได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากหอกระจายข่าว (AK1)

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ครัวเรือนตัวอย่างได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากหอกระจายข่าว มีความสัมพันธ์ทิศทางตรงข้ามกับการเข้าร่วมกิจกรรมปกป้องป่าชุมชนและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ซึ่งไม่

เป็นไปตามสมมุติฐาน แสดงว่า คริวเรือตัวอย่างที่ไม่ได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากหอกระจายข่าว มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมปกป้องป่าชุมชนและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน มากกว่าคริวเรือตัวอย่างที่ได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากหอกระจายข่าว และได้ค่า Odds ratio = 0.084 หมายความว่า โอกาสที่คริวเรือตัวอย่างที่ไม่ได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากหอกระจายข่าว จะเข้าร่วมกิจกรรมปกป้องป่าชุมชนและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน คิดเป็นประมาณ 1 คริวเรือ ต่อคริวเรือที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกประเภท 1 คริวเรือ

จากตารางที่ 4.20 พบว่า คริวเรือตัวอย่างได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากหอกระจายข่าว มีความสัมพันธ์ทิศทางตรงข้ามกับการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน แสดงว่า คริวเรือตัวอย่างที่ไม่ได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากหอกระจายข่าว มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน มากกว่าคริวเรือตัวอย่างที่ได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากหอกระจายข่าว และได้ค่า Odds ratio = 0.201 หมายความว่า โอกาสที่คริวเรือตัวอย่างที่ไม่ได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากหอกระจายข่าวจะเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน คิดเป็นประมาณ 1 คริวเรือ ต่อคริวเรือที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกประเภท 1 คริวเรือ

คริวเรือตัวอย่างได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงกาหลง (AK4)

จากตารางที่ 4.20 พบว่า คริวเรือตัวอย่างได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงกาหลง มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับการเข้าร่วมกิจกรรมปกป้องป่าชุมชนและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน แสดงว่า คริวเรือตัวอย่างที่ได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงกาหลง มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมปกป้องป่าชุมชนและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน มากกว่าคริวเรือตัวอย่างที่ไม่ได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงกาหลง และได้ค่า Odds ratio = 23.194 หมายความว่า โอกาสที่คริวเรือตัวอย่างที่ไม่ได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงกาหลง จะเข้าร่วมกิจกรรมปกป้องป่าชุมชนและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ

อนุรักษ์ป่าชุมชน คิดเป็นประมาณ 24 ครัวเรือน ต่อครัวเรือนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกประเภท 1 ครัวเรือน

ครัวเรือนตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนก่อนก่อตั้งกลุ่มรักษ์ป่าโดยถู่เบี่ย

(J_BF45_A)

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ครัวเรือนตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนก่อนก่อตั้งกลุ่มรักษ์ป่าโดยถู่เบี่ย มีความสัมพันธ์ทิศทางตรงข้ามกับการเข้าร่วมกิจกรรมปกป้องป่าชุมชนและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ซึ่งเป็นไม่ไปตามสมมุติฐาน แสดงว่าครัวเรือนตัวอย่างที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนก่อนก่อตั้งกลุ่มรักษ์ป่าโดยถู่เบี่ย มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมปกป้องป่าชุมชนและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน มากกว่าครัวเรือนตัวอย่างที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนก่อนก่อตั้งกลุ่มรักษ์ป่าโดยถู่เบี่ย และได้ค่า Odds ratio = 0.000 หมายความว่า โอกาสที่ครัวเรือนตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนก่อนก่อตั้งกลุ่มรักษ์ป่าโดยถู่เบี่ย จะเข้าร่วมกิจกรรมปกป้องป่าชุมชนและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกประเภท ไม่ต่างจากครัวเรือนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกประเภท 1 ครัวเรือน

จากแนวคิดในแบบจำลองที่ 2 นำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีความถดถอยโลจิสติกแบบสองทางเลือก (Binary Logistic Regression) การวิเคราะห์วิธีนี้จึงกำหนดให้ ทางเลือกที่ 1 คือ การไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่า เป็นทางเลือกฐานในการเปรียบเทียบกับทางเลือกที่ 2 การเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน โดยแสดงรายละเอียดผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 4.21 และสามารถเขียนสมการได้ดังสมการที่ (14)

$$\begin{aligned}
 y_i = & \beta_0 + \beta_1 \text{SEX} + \beta_2 \text{AGE} + \beta_3 \text{EDU} + \beta_4 \text{STAY} + \beta_5 \text{TIME} \\
 & + \beta_6 \text{OS_H} + \beta_7 \text{OS_M} + \beta_8 \text{OC_F_H1} + \beta_9 \text{OC_F_H5} \\
 & + \beta_{10} \text{OC_F_M1} + \beta_{11} \text{OC_F_M5} + \beta_{12} \text{FRAM_INC} \\
 & + \beta_{13} \text{FORE_INC} + \beta_{14} \text{P_A_1} + \beta_{15} \text{P_A_3} + \beta_{16} \text{P_A_4} \\
 & + \beta_{17} \text{CM_J} + \beta_{18} \text{AK1} + \beta_{19} \text{AK4} + \beta_{20} \text{AK8} \\
 & + \beta_{21} \text{J_BF45_T} + \beta_{22} \text{J_BF45_A}
 \end{aligned} \tag{14}$$

ตารางที่ 4.21 ผลการวิเคราะห์แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน

ตัวแปร	การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกแบบสองทางเลือก		
	การเข้าร่วม / การไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน		
	β	T-Test	Odds ratio
ค่าคงที่	-6.761 **	-3.362	0.001
SEX	-0.538	-1.001	0.317
AGE	0.051 **	2.301	0.021
EDU	0.964	1.305	0.192
STAY	-0.617	-0.893	0.372
TIME	-0.048 **	-2.920	0.003
OS_H	1.134	1.603	0.109
OS_M	-0.134	-0.175	0.861
OC_F_H1	0.769	1.148	0.251
OC_F_H5	0.371	0.269	0.788
OC_F_M1	-0.057	-0.085	0.932
OC_F_M5	-0.378	-0.333	0.739
FARM_INC	0.000	1.174	0.240
FORE_INC	0.000	0.729	0.466
P_A_1	1.742 **	2.118	0.034
P_A_3	1.278	1.675	0.094
P_A_4	-1.133	-1.240	0.215
HH_M	3.584 **	3.626	0.000
CM_J	3.090 **	2.819	0.005
AK1	1.720 **	2.565	0.010
AK4	-1.479	-1.806	0.071
AK8	-0.925	-1.616	0.106
J_BF45_T	-0.704	-0.488	0.625
J_BF45_A	21.753	0.003	0.997

N = 259

Hosmer and Lemeshow Test = 3.666*** (8 df)

-2 Log likelihood = 125.091

Nagelkerke R Square = 0.758 Overall correct predictions = 89.19

หมายเหตุ: *** P < 0.01 ; ** P < 0.05

จากตารางที่ 4.21 พบว่า แบบจำลองที่ 2 คำนวณ Hosmer and Lemeshow Test ได้ค่าสถิติไคสแควร์ = 3.666 และเมืองศาอิสระ = 8 หมายความว่า สมการที่ได้จากการวิเคราะห์มีความเหมาะสม โดยที่มีค่า $-2 \text{ Log likelihood} = 125.091$ ได้ค่า Nagelkerke R Square = 0.758 หมายความว่า สมการที่ได้ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิเคราะห์สามารถอธิบายตัวแปรตาม^{4/} ได้ร้อยละ 75.80 หรือประมาณ 3 ใน 4 แสดงว่าแบบจำลองที่ 2 มีความสามารถในการพยากรณ์ได้ดีพอสมควร และได้ค่า Overall correct predictions = 89.19 หมายความว่า การนำข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์แบบจำลองที่ 2 ไปแทนค่าในแบบจำลองที่วิเคราะห์ได้ดังตารางที่ 4.21 นั้น เมื่อทำการตรวจสอบถูกต้องในการพยากรณ์ ผลการตรวจสอบถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 88.41 แสดงว่า แบบจำลองที่ 2 มีความสามารถในการตรวจสอบความแม่นยำในการพยากรณ์ของแบบได้ถึง 9 ใน 10 ดังนั้นแบบจำลองที่ 2 มีความสามารถในการพยากรณ์ได้ค่อนข้างดี และสามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ตัวแปรส่วนบุคคลและครัวเรือน

อายุของเจ้าบ้านครัวเรือนตัวอย่าง (AGE)

จากตารางที่ 4.21 พบว่า อายุของเจ้าบ้านครัวเรือนตัวอย่าง มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน แสดงว่า ครัวเรือนตัวอย่างที่มีเจ้าบ้านที่มีอายุมาก มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน มากกว่าครัวเรือนตัวอย่างที่มีเจ้าบ้านอายุน้อย และได้ค่า Odds ratio = 0.021 หมายความว่า โอกาสที่ครัวเรือนตัวอย่างที่มีเจ้าบ้านอายุมากจะเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกประเภท คิดเป็นประมาณ 1 ครัวเรือน ต่อครัวเรือนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกประเภท 1 ครัวเรือน

หมายเหตุ 4/ หมายถึง ตัวแปรตาม แบบจำลองที่ 2 ตัวแปรตาม มี 2 ทางเลือกดังนี้ 1) การเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน และ 2) การไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน

ระยะเวลาครัวเรือนตัวอย่างอาศัยอยู่ในบ้านเลขที่ปัจจุบัน (TIME)

จากตารางที่ 4.21 พบว่า ระยะเวลาครัวเรือนตัวอย่างอาศัยอยู่ในบ้านเลขที่ปัจจุบัน มีความสัมพันธ์ทิศทางตรงข้ามกับการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ซึ่งเป็นไม่ไปตามสมมติฐาน แสดงว่า ครัวเรือนที่มีระยะเวลาที่อยู่ในบ้านเลขที่ปัจจุบันน้อย จะมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน มากกว่าครัวเรือนที่มีระยะเวลาอยู่ในบ้านเลขที่ปัจจุบันมาก และได้ค่า Odds ratio = 0.003 หมายความว่า โอกาสที่ครัวเรือนตัวอย่างที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่บ้านเลขที่ปัจจุบันน้อยจะเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกประเภท คิดเป็นประมาณ 1 ครัวเรือน ต่อครัวเรือนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกประเภท 1 ครัวเรือน

กลุ่มที่ 2 ตัวแปรสิ่งแวดล้อมด้านผลิตรวมการเกษตร

ครัวเรือนตัวอย่างประสบปัญหาเกี่ยวกับขาดแคลนน้ำในการผลิตการเกษตร (P_A_1)

จากตารางที่ 4.21 พบว่า ครัวเรือนตัวอย่างประสบปัญหาเกี่ยวกับขาดแคลนน้ำในการผลิตการเกษตร มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน แสดงว่าครัวเรือนตัวอย่างที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับขาดแคลนน้ำในการผลิตการเกษตร จะมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนมากกว่า ครัวเรือนตัวอย่างที่ไม่ประสบปัญหาเกี่ยวกับขาดแคลนน้ำในการผลิตการเกษตร และได้ค่า Odds ratio = 0.034 หมายความว่า โอกาสที่ครัวเรือนตัวอย่างที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับขาดแคลนน้ำในการผลิตการเกษตร จะเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกประเภท คิดเป็นประมาณ 1 ครัวเรือน ต่อครัวเรือนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกประเภท 1 ครัวเรือน

กลุ่มที่ 3 ตัวแปรอื่น ๆ ที่คาดว่าจะเกี่ยวข้อง

เจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนตัวอย่างเป็นสมาชิกกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ๊ย (HH_M)

จากตารางที่ 4.21 พบว่า เจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนตัวอย่างเป็นสมาชิกกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ๊ย มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน แสดงว่าครัวเรือนตัวอย่างที่มีเจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มรักษ์ป่าดอยภูเบี๋ย มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน มากกว่าครัวเรือนตัวอย่างที่ไม่มีเจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มรักษ์ป่าดอยภูเบี๋ย และได้ค่า Odds ratio = 0.000 หมายความว่า โอกาสที่ครัวเรือนตัวอย่างที่มีเจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนตัวอย่างเป็นสมาชิกกลุ่มรักษ์ป่าดอยภูเบี๋ย จะเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกประเภท ไม่ต่างจากครัวเรือนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกประเภท

เจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวมของชุมชนที่นอกเหนือจากกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน (CM_J)

จากตารางที่ 4.21 พบว่า เจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวมของชุมชนที่นอกเหนือจากกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน มีความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เป็นไม่ไปตามสมมุติฐาน แสดงว่า ครัวเรือนตัวอย่างที่มีเจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวมของชุมชนที่นอกเหนือจากกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน มากกว่าครัวเรือนตัวอย่างที่ไม่มีเจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวมของชุมชนที่นอกเหนือจากกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกครั้ง และได้ค่า Odds ratio = 0.005 หมายความว่า โอกาสที่ครัวเรือนตัวอย่างที่มีเจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวมของชุมชนที่นอกเหนือจากกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกครั้ง จะเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน คิดเป็นประมาณ 1 ครัวเรือน ต่อครัวเรือนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกประเภท 1 ครัวเรือน

ครัวเรือนตัวอย่างได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากหอกระจายข่าว (AK1)

จากตารางที่ 4.21 พบว่า ครัวเรือนตัวอย่างได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากหอกระจายข่าว มีความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน แสดงว่า ครัวเรือนตัวอย่างที่ได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากหอกระจายข่าว มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน มากกว่าครัวเรือนตัวอย่างที่ไม่ได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากหอกระจายข่าว และได้ค่า Odds

ratio = 0.010 หมายความว่า โอกาสที่ครัวเรือนตัวอย่างที่ได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากหอกระจายข่าว จะเข้าร่วมกิจกรรมปลูกป่าชุมชนและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกประเภท คิดเป็นประมาณ 1 ครัวเรือน ต่อครัวเรือนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกประเภท 1 ครัวเรือน

จากผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 4.20 และ 4.21 พบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลนี้ด้วยวิธีความถดถอยโลจิสติกแบบสองทางเลือก มีความน่าเชื่อถือมากกว่าการวิเคราะห์วิธีความถดถอยโลจิสติกแบบหลาย และสามารถนำมาสรุปการวิเคราะห์ เพื่อผลแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างการวิเคราะห์ตัวแปรที่มีผลต่อการตัดสินใจของครัวเรือนในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนได้ ดังตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนแต่ละประเภทและการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน

ตัวแปร	การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก		
	แบบหลายทางเลือก		แบบสองทางเลือก
	การเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละประเภท / การไม่เข้าร่วมกิจกรรม (n=257)		การเข้าร่วมฯ / การไม่เข้าร่วมฯ (n=259)
	ปลูกป่า	อนุรักษ์	
SEX	- N.S. (0.443)	N.S. (0.113)	- N.S. (0.317)
AGE	N.S. (0.371)	Sig (0.017)	Sig (0.021)
EDU	- N.S. (0.441)	- N.S. (0.200)	N.S. (0.192)
STAY	- N.S. (0.647)	N.S. (0.228)	- N.S. (0.372)
TIME	- N.S. (0.209)	- Sig (0.004)	- Sig (0.003)
OS_H	- N.S. (0.507)	- N.S. (0.088)	N.S. (0.109)
OS_M	N.S. (0.247)	- N.S. (0.951)	- N.S. (0.861)
OC_F_H1	- N.S. (0.635)	- N.S. (0.219)	N.S. (0.251)
OC_F_H5	N.S. (0.856)	- N.S. (0.674)	N.S. (0.788)
OC_F_M1	- N.S. (0.884)	N.S. (0.938)	- N.S. (0.932)
OC_F_M5	N.S. (0.987)	N.S. (0.723)	- N.S. (0.739)
FARM_INC	N.S. (0.159)	N.S. (0.333)	N.S. (0.240)
FORE_INC	- N.S. (0.515)	N.S. (0.427)	N.S. (0.466)

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

ตัวแปร	การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก		
	แบบหลายทางเลือก		แบบสองทางเลือก
	การเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละประเภท / การไม่เข้าร่วมกิจกรรม (n=257)		การเข้าร่วมฯ / การไม่เข้าร่วมฯ (n=259)
	ปกป้อง	อนุรักษ์	
P_A_1	N.S. (0.123)	Sig (0.044)	Sig (0.034)
P_A_3	- N.S. (0.438)	- N.S. (0.094)	N.S. (0.094)
P_A_4	N.S. (0.259)	N.S. (0.271)	- N.S. (0.215)
HH_M	- Sig (0.008)	- Sig (0.000)	Sig (0.000)
CM_J	- N.S. (0.994)	- Sig (0.010)	Sig (0.005)
AK1	- Sig (0.028)	- Sig (0.022)	Sig (0.010)
AK4	Sig (0.025)	N.S. (0.150)	- N.S. (0.071)
AK8	N.S. (0.342)	N.S. (0.122)	- N.S. (0.106)
J_BF45_T	N.S. (0.998)	N.S. (0.630)	- N.S. (0.625)
J_BF45_A	- Sig (0.000)	- N.S. -	N.S. (0.997)

หมายเหตุ: N.S. หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05

Sig. หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับน้อยกว่า 0.05

ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ค่าสถิติพี (P-Value)

ปกป้อง หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมปกป้องป่าชุมชน และกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน

อนุรักษ์ หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน (ปลูก + ปกป้อง)

จากตารางที่ 4.22 สามารถสรุปได้ว่า ตัวแปรที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง ด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกทั้ง 2 วิธี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้แก่ อายุของเจ้าบ้าน (AGE) ระยะเวลาที่อยู่ในบ้านเลขที่ปัจจุบันของครัวเรือน (TIME) การที่ครัวเรือนประสบปัญหาเกี่ยวกับขาดแคลนน้ำในการผลิตการเกษตร (P_A_1) การที่เจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มรักษ์ป่าดอยภูเบี้ย (HH_M) และครัวเรือนได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากหอกระจายข่าว (AK1) แสดงว่า การที่ตัดทางเลือกที่ 1 การเข้าร่วมกิจกรรมปลูกป่าชุมชน ไม่มีผลต่อการวิเคราะห์แรงจูงใจด้วยวิธีดังกล่าว

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนของพื้นที่ศึกษา ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนที่จัด โดยกลุ่มรักษ์ป่าดอยภูเขี้ยว พื้นที่ศึกษา ประกอบด้วย หมู่ที่ 6 บ้านแม่ห่าง หมู่ที่ 9 บ้านร่องนอด และหมู่ที่ 10 บ้านแม่ห่างเหนือ ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 729 หลังคาเรือน ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจำนวน 259 หลังคาเรือนโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ระหว่างวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2550 ถึง 30 มีนาคม พ.ศ. 2550 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ลักษณะทั่วไปของครัวเรือนตัวอย่าง สรุปได้ว่า เจ้าบ้านส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีช่วงอายุ 41 ถึง 60 ปี นับถือศาสนาพุทธ มีระดับการศึกษาประถมศึกษา ไม่มีตำแหน่งตำแหน่ง หรือหน้าที่ในชุมชน ประกอบอาชีพเกษตรกรและไม่มีอาชีพรอง ส่วนสมาชิกครัวเรือน ส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชนประกอบอาชีพเกษตรกรและไม่มีอาชีพรอง ครัวเรือนมีปัญหาโรคและแมลงรบกวนในการทำการเกษตร ครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ย 93,839.27 บาทต่อปีและมีรายจ่ายเฉลี่ย 76,663.85 บาทต่อปี ซึ่งครัวเรือนอาศัยอยู่ที่ตำบลนี้มาแต่เกิด มีระยะเวลาที่อาศัยบ้านเลขที่ปัจจุบันเฉลี่ย 43 ปี ครัวเรือนส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตัวเองและมีขนาดที่ดินถือครองเฉลี่ย 5.99 ไร่ต่อครัวเรือน มีเอกสารสิทธิที่ดินเป็นโฉนด และใช้เป็นที่อยู่อาศัย ซึ่งระยะห่างจากบ้านถึงป่าชุมชนเฉลี่ย 3.51 กิโลเมตรต่อครัวเรือน

ลักษณะการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนและความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง สรุปได้ว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ประโยชน์จากไม้และของป่าจากป่าชุมชน ส่วนครัวเรือนที่ใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนส่วนใหญ่เป็นการเก็บหาหน่อไม้และไม้ไผ่ ในการ

ใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนมีมูลค่าเฉลี่ย 1,333 บาทต่อปีต่อครัวเรือนที่ใช้ประโยชน์ ส่วนความคิดเห็นด้านการใช้ประโยชน์และให้ประโยชน์จากการอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือน ซึ่งครัวเรือนตัวอย่างมีความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการช่วยให้ฝนตก มีความคิดเห็นด้วยกับรายการเป็นแหล่งอาหารของครัวเรือนและชุมชน มีความคิดไม่แน่ใจ มีความคิดไม่เห็นด้วย และมีความคิดไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับรายการเป็นแหล่งต้นกำเนิดวัตถุเคมี (สี, ยางไม้, ฝาดฟอกหนัง) ส่วนสาเหตุในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนส่วนใหญ่มีสาเหตุจากเพื่อนชักชวนหรือทราบข่าวเกี่ยวกับกิจกรรม ส่วนสาเหตุในการไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนส่วนใหญ่มีสาเหตุจากการไม่ทราบข่าวเกี่ยวกับการทำกิจกรรม

ลักษณะการส่งเสริมความเข้าใจและการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่าง สรุปได้ว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่การเข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวมของชุมชนทุกครั้ง แหล่งที่มาของข่าวสารการอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือน ส่วนใหญ่ได้รับจากหอกระจายข่าว ครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่ได้การเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาดูงานหรืออบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนก่อนก่อตั้งกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบี๋ยและการไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนก่อนก่อตั้งกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบี๋ย ซึ่งครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกและไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกับทางกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบี๋ย ส่วนครัวเรือนที่เข้าร่วมกิจกรรมกับทางกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบี๋ยส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมการสำรวจและตรวจตราป่าชุมชน (ลาดตระเวน)

ในส่วนผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์สามารถสรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มอนุรักษ์ป่าดอยกู่เบี๋ย มีประธานและคณะกรรมการกลุ่มเป็นผู้บริหารงาน ซึ่งเป็นดำรงตำแหน่งตามหน้าที่ในชุมชน จำนวน 45 คน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน เป็นประธานของแต่ละหมู่บ้าน ส่วนผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลของแต่ละหมู่บ้านนั้นจะเป็นกรรมการโดยหน้าที่ ส่วนคณะกรรมการที่เหลือ ได้จากการแต่งตั้งจากคณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งโดยหน้าที่ ซึ่งคณะกรรมการทั้งหมด มีการหางบประมาณในการดำเนินงานกลุ่ม เชื่อมสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายอนุรักษ์ป่าชุมชนและจัดกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนประเภทต่าง ๆ โดยทางกลุ่มมีการประชุมทุกครั้งเดือนของคณะกรรมการกลุ่ม กิจกรรมที่คณะกรรมการจัดให้สมาชิกและผู้สนใจเข้าร่วม มีรายการดังนี้ ประชุมวางแผนการพัฒนาป่าชุมชน กิจกรรมออกกฎระเบียบเพื่อป้องกันป่าชุมชน กิจกรรมสำรวจและตรวจตราป่าชุมชน (ลาดตระเวน) กิจกรรมป้องกันไฟป่า โดยทำแนวกันไฟ เป็นยามระวังไฟ การดับไฟป่า กิจกรรมปลูกต้นไม้และ

บำรุงรักษาต้นไม้ในป่าชุมชนหรือปลูกเสริม กิจกรรมสร้างและดูแลซ่อมแซมฝายต้นน้ำลำธาร กิจกรรมบวชป่าและพิธีบวงสรวง กิจกรรมรักษาคูณภาพน้ำในแหล่งน้ำลำธาร กิจกรรมการสร้างอาชีพเสริมในชุมชน (จักสานและปั้นเตา) กิจกรรมการสร้างเส้นทางศึกษาธรรมชาติ กิจกรรมพัฒนาหลักสูตรการศึกษาโรงเรียนเวียงกาหลงวิทยาคด้วยแนวคิดวิถีกรณีศึกษาปัญหาของชุมชน และ กิจกรรมประชุมหรืออบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน

2. การวิเคราะห์แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนของประชาชนในพื้นที่ศึกษา ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

แบบจำลองที่ 1 การวิเคราะห์แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนแต่ละประเภท คือ 1) กิจกรรมปกป้องป่าชุมชน และกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน และ 2) กิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน โดยให้การไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนเป็นทางเลือกฐานในการเปรียบเทียบโอกาสที่จะเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ชุมชนแต่ละประเภท ด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกแบบหลายทางเลือก พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการวิเคราะห์ ได้แก่ อายุของเจ้าบ้าน ครวเรือนประสบปัญหาเกี่ยวกับขาดแคลนน้ำในการผลิต การเกษตร และการได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงกาหลง และ ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม ได้แก่ เจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็ญ เจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครวเรือนการร่วมกิจกรรมส่วนรวมของชุมชนที่นอกเหนือจากกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน และการที่ครวเรือนได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากหอกระจายข่าว และการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนดอยกู่เบ็ญก่อนก่อตั้งกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็ญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

แบบจำลองที่ 2 การวิเคราะห์แรงจูงใจในการเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน โดยให้การไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนเป็นทางเลือกฐาน ในการเปรียบเทียบโอกาสที่จะเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ชุมชน ด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกแบบสองทางเลือก ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการวิเคราะห์ ได้แก่ อายุของเจ้าบ้าน ครวเรือนตัวอย่างการที่ครวเรือนประสบปัญหาเกี่ยวกับขาดแคลนน้ำในการผลิตการเกษตร และ ประสบปัญหาเกี่ยวกับโรคและแมลงรบกวนในการผลิตการเกษตร เจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครวเรือนตัวอย่างเป็นสมาชิกกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็ญ และครวเรือนได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ป่าไม้จากหอกระจายข่าว ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการวิเคราะห์ ได้แก่

ระยะเวลาที่อยู่ในบ้านเลขที่ปัจจุบันของครัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยความเชื่อมั่นอย่างน้อยร้อยละ 95

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยสามารถนำมาเป็นข้อเสนอแนะได้ 2 ประเภท ได้แก่ ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. จากความคิดเห็นด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่างทำให้ทราบว่า ความเข้าใจส่วนเกี่ยวกับประโยชน์ของป่าชุมชน คือ การทำให้ฝนตก ช่วยให้อากาศเย็นสบาย ไม่ร้อนอบอ้าว และทำให้มีน้ำในแม่น้ำตลอดทั้งปี กับการเป็นสมาชิกกลุ่มรักษ์ป่าคอยกุ่มเบ็ยของเจ้าบ้าน และ / หรือ สมาชิกครัวเรือน อีกทั้งครัวเรือนส่วนใหญ่ในพื้นที่ศึกษาประกอบอาชีพเกษตรกร ดังนั้น ถ้ากลุ่มรักษ์ป่าคอยกุ่มเบ็ยเปิดโอกาสในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการอนุรักษ์ป่าชุมชนนั้น อีกทั้งการสร้าง ความมั่นใจว่ามีความสม่ำเสมอทางด้านน้ำที่ได้จากการอนุรักษ์ ที่จะลดความเสี่ยงทางด้านภัยแล้ง อาจจะทำให้ชุมชนเห็นความสำคัญในเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น

2. ในการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนนั้นถ้าสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ทั้งทางตรง และทางอ้อมกับทางกลุ่มรักษ์ป่าคอยกุ่มเบ็ย ซึ่งทางตรง คือ เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนกับทางกลุ่มรักษ์ป่าคอยกุ่มเบ็ย ส่วนทางอ้อม คือ การรักษากฎระเบียบที่ทางกลุ่มได้สร้างขึ้นจากการทำประชาพิจารณ์ ซึ่งทางกลุ่มรักษ์ป่าคอยกุ่มเบ็ยได้ทำการแจกจ่ายรายละเอียดเกี่ยวกับกฎระเบียบการใช้ป่าชุมชน ให้กับครัวเรือนในพื้นที่ศึกษาไปแล้ว หากแต่ประชาชนในพื้นที่ศึกษา ที่มีที่ทำกินในเขตป่าชุมชนที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์เกิน 2 ปี ซึ่งเป็นการผิดกฎระเบียบป่าชุมชน ข้อ 1 ห้ามบุกรุกขยายพื้นที่ทำกินในป่าชุมชนและห้ามจับจองพื้นที่ป่าชุมชนโดยไม่ทำกินติดต่อกัน 2 ปี ซึ่งทางกลุ่มยังไม่ได้ดำเนินการยึดคืนเป็นพื้นที่ป่า แต่ว่าการแสดงว่าการบังคับใช้กฎระเบียบป่าชุมชนยังไม่ได้ทำทุกข้อ ดังนั้นการนำกฎระเบียบไปใช้จริงอาจจะเป็นการแสดงถึงความเคารพและน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น เพื่อการนำไปเป็นแบบอย่างในการดำเนินงานของกลุ่มต่อไปในอนาคตได้

3. ในการดำเนินงานของกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็ญจากภาพที่ 2.9 ทำให้เห็นว่ากิจกรรมด้านการพัฒนาผู้นำไม่มี จากการสอบถามแกนนำกลุ่มรักษ์ป่าดอยกู่เบ็ญ ทราบว่าในช่วงดังกล่าวไม่มีงบประมาณในการจัดกิจกรรมดังกล่าว ดังนั้นทำให้ทางกลุ่มจึงไม่สามารถดำเนินงานได้ ดังนั้นการแก้ไขปัญหาเรื่องงบประมาณในการดำเนินการ น่าจะประสานงานกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงราย เป็นต้น เพื่อจัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรมที่ด้านการพัฒนาผู้นำ เพื่อการพัฒนากิจกรรมทุก ๆ ด้านไปพร้อมกัน จากการสัมภาษณ์พบว่าให้ความสำคัญในทุก ๆ ด้าน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัยครั้งนี้ได้ทราบถึงแรงจูงใจที่ทำให้ครัวเรือนเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนแต่ละประเภทในพื้นที่ศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการวิเคราะห์ด้วยวิธีความถดถอยโลจิสติกแบบสองทางเลือก (Binary Logistic Regression) หรือ วิธีความถดถอยโลจิสติกแบบหลายทางเลือก (Multinomial Logistic Regression) ซึ่งจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำวิธีการ ขั้นตอนและแนวโน้ในวิเคราะห์มาประยุกต์ใช้ หากผู้ที่สนใจต้องการวิจัยในหัวข้อที่ใกล้เคียงกับผู้วิจัย ผู้ที่สนใจน่าจะทดลองวิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์แบบอื่น ๆ เนื่องจากผู้วิจัยไม่ได้วางกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างวิธีวิเคราะห์ตั้งแต่แรก ทำให้การสร้างแบบสัมภาษณ์ไม่มีข้อมูลครบเพื่อทำการเปรียบเทียบระหว่างวิธีวิเคราะห์อื่น ๆ ได้ การกระทำเช่นนี้จะทำให้ทราบถึงความเหมาะสมของวิธีการวิเคราะห์ และผลที่ได้จากการวิเคราะห์จะมีความน่าเชื่อถือ และถูกต้องมากยิ่งขึ้นเมื่อนำไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์จริง

2. การวิจัยครั้งนี้ไม่ได้ทำการเปรียบเทียบแรงจูงใจในเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนระหว่างในและนอกพื้นที่ศึกษา เนื่องจากพื้นที่ใกล้เคียงก็ได้ทำการอนุรักษ์ป่าชุมชนเช่นกันต่างกันแค่เพียงแต่ไม่ได้รวมตัวตั้งกลุ่มอนุรักษ์ป่าเท่านั้น ซึ่งประโยชน์ที่จะได้คือทำให้ทราบถึงว่าชุมชนใกล้เคียงกับพื้นที่ศึกษานั้นมีแรงจูงใจเหมือนหรือแตกต่างกัน และทราบถึงแรงจูงใจที่ทำให้เข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนในพื้นที่ศึกษาเมื่อเปรียบเทียบกับที่ตั้งกลุ่มกับไม่ตั้งกลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชน เพื่อหาข้อแตกต่าง เพื่อจัดสร้างแนวทางในการพัฒนา กิจกรรมและการดำเนินงานของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชนต่อไป

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2549. ข้อมูลทั่วไป อ.ป.ท. (online). Available:

<http://www.thailocaladmin.go.th/ABTInfoSystem/abtInfoSys.jsp>

กฤษณะ ลาน้ำเที่ยง. 2545. เอกสารประกอบการสอน สด 325 ทฤษฎีการสู่มตัวอย่าง. เชียงใหม่: ภาควิชาคณิตศาสตร์และสถิติ มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

เกษม จันทร์แก้ว. 2530. วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: อักษรสยามการพิมพ์.

เกียรติศักดิ์ ทรัพย์มี. 2547. แรงจูงใจที่ทำให้ชาวไทยสมัครเข้าเป็นทหารกองประจำการในกรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา รัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

โกมล แพรกทอง. 2537. แนวคิดป่าชุมชนในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายแผนที่ภาพถ่าย กองการจัดการที่ดินกรมป่าไม้.

โครงการ Payment for Watershed Protection Services and Improved Livelihood of Rural Poor in Thailand. 2550. แผนที่แสดงอาณาเขตหมู่บ้าน และอาณาตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย. (มาตราส่วน 1:74,500)

ชลากรณี สุวรรณสัมฤทธิ์, และวิสูตร อยู่คง. 2547. เอกสาร 91324 หลักการส่งเสริมการป่าไม้เพื่อสิ่งแวดล้อม: การสร้างแรงจูงใจและกระบวนการยอมรับในการส่งเสริมการป่าไม้เพื่อสิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์. 2527. จิตวิทยาการเมือง. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: แพร่พิทยา.

ณัฐยา ไพรสบ. 2546. ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กรและพฤติกรรมกรเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ศึกษาเฉพาะกรณีโรงงานผลิตอาหารว่างแห่งหนึ่ง. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นิวัติ เรืองพานิช. 2546. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นุชวนา เหลืองอังกูร. 2544. คำอำนาจการจำแนกของแบบสอบถามในมาตรฐานประมาณค่า: วารสารการวัดผลการศึกษา มศว มหาสารคาม. ม.ป.ท.: 62-67. (อัดสำเนา)

ปริญญา คุ่มสระพรหม. 2547. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจสังคมที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการควบคุมไฟป่ารอบพื้นที่อุทยานภูเรือ จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. 2542. เศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรรณี บุญสุยา. 2543. ปัจจัยที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีปทุม โดยวิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบโลจิสติก. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสถิติ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พิศิษฐ์ ตันชาวนิช. 2532. การทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าคอนบาคแอลฟา: วารสารวิธีวิทยาการวิจัย. ม.ป.ท.: 43 – 55. (อัดสำเนา)

สมหมาย กิตยากุล. 2542. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์พื้นที่ลุ่มน้ำแม่สรวย จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- สมศักดิ์ สุขวงศ์, และเพิ่มศักดิ์ มกราภิรมย์. 2543. **รวมบทความป่าชุมชน**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์อบรมวนศาสตร์ชุมชนแห่งภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมศักดิ์ สุขวงศ์, เพิ่มศักดิ์ มกราภิรมย์, และระวี ถาวร. 2545. **รวมบทความป่าชุมชน**. พิมพ์ครั้งที่ 3 (ปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ฝึกอบรมวนศาสตร์ชุมชนแห่งภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุชา จันทน์เอม. 2540. **จิตวิทยาทั่วไป**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุกัญญา อนุภานนท์. 2547. **เศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม**. พิมพ์ครั้งที่ 2 (ปรับปรุงครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.
- เสน่ห์ จามริก, ยศ สันตสมบัติ, บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, เจริญ คัมภีร์ภาพ, และไพสิฐ พาริชยกุล. 2536. **ป่าชุมชนในประเทศไทย : แนวทางการพัฒนาเล่ม 1 ป่าฝนเขตร้อนกับภาพรวมของป่าชุมชนในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- เสน่ห์ จามริก, และยศ สันตสมบัติ. 2536. **ป่าชุมชนในประเทศไทย: แนวทางการพัฒนาเล่ม 2 ป่าชุมชนในภาคเหนือ**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ. 2547. **กุญแจสู่ความสำเร็จ ป่าชุมชนของรากหญ้า Community Forests in Thailand**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสยามทองกิจ.
- อรรถกรินทร์ เขียวสะอาด. 2546. **ศักยภาพป่าชุมชนบ้านห้วยหินลาดใน ในการตอบสนองความต้องการชุมชนท้องถิ่น ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย**. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Greene, William H. (1997). **Econometric analysis**. 3rd ed. London: international (UK) Ltd.

Jung, Carl Gustav. 1969. **Studies in word-association ; experiments in the diagnosis of psychopathological conditions carried out at the psychiatric clinic of the University of Zurich under the direction of C.G. Jung.** London: Routledge & Kegan Paul.

Morgan, Clifford T. and King, Richard A. 1971. **Introduction to Psychology.** New York: MCGraw – Hill.

Allison, Paul D. 2006. **Logistic Regression Using SAS: Theory and Application.** 6th ed North Carolina: SAS Institute Inc.

Zbinden, Simon and Lee, David R. 2005. Paying for Environmental Services: An Analysis of Participation in Costa Rica's PSA Program. **World Development:** Vol. 33, No. 2: 255–272.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

คำชี้แจงแบบสัมภาษณ์

แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งในการทำวิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากร) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เรื่อง การวิเคราะห์แรงจูงใจในการอนุรักษ์ป่าชุมชนของตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการเข้าหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้พื้นที่ศึกษาดำบลเวียงกาหลง โดยหาเหตุแห่งการตัดสินใจ และแสดงให้เห็นถึงความสำคัญแห่งเหตุดังกล่าว เพื่อความชัดเจนและน่าเชื่อถือในเหตุที่อ้างไว้ และผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับชุมชนอื่น ๆ ที่ต้องการแบบอย่างในการสร้างกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์ป่าชุมชน หรือจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชน

นายเกตุม สระบูรินทร์ ผู้วิจัย โทร 08-6318-8870

ชื่อผู้สัมภาษณ์..... โทร..... สัมภาษณ์วันที่..... มีนาคม 50

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์..... บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ต.เวียงกาหลง อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1) 1.1 เพศ 1. ชาย 2. หญิง 1.2 อายุ ปี
- 2) ศาสนา 1. พุทธ 2. คริสต์ 3. อิสลาม 4. อื่น ๆ
- 3) การศึกษา 1.ไม่ได้เรียน 2. ประถมศึกษา 3. มัธยมศึกษาตอนต้น
 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. 5. อนุปริญญา 6.ปริญญาตรี
 7. อื่น ๆ
- 4) ภูมิลำเนาเดิมของครัวเรือน
 1. อยู่หมู่บ้านนี้มาประมาณ.....ปี
 2. ย้ายมาจากจังหวัด..... ประมาณ.....ปี

นำหมายเลขต่อไปนี้ไปตอบข้อ 5)

1. ไม่มี 2. คณะกรรมการหมู่บ้าน 3. คณะกรรมการกลุ่มแม่บ้าน 4. คณะกรรมการป่าชุมชน
5. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 6. ผู้ใหญ่บ้าน 7. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 8. อสม. 9. สมาชิกหรือเจ้าหน้าที่อบต.
10. อื่น ๆ (ระบุ).....

5) ท่านหรือสมาชิกในครัวเรือนมีตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชนอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

5.1 ท่าน (เจ้าบ้าน)

5.2 สมาชิกครัวเรือน.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ

นำหมายเลขต่อไปนี้ไปตอบข้อต่อข้อ 6)

1. ไม่มี 2. เกษตรกร 3. รับจ้าง 4. ค้าขาย 5. ธุรกิจส่วนตัว 6. รับราชการ
7. รัฐวิสาหกิจ (ประปา, ไฟฟ้า, ทสท) 8. อื่น ๆ (ระบุ).....

- 6) 6.1 อาชีพหลักของเจ้าบ้าน.....
6.2 อาชีพหลักของสมาชิกในครัวเรือน.....
6.3 อาชีพรองของเจ้าบ้าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ).....
6.4 อาชีพรองของสมาชิกครัวเรือน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ).....

7) ระยะห่างจากบ้านถึงป่าชุมชนโดยประมาณกิโลเมตร

8) ครอบครัวย่านมีที่ดินทั้งหมดจำนวน.....แปลง (โปรดระบุรายละเอียดในตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 โปรดกรอกข้อมูลจำนวนไร่และทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องเอกสารสิทธิ์และการใช้ประโยชน์ที่ดิน ของครัวเรือน

แปลงที่	จำนวน ระบุ หน่วย	เอกสารสิทธิ์									ประเภทการใช้ที่ดินเพื่อ(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
		ไม่มี	สปก	สค1	นส2	นส3	นส3ก	นส3ข	นส5	โฉนด	ที่อยู่อาศัย	การเกษตร	ให้เช่า	ทิ้งว่าง	อื่นๆ (ระบุ)
1		ไม่มี	สปก	สค1	นส2	นส3	นส3ก	นส3ข	นส5	โฉนด		ตอบตารางที่ 2.1			
2		ไม่มี	สปก	สค1	นส2	นส3	นส3ก	นส3ข	นส5	โฉนด		ตอบตารางที่ 2.1			
3		ไม่มี	สปก	สค1	นส2	นส3	นส3ก	นส3ข	นส5	โฉนด		ตอบตารางที่ 2.1			
4		ไม่มี	สปก	สค1	นส2	นส3	นส3ก	นส3ข	นส5	โฉนด		ตอบตารางที่ 2.1			
5		ไม่มี	สปก	สค1	นส2	นส3	นส3ก	นส3ข	นส5	โฉนด		ตอบตารางที่ 2.1			
6		ไม่มี	สปก	สค1	นส2	นส3	นส3ก	นส3ข	นส5	โฉนด		ตอบตารางที่ 2.1			
7		ไม่มี	สปก	สค1	นส2	นส3	นส3ก	นส3ข	นส5	โฉนด		ตอบตารางที่ 2.1			
8		ไม่มี	สปก	สค1	นส2	นส3	นส3ก	นส3ข	นส5	โฉนด		ตอบตารางที่ 2.1			
9		ไม่มี	สปก	สค1	นส2	นส3	นส3ก	นส3ข	นส5	โฉนด		ตอบตารางที่ 2.1			
10		ไม่มี	สปก	สค1	นส2	นส3	นส3ก	นส3ข	นส5	โฉนด		ตอบตารางที่ 2.1			

กลุ่มตารางที่ 2 รายละเอียดรายได้และรายจ่ายโดยประมาณต่อปีของครัวเรือน

ตารางที่ 2.1 โปรดกรอกข้อมูลมูลค่าและรายจ่ายของครัวเรือนจากการเกษตร โดยประมาณต่อปี

ต2.1.1 พืชผลการเกษตร	มูลค่า			รายจ่าย		
	ปริมาณผลิต (หน่วย/ปี)	ราคาขาย (บาท/หน่วย)	มูลค่ารวม (บาท/ปี)	บาท/ไร่	ไร่	รายจ่ายรวม (บาท/ปี)
ข้าวเจ้า						
ข้าวเหนียว						
ข้าวญี่ปุ่น						

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ต2.1.1 พืชผลการเกษตร	มูลค่า			รายจ่าย		
	ปริมาณผลิต (หน่วย/ปี)	ราคาขาย (บาท/หน่วย)	มูลค่ารวม (บาท/ปี)	บาท/ไร่	ไร่	รายจ่ายรวม (บาท/ปี)
ข้าวไร่						
จิง						
พริก						
มันฝรั่ง						
กระหล่ำปลี						
ผักกาดขาวปลี						
ผักกาดเขียวปลี						
เห็ดหอม						
เห็ดเป่าฮื้อ						
เห็ดนางฟ้า						
เห็ดแชมปิญอง						
เห็ดฟาง						
มะม่วง						
ลำไย						
ลิ้นจี่						
พืช (ระบุ).....						
พืช (ระบุ).....						
พืช (ระบุ).....						
พืช (ระบุ).....						

ต2.1.2 สัตว์บกที่เลี้ยง เพื่อกินและขาย	มูลค่า			รายจ่าย	
	ปริมาณผลิต (หน่วย/ปี)	ราคา (บาท/หน่วย)	มูลค่ารวม (บาท/ปี)	บาท/หน่วย	รายจ่ายรวม (บาท/ปี)
วัว					
ควาย					
หมู					
ไก่					
เป็ด					
สัตว์อื่นๆ.....					

ท2.1.3 สัตว์น้ำที่เลี้ยงและจับ ตามธรรมชาติ เพื่อกินและ ขาย	มูลค่า			รายจ่าย	
	ปริมาณผลิต/จับ (หน่วย/ปี)	ราคา (บาท/หน่วย)	มูลค่ารวม (บาท/ปี)	บาท/หน่วย	รายจ่ายรวม (บาท/ปี)
ปลา.....					
สัตว์น้ำอื่น.....					
สัตว์น้ำอื่น.....					

ท2.1.4 รายได้อื่นๆ	รายได้รวม (บาท/ปี)	รายจ่ายรวม (บาท/ปี)
ให้เช่าที่ดินปลูกพืช/เลี้ยงสัตว์		
รับจ้างแรงงานคนเพื่อการเกษตร		
เอาอุปกรณ์เกษตรไปรับจ้าง		
การให้ยืมสัตว์เพื่อการเกษตร		
พ่อค้าคนกลางของสินค้าเกษตร		
อื่น ๆ (ระบุ)		

ตารางที่ 2.2 โปรดกรอกข้อมูลมูลค่าและรายจ่ายจากการเก็บของป่า (ตั้งแต่ 2545 ถึง 2549)

ท2.2 การเก็บของป่า	ปริมาณผลผลิต (ระบุหน่วย.....)	ราคาขาย (บาท/.....)	มูลค่ารวม (บาท/ปี)	รายจ่ายรวม (บาท/ปี)
ไม้เพื่อก่อสร้าง ชนิด.....				
ไม้เพื่อก่อสร้าง ชนิด.....				
ไม้ทำฟืน				
ไม้ใช้สอยอื่นๆ.....				
ไม้ไผ่				
หน่อไม้.....				
หน่อไม้.....				
หน่อไม้.....				
พืชสมุนไพร.....				
พืชสมุนไพร.....				
พืชสมุนไพร.....				
รังผึ้ง				
น้ำผึ้ง				
กบ เขียด.....				

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ต2.2 การเก็บของป่า	ปริมาณผลผลิต (ระบุหน่วย.....)	ราคาขาย (บาท/.....)	มูลค่ารวม (บาท/ปี)	รายจ่ายรวม (บาท/ปี)
ปลา.....				
ปลา.....				
เห็ด.....				
เห็ด.....				
สัตว์อื่นๆ.....				
สัตว์อื่นๆ.....				
ผลไม้.....				
ผลไม้.....				
ผลไม้.....				
อื่นๆ (ระบุ).....				

ตารางที่ 2.3 โปรดกรอกข้อมูลมูลค่าผลผลิตและรายจ่ายนอกภาคเกษตร

ต2.3 รายการ (แหล่ง หมายถึง ประเภท/ชนิด หรือสถานที่)	มูลค่า (บาท/ปี)	รายจ่าย(บาท/ปี)
ชนิดอุตสาหกรรมในครัวเรือน คือ		
ไปรับจ้าง (นอกภาคเกษตร) คือ		
ค้าขาย แหล่ง.....		
ให้บริการ แหล่ง.....		
เงินเดือน/เบี้ยเลี้ยง แหล่ง.....		
เงินเดือน/เบี้ยเลี้ยง แหล่ง.....		
จากการเสี่ยงโชคต่างๆ		
ถูก ญาติพี่น้องส่งเงินมาให้		
ดอกเบี้ย (ปล่อยกู้/กู้คนอื่น)		
อื่นๆ (ระบุ).....		
อื่นๆ (ระบุ).....		

ตารางที่ 2.4 โปรดกรอกข้อมูลรายจ่ายที่เป็นเงินสดของครัวเรือน

ต2.4 รายการ	บาท/เดือน	รวมบาท/ปี
ข้าวสาร		
ค่ากับข้าวและอาหารต่างๆ		
เสื้อผ้า		

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

ต2.4 รายการ	บาท/เดือน	รวมบาท/ปี
ค่ารักษาพยาบาล		
ค่าใช้จ่ายตามประเพณีต่างๆ		
ค่าใช้จ่ายในการศึกษา		
ค่าน้ำ ไฟฟ้า โทรศัพท์		
ค่าเช่า		
ดอกเบี้ยเงินกู้		
ค่าบันเทิงและเลี้ยงชีพ		
ค่าเดินทางท่องเที่ยว		
อื่น ๆ (ระบุ).....		
อื่น ๆ (ระบุ).....		

ทำเครื่องหมาย ใน ที่เป็นคำตอบ

9) ครอบครัวท่านมีปัญหาเกี่ยวกับการเกษตรด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 9.1 ขาดแคลนน้ำ 9.2 ขาดเงินทุน 9.3 โรคและแมลงรบกวน
 9.4 ดินไม่ดี ดินเสื่อมขาดความอุดมสมบูรณ์ 9.5 ราคาตกต่ำ
 9.6 หาที่ขายไม่ได้ 9.7 ถูกกดราคา 9.8 ราคาปัจจัยการผลิตสูงขึ้น
 9.9 อื่นๆ (ระบุ) 9.10 อื่นๆ (ระบุ)

ส่วนที่ 3 ข้อมูลการส่งเสริมความเข้าใจด้านการอนุรักษ์ป่าไม้

10) ครัวเรือนของท่านเป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์หรือไม่

- 10.1 ไม่เป็น
 10.2 เป็น 10.3 มีตำแหน่งใดในกลุ่มอนุรักษ์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 10.3.01 ประธาน 10.3.02 รองประธาน 10.3.03 กรรมการ 10.3.04 เลขานุการ
 10.3.05 ที่ปรึกษา 10.3.06 อื่น ๆ (ระบุ)

11) นอกจากกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชนครัวเรือนของท่านได้ร่วมกิจกรรมของชุมชนมากน้อยเท่าไร

- 11.01 เข้าร่วมทุกครั้ง 11.02 มากกว่าครึ่งหนึ่ง
 11.03 น้อยกว่าครึ่งหนึ่ง 11.04 ไม่เคยเข้าร่วม

12) คริวเรือนของท่านได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการอนุรักษ์ป่าไม้จากที่ใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 12.01 หอกระจายข่าว 12.02 โทรทัศน์
- 12.03 วิทยู 12.04 อบต.
- 12.05 หนังสือพิมพ์ 12.06 สมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชน
- 12.07 เจ้าหน้าที่ป่าไม้ 12.08 ผู้ใหญ่บ้าน
- 12.09 อื่นๆ (ระบุ).....

ตารางที่ 3 ระบุจำนวนครั้งของการเข้าร่วมประชุมหรือการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนของคริวเรือน

ประชุมหรือการอบรม	ก่อน พ.ศ. 2545	หลัง พ.ศ. 2545
อบรมการลาดตระเวนตรวจป่า		
อบรมค่ายเยาวชนรักษ์ป่า		
อบรมการสร้างแนวกันไฟ		
อบรมวิธีการสร้างฝายต้นน้ำลำธาร (ฝายแม้ว)		
คูงานการดูแลและการปลูกต้นไม้		
อบรมการวางกฎระเบียบ		
อบรมการวางแผนโครงการ		
อบรมการป้อนเตา		
อบรมการพัฒนาและจัดการป่าชุมชน		
การศึกษาดูงานป่าชุมชน		

ตารางที่ 4 ระบุจำนวนครั้งของการเข้าร่วมกิจกรรมป่าชุมชนของคริวเรือน

รายการกิจกรรม	ก่อน พ.ศ. 2545	หลัง พ.ศ. 2545
ร่วมกันประชุมวางแผนการพัฒนาป่าชุมชน		
ร่วมของบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาป่าชุมชน		
ร่วมกันออกกฎระเบียบเพื่อป้องกันป่าชุมชน		
สำรวจและตรวจตราป่าชุมชน (ลาดตระเวน)		
ป้องกันไฟป่า โดยทำแนวกันไฟ เป็นยามระวังไฟ		
ดับไฟป่า		
ปลูกต้นไม้และบำรุงรักษาต้นไม้ในป่าชุมชน หรือ ปลูกเสริม		
เสียดุลทุนทรัพย์และวัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาป่าชุมชน		
สร้างฝายต้นน้ำลำธาร		
ดูแล ซ่อมแซมฝายกั้นน้ำ		
บวชป่า และพิธีบวงสรวง		

ตารางที่ 4 (ต่อ)

รายการกิจกรรม	ก่อน พ.ศ. 2545	หลัง พ.ศ. 2545
รักษาคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำลำธาร		
การสร้างอาชีพเสริมในชุมชน(จักสานและปั้นเตา)		
การสร้างเส้นทางศึกษาธรรมชาติ		
การร่วมกิจกรรมเพื่อเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างเครือข่าย		
พัฒนาหลักสูตรการศึกษาโรงเรียนเวียงกาหลงวิทยา		

ส่วนที่ 4 ข้อมูลความคิดเห็นด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชน

ตารางที่ 5 ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความคิดเห็นในการอนุรักษ์ป่าชุมชนแต่ละรายการ

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่แน่ใจ
เป็นแหล่งไม้ใช้สอย					
เป็นแหล่งไม้ฟืน					
เป็นแหล่งต้นกำเนิดวัตถุเคมี (สี, ยางไม้, ฝาค, ฟอกหนัง)					
เป็นแหล่งอาหารของครัวเรือนและชุมชน					
เป็นแหล่งสมุนไพรของครัวเรือนและชุมชน					
เป็นแหล่งอาหารสัตว์ (ที่เลี้ยงสัตว์)					
เป็นแหล่งประกอบอาชีพ (เก็บของป่า)					
ช่วยให้ฝนตก					
ช่วยให้อากาศเย็นสบาย ไม่ร้อนอบอ้าว					
บรรเทาความรุนแรงของลมพายุ					
บรรเทาความรุนแรงของน้ำป่าหรืออุทกภัย					
ป้องกันการพังทลายของดิน					
ทำให้มีน้ำในแม่น้ำตลอดทั้งปี					
เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าหรือรักษาพันธุ์สัตว์					
เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจหรือท่องเที่ยว					

ส่วนที่ 4 (ต่อ)

ตารางที่ 5 ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความคิดเห็นในการอนุรักษ์ป่าชุมชนแต่ละรายการ

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่แน่ใจ
เป็นที่ศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์หรือวิชาการ					
อื่น ๆ (ระบุ)					

กลุ่มตารางที่ 6 ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง □ ของสาเหตุในการเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือน

ตารางที่ 6.1 สาเหตุในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือน

สาเหตุ ในการ เข้าร่วม เฉพาะผู้ตอบ ตารางที่ 4	☐ มีประสบการณ์ในการประสบภัยแล้งและอุทกภัย ☐ มีรายได้จากการหาของป่า ☐ สมาชิกในครัวเรือนเข้าร่วม ☐ เพื่อนชักชวนหรือทราบข่าวเกี่ยวกับกิจกรรม ☐ อื่น ๆ (ระบุ)..... ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....
---	--

ตารางที่ 6.2 สาเหตุในการไม่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนของครัวเรือน

สาเหตุ ในการ ไม่เข้าร่วม เฉพาะ ผู้ที่ไม่ตอบตารางที่ 4	☐ ไม่เคยมีประสบการณ์ภัยแล้งและอุทกภัย ☐ รายได้ของครัวเรือนไม่ได้มาจากการหาของป่า ☐ ไม่พึงพอใจในกิจกรรมการอนุรักษ์ ☐ ไม่ทราบข่าวเกี่ยวกับการทำกิจกรรม ☐ อื่น ๆ (ระบุ)..... ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....
--	---

ข้อเสนอแนะ หรือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับแบบสัมภาษณ์

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในการอนุเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้เป็นอย่างสูง

ภาคผนวก ข
กฎระเบียบป่าชุมชนคอยคู่เบ็ย

กฎระเบียบป่าชุมชนคอยกุ่มบึง

พ.ศ. 2547

ข้อที่ 1 ห้ามบุกรุกพื้นที่ทำกินในป่าชุมชน และห้ามจับจองพื้นที่ป่าชุมชนโดยไม่ทำกินติดต่อกัน 2 ปี
บทลงโทษ ถ้าบุกรุกจะต้องมีการปรับไหม ตารางวางละ 500 บาท และยึดพื้นที่ที่บุกรุกคืนหากจับ
จองพื้นที่โดยไม่ทำกินติดต่อกัน 2 ปี ต้องมีคืนพื้นที่ป่า เพื่อการฟื้นฟูต่อไป

ข้อยกเว้น นอกจากจะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการก่อน หากไม่ยอมปฏิบัติตามข้อบังคับ จะส่ง
ตัวเนินคดีตามกฎหมาย

ข้อที่ 2 ห้ามตัดไม้ในป่าชุมชน

บทลงโทษ ถ้าตัด จะต้องมีการปรับไหม โดยวัดเส้นผ่านศูนย์กลาง นิ้วละ 100 บาท พร้อมยึดของ
กลางทั้งหมด

ข้อยกเว้น นอกจากได้รับอนุญาต จากคณะกรรมการป่าชุมชน โดยให้ตัด (เฉพาะบริเวณป่าใช้สอย)
สำหรับปลูกบ้านเป็นที่อยู่อาศัยเท่านั้น ตัดได้ไม่เกิน 9 ต้นต่อครอบครัว โดยต้องมาแจ้งให้
คณะกรรมการไปตรวจดูก่อน ไม้ฟันอนุญาต เฉพาะไม้ขนอนขนตำมาใช้ในครัวเรือน
เท่านั้น ไม้ฟันอนุญาตให้นำมาใช้ประโยชน์ในครัวเรือนได้ หากนำมาขายปรับ เมตรละ 20
บาท

ข้อที่ 3 ห้ามจุดไฟเผาป่า

บทลงโทษ ถ้าทำผิดข้อบังคับ ปรับ 500 – 5,000 บาท (พิจารณาตามพื้นที่และต้น ไม้ที่เสียหาย)

ข้อยกเว้น คณะกรรมการเผาเพื่อป้องกัน ไฟป่าเท่านั้น

ข้อที่ 4 ห้ามหาหน่อไม้ในปริมาณที่เกินความจำเป็น 1 กระสอบปึก ต่อครอบครัว ต่อวัน ส่วน
หมู่บ้านอื่น ไม่อนุญาต

บทลงโทษ ถ้าผิดข้อบังคับ จะต้องมีการปรับไหม คนในหมู่บ้าน หน่อละ 2 บาท ส่วนคนต่าง
หมู่บ้าน ปรับกิโลกรัมละ 100 บาท พร้อมยึดของกลาง

ข้อยกเว้น สำหรับการนำไปทำอาหารเลี้ยงในงานต่าง ๆ ในชุมชน โดยไม่ต้องได้รับอนุญาตจาก
คณะกรรมการ

ข้อที่ 5 ห้ามล่าสัตว์ป่าหวงห้าม หรือสัตว์ป่าขนาดใหญ่ ทุกชนิด ในเขตป่าชุมชน
บตลงโทษ หากละเมิดระเบียบ ปรับ กิโลกรัมละ 1,000 บาท

ข้อที่ 6 ห้ามย้าย, ทำลายป้ายป่าชุมชน ป้ายสัญลักษณ์ แนวเขต
บตลงโทษ ถ้าผิดข้อบังคับ ปรับไหมป้ายละ 3,000 บาท
ข้อยกเว้น เคลื่อนย้ายป้ายตามความเห็นชอบของคณะกรรมการ

ประกาศ ณ วันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2547

คณะกรรมการป่าชุมชน บ้านแม่ห่างหมู่ที่ 6, 10 และบ้านร่องนอดหมู่ที่ 9

หมายเหตุ หากคณะกรรมการทำผิดจะปรับโทษเป็น 2 เท่า

**กฎระเบียบป่าชุมชนคอยกู่เบี้ย
(ฉบับปรับปรุง พฤศจิกายน 2547)**

ป่าชุมชนคอยกู่เบี้ย “คือ ป่าด้านตะวันตกของหมู่บ้าน ทิศใต้ติดกับป่าบ้านจั่น ทิศเหนือติดกับเขตป่าตำบลป่าจิว ทิศตะวันตกติดกับเขตป่าตำบลป่าจิว ทิศตะวันออกติดกับทุ่งนาและหมู่บ้าน ซึ่งมีการจัดการแบ่งเป็นป่าอนุรักษ์และป่าใช้สอย มีการจัดการจัดตั้งกฎระเบียบข้อบังคับที่ชัดเจน ดำเนินการโดยประชาชนบ้านแม่ห่างหมู่ที่ 6 หมู่ที่ 10 และบ้านร่องนอดหมู่ที่ 9 เพื่อการอนุรักษ์ไว้เป็นป่าต้นน้ำลำธาร และใช้ประโยชน์ร่วมกันภายใต้ กฎระเบียบป่าชุมชนอย่างยั่งยืน”

ข้อ 1 ห้ามบุกรุกขยายพื้นที่ทำกินในป่าชุมชนและห้ามจับจองพื้นที่ป่าชุมชน โดยไม่ทำกินติดต่อกัน 2 ปี

บทลงโทษ ถ้าบุกรุก จะต้องมีการปรับไหม ตารางวาละ 500 บาท และยึดพื้นที่ที่บุกรุกคืน หากจับจองพื้นที่ป่าโดยไม่ทำกินติดต่อกัน 2 ปี ต้องคืนพื้นที่ป่าเพื่อการฟื้นฟูโดยไม่มีข้อแม้
ข้อยกเว้น นอกจากได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ หากไม่ยอมปฏิบัติตามข้อบังคับ จะส่งตัวดำเนินคดี

ข้อ 2 ห้ามตัดต้นไม้ในป่าชุมชน

บทลงโทษ ถ้าตัดจะต้องมีการปรับไหม โดยวัดเส้นผ่านศูนย์กลางนิ้วละ 500 บาท พร้อมยึดของกลางทั้งหมด

ข้อยกเว้น นอกจากได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการป่าชุมชน โดยให้ตัดสำหรับปลูกบ้านเป็นที่อยู่อาศัยเท่านั้น ตัดได้ไม่เกิน 9 ต้นต่อครอบครัว โดยไม่ต้องมาแจ้งให้คณะกรรมการไปตรวจดูก่อน ไม่นับ อนุญาตเฉพาะไม้นอนขอนด้าวม่าใช้ในครัวเรือนเท่านั้น ไม่นับ อนุญาตให้นำมาใช้ประโยชน์ในครัวเรือนได้ หากนำมาขายปรับเมตรละ 20 บาท

ข้อ 3 ห้ามจุดไฟเผาป่า

บทลงโทษ ถ้าผิดข้อบังคับ ปรับ 500 – 5,000 บาท (พิจารณาตามพื้นที่และต้นไม้ที่เสียหาย)
ข้อยกเว้น คณะกรรมการเผาเพื่อป้องกันไฟป่าลุกลามเท่านั้น

ข้อ 4 ห้ามหาหน่อไม้ในปริมาณที่เกินความจำเป็น ไม่เกิน 1 กระสอบต่อครอบครัวต่อวัน ส่วนคนต่างหมู่บ้านไม่อนุญาต

บทลงโทษ ถ้าผิดข้อบังคับจะต้องมีการปรับใหม่ คนในหมู่บ้าน หน่อละ 2 บาท ส่วนคนต่างหมู่บ้าน ปรับกิโลกรัมละ 100 บาทพร้อมยึดของกลาง
 ข้อยกเว้น สำหรับการนำไปทำอาหารเลี้ยงในงานต่าง ๆ ของชุมชน โดยไม่ต้องได้รับอนุญาตจาก
 คณะกรรมการ

ข้อ 5 ห้ามล่าสัตว์ป่าหวงห้าม หรือสัตว์ป่าขนาดใหญ่ทุกชนิดในเขตป่าชุมชน
 บทลงโทษ หากละเมิดกฎระเบียบ ปรับกิโลกรัมละ 1,000 บาท

ข้อ 6 ห้ามย้ายป่าชุมชน ป้ายสัญลักษณ์แนวเขตและป้ายอื่นใดในป่าชุมชน
 บทลงโทษ ถ้าผิดข้อบังคับ ปรับใหม่ป้ายละ 3,000 บาท
 ข้อยกเว้น เคลื่อนย้ายป้ายตามความเห็นชอบของคณะกรรมการ

ข้อ 7 ห้ามทิ้งขยะ สิ่งปฏิกูลในเขตป่าชุมชน
 บทลงโทษ ถ้าผิดข้อบังคับ ปรับใหม่ครั้งละ 500 บาท พร้อมให้ผู้กระทำความผิดจัดการขยะหรือ
 สิ่งปฏิกูลให้เรียบร้อย

ประกาศ ณ วันที่ 25 พฤศจิกายน 2547

คณะกรรมการป่าชุมชนดอยกู่เบ็ญ บ้านแม่ห่าง หมู่ 6 บ้านร่องนอดหมู่ที่ 9 บ้านแม่ห่างหมู่ที่ 10

หมายเหตุ หากคณะกรรมการกระทำผิดกฎระเบียบป่าชุมชน จะปรับโทษเป็น 2 เท่า

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ -นามสกุล
วัน เดือน ปี ที่เกิด
สถานที่เกิด
ประวัติการศึกษา

นายเกตุม สระบุรีรินทร์
วันที่ 14 เดือนมกราคม พ.ศ. 2524
จังหวัดปราจีนบุรี
วท.บ. (สถิติ) มหาวิทยาลัยแม่โจ้